

Főszerkesztő:
Dr. Olosz Lajos
Felelős szerkesztő:
Martzy Mihály
Laptulajdonos a
CORVIN
Lapkiadó Rt.

DÉLI HIRLAP

A timisortorontali tör-
vényes bej. sz. 83.
(Dos. No. 934/1938)
Alapította:
Dr. VUCHETICH
ENDRE
és **Dr. VARNAY**
ELEMÉR

Ziarul Comunității Maghiare din România ■ A Romániai Magyar Népkezősség lapja

Megmaradásunk utja

Irta: ARGAY GYÖRGY

Az egyik katonai kórházban beszélgetek egy sebesült testvérünkkel. Érdeklődésemre elmondja sebesülése körülményeit. Szavain átvillan a mai háború sok porzalma és a front sokféle szenvedése. Megkérdem, mi volt számára a legnagyobb megpróbáltatás? Az volt a legnehezebb, kérem, mikor egy-egy derék, hűséges, jó bajtársamat lattam közvetlen mellett meghalni. És elmondja sógora tragikus esetét, kit ebédelve, kedélyes beszélgetés közben ért fejlődés, azonnali halálát okozva. Az emlékezésre elborul az arca és könnybe lábad a szeme.

A halál megrázó valami akkor is, amikor csak egy embert ragad ki sorainkból. Az egyéni halál felett ott dereng a drága husvétli hit fénye, a feltámadás boldog reménye, hogy a halál zordon döbbenetét.

Képtelenségnek tetszik, hogy egy nemzet meghaljon. Hogy lehetne az? Legfőképpen, ha kiirtanak egy népet, mint ahogy az az ókorban történt, amikor a győzők lemészárolták a legyőzötteket, hogy uralmukat a legyőzöttek ne veszélyeztessék. Ma azonban a legkegyetlenebb háboru idején sem tudjuk a pusztításnak akkora mérvét elképzelni, hogy egy egész nép eltűnjék a föld színéről.

Ellég csak futólagos pillantást vetni a világtörténelembe, hogy megértsük: igen, a népek számára is van halál. Nem a „nagyszerű halál”, egy nagy, hősi rohamban való megdicsőülés, hanem az évszázadokos át tartó lassu, diestelen halál. A népek hősi temetője legalább is anyai fejfát őriz, mint amennyi nemzet lobogója ma az árbocon leng. Népek neveit, melyek örökre eltűntek a föld színéről: avarok, vandálok, gótok, hunnok. Szétporladtak, mint a kőd a forró napsütésben s nyomtalanul felitta őket a nagy mindenség, amelyből kijöttek egykor.

Gondolj a te népedre, a te fajtádra, a te véreidre, a te nemzetedre! Vajjon nem fájna a szived és nem lenne szomorúvá az a gondolat, hogy néhány évszázad múlva nem lesz magyar a földön s úgy beszélünk majd rólunk, mint ahogy mi beszélünk ma az inkákról, asztekokról, etruszokról, vagy más rég letűnt népről. Vajjon kívánád-e ezt a sorsot a te népednek? Senki, aki szereti a maga népet! Inkább én se éljek, ha népem nem élhet!

Dehát ez képtelen gondolat! Képtelenség, hogy lehetne olyan idő, amikor rélkülünk állna a föld! Aki ezzel a rémmel akar ijeszteni és kishitív tenni, annak büszkén megmutatjuk ezeréves multunkat: ime, nézz ide! Minket irtott a besenyő, kun és tatár. Vérünket 150 évig ontotta a török.

Kétségkívül, szívós és életerős nép vagyunk. Biztos, hogy nem sok nép, van a földön, amely akkora vérvesszeség mellett fenn tudott volna maradni s úgy megállta volna helyét a világon, mint ahogy azt a mi népünk tette. Kétségtelen, hogy sok kiváló tulajdonsággal rendelkezik és sok olya adtuk a világnak, amiért nem kell szégyeljük magunkat.

Mindez örömmel, büszkeséggel, forró faji öntudattal tölt el, de nem zálaga és biztosítka a következő évezredeknek. Nagyobb, kiválóbb és tehetségesebb népek is jártak előttünk s az idők vihara mégis elseperte őket.

Az élet az egyetlen dolog a földön, amit nem lehet megszerezni. Az élet

Husvétli szárnyak

Irta: OLOSZ LAJOS

Évek óta nem köszöntött be tavasz annyi gazdag ígérettel, annyi színnel és pompával, mint az ide. Mintha az emberiség végtelen szenvedései és megszámlálhatatlan áldozatai a mindenség titkos műhelyében új erőkké és új szépségkékké változnának át és úgy térnének közénk vissza, hogy megenyhítsék a reánk súlyosodó terheket. A szem boldogan simogatja a vetések smaragd-szönyegét, a virágzó fák és bokrok halvány színei elszöngítik zaklatott lelkünket, a nap meleg ölelésére kiegyenesednek a fáradt derekak és magunkat felejtvé olvadunk bele az élet örök erői és szépségei által vezényelt ritmusba. Ebben a szépséges keretben a legmegrázóbb és legnagyobb ünnep mély-sége szimbolumának a jelentősége megragadó erővel rajzolódik ki lelki szemünk előtt. A lélek önelejtése és az

öntudat álmokba andalodása csak egy röpké pillanatig tart. A következő másodpercben öntudatunk már ismét élet-össztöne és lelki ereje teljes éberségével döbben reá a megejtő tavaszi hangulat és sorsa valóságának rettenetes külön-ségére és a lélek összes energiái újra megfeszülnek a figyelem, a fegyelem és összpontosításnak abban az állapotában, amely egyedül tesz bennünket képessé reá, hogy az előttünk álló emberfeletti feladatoknak emberfeletti erőfeszítésekkel feleljünk meg.

Nincs közöttünk senki, aki az élet gazdag ajándékait ne becsülné sokra, de a végzet teljesedésének a során még nem érkezett el az ideje, hogy ezeknek az örömkövek örvendhessünk, még akkor sem, ha a természet a maga tudat-
talan szépségkeresésével azokat előt-
tünk kitergeti. Rengeteg pusztulás,

tengernyi szenvedés, fiatal életek százezreinek elmulása, az emberi alkotások végtelen sorának rombadólte, kínok és nyomorúságok özöne veszt körül. Ma nincs olyan szép öröm és nincs olyan édes boldogság, amelyet saját magunk egyéni vagy másokkal együtt közösen érzett és viselt gyásza ne mérgezne meg a fájdalommal és keserűségével. De nemesak a már lezuhant csapások sulya áll meg a lelkünket, nemesak az emberi-ség eddigi veszteségeit kell gyszál-nunk, hanem a legsötétebb további fe-nyegedések viharfelhői tornyosulnak a látóhatáron és eltakarják a tavasz kék egét. Csak eszméletlen gyermek, látásá-tól megfosztott világtalan és együgyű örvendhet gondtalanul az élet legked-ve-sebb ajándékainak is. Ezért állunk a pompás tavaszban és a magasztos ünnep napjaiban is gondterhelten, szívünk dobbanását visszatartó éberséggel és a vasfegyelem és elszántság kemény vo-násaival az arcunkon. Atérezük az élet becsét, de tudomásul vesszük a kemény ítéletet is, hogy az nem ingyen ajándék, mint a tavasz virága és az ég kékje, ha-nem csak kinnal és vérel megváltható kincs. Nem teheti ezért senki le az ünne-pek áldott napjain sem lelke görnyedten viselt terhét, nem heverhet le a hívogató tavaszi rét selymes szőnyegén, de meg-állhat egy pillanatra és számot vethet életével és lelkével, és fellelphet egy ma-gasabb nézőpont tisztasóra, ahonnan végigtelndíthet az emberiség sorsán és megértheti azon belül a saját magát.

Ha ez a századokot egységbe össze-foglaló látás és a látáshoz méltó erős és tisztá érzés tölti el a lelkünket, akkor el tudunk jutni az ünnep áldozatának kor-szakkalkító önzetlenségéhez és szárnyak nőnek satnya vállainkra. Velük fel tu-dunk emelkedni abba a magasságba, amelyet e példátlanul súlyos kor minden fiától megkövetel, akit a sors keskeny ösvényén az életbe átvetett.



Háborus husvét

Hajós Imre tuszaíza
a D. H. számára

ajándék. Isten adja és addig, amíg akarja, amíg az életnek értelme és célja van. Az Isten nagy háztartásában szigorú célszerűség uralkodik. Nincs ott semmi céltalan, felesleges dolog. Minél-
valami nem felel meg többé a maga ren-
deltetésének, Isten azt azonnal meg-
szünteti és eltűnik a földről. A termé-
szettudósok fajok és formák ezreit tud-
nák felmutatni, amelyek eltűntek, mert
feleslegessé váltak az Isten világában.

A népeknek is megvan a maguk külön egyéni és egyetemleges rendeltetésük. Nem véletlenül lettek, mintegy a termé-
szet játéka folytán, hanem Isten bölcs
rendeléséből támadtak. Nem pusztá sze-
szélyből jöttek, hanem céllal küldettek.
Nem is a pusztá létükért, csakhogy le-
gyenek, éljenek, szaporodjanak és ter-
jeszkedjenek, hanem hogy Isten terem-
tő gondolatait valósággá tegyék. Azok va-
gyunk Isten kezében, mint amit az épít-
őmester számára a munkások jelen-
tenek, akik egy hatalmas épület tervét
végrehajtják. Isten minden népre bízott
valamit a maga örök terveiből.

Minden nép rendeltetése tehát az, hogy a maga erkölcsi és anyagi javait, minden tehetségét és egész erejét az örök jó szolgálatába állítsa. Nem azért, amit mi emberek titlunk jónak, amit egy nemzedék tűz maga elé, vagy amit az idők hóborítja avat joga, hanem ami minden időben, mindenkor és minden ember számára jó.

Ennek az örök jónak a törvényét nem ember találta ki, az Isten írta a lelkünkbe. Valami csodálatos erő, ami bennünk van és mégsem a miénk. Egy lát-
hatatlan kéz, mely mindég felfelé emel s
elvon mindentől, ami alacsony, közönsé-
ges és rossz.

Minden népek addig van erkölcsi joga az életre, amíg erőit és értékeit ennek az örök jónak a szolgálatába állítja. Amíg fia magas és szent célokért lelke-
sedni tudnak, amíg tudásai a szenvedés
leküzdésén fáradoznak, amíg művészei
az eszményi szépet sugároztatják mű-
veikből. Minden nép életében akkor kez-
dődött el a hanyatlás korszaka, amikor
lelke megszűnt a magasságokat járni,
amikor már nem voltak nagy eszményei,
nagy álmai, nagy akarásai, amikor már
csak élni akart. Akkor omlott össze,
amikor a becsület, tisztaság, jog, igaz-
ságosság, önzetlenség, áldozatosság, hű-
ség, fegyelem érvénye kiveszett a lelkéből
s lesüllyedt az állati sorba, a féktelen
élnés, a szertelen anyagiasság és a mér-
teletlen élvezethajhászás szintjére.

Az Uristen eme örök erkölcsi törvé-
nyének éppen a mi Berzsenyink adott
klasszikus kifejezést, amikor így énekel:
„Minden nemzetnek támasza, talpköve
a tiszta erkölcs, mely ha elvész, Róma le-
dőlt s rabigába görnyed!”

Ítéletes időben élünk, melynek vesze-
delme abban nyilvánul meg, hogy az
örök erkölcsi eszmék elhomályosodnak,

bolmi elavult, idejükmulta dolgoknak
tetszenek. Ködsz világszemléletet tá-
madnak, melyeket sokakkal elhitetnek
és sokakat elámitanak. Az emberek el-
hagyják a valóság szilárd talaját és
szertelenségbe esnek s a végtelket
járják.

Mi, kik szeretjük népünket és annak
örök megmaradását óhajtjuk és kérjük
az Istentől, tisztán kell lássuk rende-
tésünket s józanok kell maradjunk. Ne
akarjuk megváltani a világot, de azt a
keveset, ami a miénk, őrizzük meg hű-
ségesen. Ne akarjuk kiirtani a világból
az istentelencet, de magunkból vesszük
ki minden alacsony érzést és minden
nemtelen indulatot. Ne kárhoztassuk va-
kon az új eszméket, hanem vállaljuk jó-
vönkért az áldozatokat. Ne átkozzuk
nehéz sorsunkat, de enyhítsünk minden
igazságtalanságot s könnyítsünk mün-
den terhet. Ne gyűlölködjünk, hanem
lássuk meg a másban is a magával tehe-
tellen, megterhelt, szomorú, szenvedő
embert, a megváltás és szeretet után
esegő testvért.

Egy nép, mely szilárdan megáll azon
a mozdíthatatlan alapon, amit Isten va-
lóságá jelent el világon, hű marad ren-
deltetéséhez is.

Rendületlenül hiszek népem megma-
radásában, mert ott tudom ezen a mo-
zdíthatatlan alapon. Az örök fundamen-
tumon, amely egyszer vettetet.

Husvét diadalmak

Irtá: Arkosi Tamás

Husvét ünnepének eredete visszanyúlik az emberiség történelmének korának ősködébe s ha a különböző korokban és a különböző népek között más és más formában jelentkezik is, azért mindenkinél valamilyen szabadulás, valamilyen diadal-félt jelentett, illetve: valamely vágyak vagy reménynek a megvalósulását.

A különböző formák és elgondolások közül a leglélekbemarkolóbb a keresztény-világ husvétja, amely nem más, mint az ősi eredeti husvét, azaz: a tavasz diadala ünnepének a hű másolata.

Az ősi embert az őszi hervadás és a reá következő téli világ mindig elszomorította, mert úgy képzelte, hogy ősszel a halál legyőzi az életet és megkötöztve a föld alá szorítja.

Kiszabadul-e az élet a szomorú fogásból és lesz-e ismét virágos rét, zöld erdő és a fákon édes gyümölcs vagy vége mindennek, ami szép volt és hasznos a földön? Így töprengett egész télen át a mi ős-apánk és anyánk.

Mikor aztán nyílni kezdett a tavasz termésként s a földön megjelentek az első virágok és a fák kezdtek kirígyezni: határtalan öröm töltött el minden emberi szívet és napokon, talán heteken át egyből sem volt, mint vigás és öröm és hegyen-völgyön lakodalom. Ime, az élet kiszabadította magát a halál karjaiból s újból megjelent a földön a maga teljes erejében és pompájában! Üdvöz légy élet, te drága, te édes, te erős és diadalmas!!

Mint ha az apostol hangját hallanók: „Hol vagyon halál a te diadalod, mert a keresztény husvét az élet diadálát hirdeti, mégpedig annak az embernek ölete diadálát és Istennek igaz imádságát tartotta.

Avagy meghalt-e Jézus, ez az örök emberi esemény? És nem ott él ma is azoknak szívében, akik hirtétől az általános emberszeretetet, akik könnyektől győnevharmatát keresztül is vigasztaló leveleknek másolták?

De a mi husvétunk hirdeti nekünk más diadalt, más győzelmet is. És pedig

hirdeti a megtaposott és megkínzott igazság diadálát a kegyetlenkedő hamisság felett és hirdeti az ártatlan szenvedés megdicsőítését.

Nagypénteken tobzódott a durva erőszak az önző és gyáva kegyetlenség, az igazság pedig ott sirt és vonaglott a keresztben. De husvétkor a sötét hadak reszketve meglapultak, ellenben a megcsufolt és megölt Mester egyszerű, igénytelen tanítványai felemelt fővel és büszke önrizzel hirdetni kezdek: „Ő nem halt meg, Ő él! És ha meg is szenvedtek, ha erőszakos halált kellett is haljanak érte: a jézusi igazság győzött és az evangélium diadallal bevonult a történelembe új iránvt és új célt szabva az emberj közmegegyezésnek.

Nincs okunk kételkedni abban, hogy ahogyan eddig volt, ezután is úgy lesz. A télre mindig jöni fog a tavasz és nagypéntekre a husvét diadal. És akik sírnak nagypénteken, azok boldog örömmel fognak ünnepelni, amikor reájuk virrad husvétunk reggele.

kán-szövetség. Török politikai körökben az a benyomás, hogy a Balkán-szövetség felállítását Moszkva határozottan ellenzi s ezért tanácsolják most angol részről a vonatkozó tervek eljuttatását.

Kulesár E. Kálmán

A politikai arcvonal

Günther külügyminiszter a svéd semlegeségi politikáról

Stockholm, (DNB). A svéd exportörök közgyűlésén Günther külügyminiszter beszédet mondott. A többi közt kijelentette, hogy a svéd külpolitika — akárcsak a háború előtt — jól felfogott svéd érdekekből azon a meggyőződésen alapszik, hogy szabad, békés és baráti kapcsolatok kiépítésére kell törekednie szabad nemzetekkel. Ami Svédországnak a háború utáni kedvező fejlődését illeti, ennek a megítélésénél semmiféle ellentéttel nem kell számolni egyetlen hatalom irányában sem. Ebből a szempontból sokkal inkább döntő magának az országnak az állapota, valamint az, hogy milyen eszközök állanak rendelkezésére. Teljesen világos, — mondotta — hogy különösen kedvező helyzetük van azoknak az államoknak, amelyek a háború pusztításait elkerülhették. Ezzel a kedvező helyzettel azonban kötelezettségek is járnak, amelyek Svédországot mindenkor felismert és amelyeknek kész is eleget tenni. A kivételi készség a legjobb békékészség. A svéd semlegeségi politika arra irányul, hogy megteremtse a lehető legjobb politikai előfeltételeket a svéd export számára.

A magyar kormányzó látogatása a vezéri löhadiszálláson

Bucuresti. Több bucaresti lap husvét száma — a Rador-hirügynökség jelentése nyomán — részleteket közöl Horthy Miklós magyar kormányzóknak a német vezéri löhadiszálláson tett látogatásáról és a Führerrel folytatott tanácskozásairól.

Hitler birodalmi vezér és kancellár a magyar kormányzóval az általános politikai helyzet kérdéseiről és a közös ellenség elleni harerra nézte tanácskozott — hangzik a jelentés.

Horthy Miklós magyar kormányzó utjára elkísérte vitéz Szombathelyi Ferenc hadsereg-tábornok, a magyar vezérkar főnöke, Korompay-Brunswik dandártábornok, Szentmiklóssy miniszter és alsóvinszkaai vitéz Gerlóczy Gábor ezredes.

Jagov, budapesti német követ és Sztójay Döme berlini magyar követ szintén részt vett a találkozáson.

Wilson tábornok szövetségesnek tekinti Törökországot

Ankara. Wilson tábornok, a közelkeleti angol haderők főparancsnoka elutazása előtt a sajtónak tett nyilatkozatában úgy tüntette fel Törökországot, mint Angliának máris szövetséges szövetségét. Érdekes, hogy Wilson kijelentéseit a török hivatalos tudósítói irda minden megjegyzés nélkül adta tovább.

Kairo. Wilson tábornok főhadiszállását Kairóból a libanoni hegységbe Beirut közelébe helyezi át.

Német buvárhajók harca

Berlin, (DNB). Az Atlanti-óceán északi részén a német buvárhajók elsüllyesztették egy erősen megrakott szállító hajót, amely Kanadából bányafat vitt Angliába az ottani bányák számára. Egy másik szállítóhajót világos nappal süllyesztett el egy német buvárhajó. A torpedólovás okozta robbanás olyan erős volt, hogy látni lehetett, amint több száz méternyire vetette a hajó legénysége. Egy másik német buvárhajónak sikerült egy ellenséges buvárhajót is elsüllyesztenie. Igen megelémlt a német buvárhajók tevékenysége a Földközi-tengeren is, ahol számos gőzösből átalakított szállítóhajó szállítja az ellenséges atánpótlásokat. Ezeket az ellenség mindenféle színű festékkel igyekszik álcázni. Német tengeralattjárók tegnap egy 21.000 tonnatartalmú ilyen szállítóhajót süllyesztettek el.

Kis népek sorsközössége

A svéd külpolitika a szabad nemzetekkel való békés és baráti kapcsolatok kiépítésére törekszik. Megelémlt a német buvárhajók tevékenysége a Földközi-tengeren

A főünnep alkalmával megszokta már az újságolvasó közönség, hogy a sajtó frontján is felropjenének azok a rakéták, amelyeket úgy ünnepi alkalomra tartogattak s amelyeknek fényesójében a legkülönbözőbb elveket, gondolatokat és célokat vetítették az olvasó elé. Látszólag a napi politikai események felett állva, valójában azonban a legszorosabb kapcsolatban a politikai elgondolásokkal a „keresztrefeszített eszméről” beszéltek s a körül irtak, amelyet el kell hengeríteni a hirdetett eszme megújulás és érvényesülése útjából. Magát a husvétot, akárcsak a karácsonyt, mélyeséges kértény tanításai rendszerint háttérbe szorította a világnézeti vagy pártérdek s volt eset, amikor az emberiség magasabbrendű törekvéseinek felrajzolása is csak körítés volt kisebb vagy nagyobb érdekcsoportok célkitűzéseinek találatánál. Mennél gondosabban igyekeztek azonban az ünnepi palásttal takargatni a felvonultatott világnézeti mondanivalókat, pártpolitikai sérelmeket vagy terveket, hatalompolitikai célokat, annál szembezőköbbé vált, hogy az érveket nem az emelkedett szellemiség sugallja, hanem az önzés vagy vád, a tehetetlenség vagy a tehetetlenség fitti. Mire az ünnepi ruha lekerült az emberekről, feledésbe mentek az ünnepi elnevezések is. Csak azok a megvilátozások vésődtek mélyen a lélekbe, amelyeknek az élettel, a valósággal s az igazi egyéni vagy közösségi érdekekkel szoros kapcsolatuk volt s melyek a létköznapok szürkéségében, az egymásra torló események forgatagában sem vesztek el erejükből. Ezek maradvány lélektani indítékokkal szolgálták a tömegek politikai tájékozódásában is. A golygós ut, a megpróbáltatások igazolták szükségességüket. Ily szükséges felismerés volt már a most dúló háború kitörése előtt, hogy a kis népek közös nagy ügyét: fennmaradásukat csak az egymáshoz való közeledés, a sorsközösség tudatosítása szolgálhatja. A háború kitörése óta ez a felismerés általánosabbá vált: a viharban az is balátja szükségességét, a nap sütés talán elkápráztatott s nem vette észre a viharfelhők közeledését.

A felismerésben kétségtelenül az északi népeké, különösen a finnnek és a svédnek az elsőség s náluk hangzott el az általános érvényű megállapítás, hogy „minden lefinó kis állammal csak a maradvány többiek föfossága.” Észak adott példát arra, hogy a kis népek összefogása csak közös meggyőzés, önkéntes együttműködés révén s nem erőszakos túlléptéssel lehetséges. Északon

az egymásrautaltság nem jelszó, hanem átérzett szükségesség. Kétségtelen, hogy a közös történelmi küzdelmek megacelozták ezt az együttműködési szellemet és készséget, de a mult sorskapcsolatai Délkelet-Európában is jök lennének arra, hogy hivatkozhassunk rájuk, ha akarunk hivatkozni. Az akarás viszont mindenképp indokolt, ha eleven sorsérdek parancsolja.

Sajtóhangok

Az északi népekkel való szellemi kapcsolatok — ujabban különösen román, magyar és horvát részről nyilvánult meg ez iránt érdeklődés, — kovaszai lehetnek annak a tisztulási folyamatnak, melyet továbbra is halogatni — erre többfélfő rámutattak, — életveszélyes játék volna. Ma a szolidaritás a legjelenevőbb érdek s bármily nehéz és bármily kemény önfegyelmet kíván, ennek a szolidaritásnak a szellemét kell tényekre váltani. A hangok, melyek ezt sürgetik, mindenfélfő megkoszosodtak. Csak az ujabbakra és ismertebbekre utalunk, amikor kiemeljük Sofronie Gheorghie román egyetemi tanárnak, több jogi mű szerzőjének, a kis népek jogairól, egyenlőségéről és szabadságáról sikra szálló cikkeit (Timpul, 1943 április 25) és Bocu Sever volt bánsági miniszternek azt a nyilatkozatát, hogy megingathatatlan hiva a román—magyar közeledésnek. (Dacia, 1943 április 19). A román közvéleményben tegnap még szörványosan, ma egyre gyakrabban megnyilvánuló véleménynek adott kifejezést Zavoianu I. (Curierul Banatului, 1943 április 16), — a román—bolgár meggyőzés kapcsán — amikor azt irta, hogy „az utóbbi időben az együttműködés eszméje, új áramlatként, valamennyi közép- és délkeleturópai kis államban ható tényező s baráti kezek keresik egymást köicsönösen. A kis államok vezetői közül sokan meggyőződtek arról, hogy a határviták semmit sem használhatnak, amikor holnap ugyanaz a sors várhat reájuk: valamennyi határ megszüntetése.” Pataky Tibor magyar államtitkár — mint erről a kolozsvári Tribuna Ardealului című lapból értesülünk — legutóbb szintén megértő hangot ütött meg ebben a vonatkozásban, a magyar sajtó pedig egyik legfontosabb kérdésként tartja felszínen állandóan a kis népek jövőjének és együttműködésüknek kérdését.

A kis népek sorsközösségének felismerése — felülemelkedve a konjunkturalis-érdekek diktálta szükségességűsége. — egyedüli lehetőség annak a tisztulási folyamatnak megindítására, mely

a legnehezebb követ hengerithetné el az ittló népek közös boldogulásának útjából.

Háború

A keleti arcvonalon átmeneti csend tapasztalható, — alapítják meg Berlinben. Rámutatnak arra, hogy a csend ezen a fronton mindig az erogyjútos szakaszait szókta jelenteni. Mindkét fél a leggyorsabb ütemben szervezi harci készütségét s ebben a versenyben — mint Dittmar tábornok, az ismert német katonai szakértő írja, — „nem az a döntő, hogy ki támad először, hanem hogy ki választja meg helyesen a döntő pillanatot”. Dittmar hangoztatja, hogy Németország az előkészületek terén is sulyt vet a kezdeményezésre, majd ezeket írja:

— A télen felelte fájdalmas tapasztalatokat szereztünk ahhoz, hogy ezt az ellenfelünket a jövőben lebecsüljük, de képességeink határát is megismertük. Tudjuk, hogy az ő eszközei sem kimerithetetlenek és hogy tudatos harcasságának is vannak határai. Így megismertük azt az eszközt is, amely vele szemben a siker biztosítóka és ez: a merészség és a mértéktartás.

Tunizban a szövetségesek továbbra is nagy erőbetéssel támadják a tengely déli és nyugati arcvonalát. Legerősebben továbbra is a 8. brit hadsereg támad. Olasz részről rámutatnak a tengely-védelem felkészültségére és elszántságára. A Resto del Carlino című olasz lap hétvéri háborus helyzetképében a többi között utal arra, hogy ma már az angolszás sajtó is tartózkodóan ítéli meg a tuniszi eseményeket és mérsékelti igyekszik a közvélemény bizakodását, mely azonnali és kitünő eredményeket várt. A tengely hadvezetősége oly előnyököt beztos tot; az elhárításban melyek következtében a hadműveletek, bár felette sulyosak, lassan haladnak.

Ankara

Török politikai körökből származó hírek szerint a bri kormány tudatja Ankarával, hogy nem tartja célszerűnek, ha az ankarai és isztanbuli sajtó továbbra is felszínen tartja a Balkán-szövetség tervét. Mint a német forrásból származó értesülések nemrég rámutattak, eredetileg éppen London adott tápot ily megnyilatkozásokra, amennyiben Churchill miniszterelnök az adatai értekezlet felvetette több európai államtömb megalakításának gondolatát s egy ily államtömb gyanánt került szóba a Bal-

V I H A R B A N

Irt: SZABÓ BÉNI

Csejtemekkel teli nyári éjszakán a nagymindenséget betakaró sötétséget bibortárral törli meg a valahol messze vágatató nap. Az éj sötét, nagy fekete takaróját láthatatlan óriás kezek göngyölítik fel. Lassan láthatóvá lesz a nagy természet a maga gazdag pompájában. Milliárd harmatepp csillog az életet jelentő buzafejeken, s annyi más Isten áldásán. Ébred a pihenő élet. Lassan elindul a legnagyobb mester által láthatatlan hangjegyekkel irt szimfónia, az énekes madarak millióinak torkából. Ébred a falu is. Emberei és állati hangok vegyülnek a szimfóniába. Utakon és ösvényeken elindul a falu népe a szinpopás mezőkre, hol a felkelő nap már verejtékes munkában találja.

Aratás ideje van. Vig énekszó mellett gyűlnek a rendek. Az aratók után kévék erdeje képződik. Mindenik kéve egy-egy legszebb csokor és fejjel a napfelé várja az utolsó acélozó sugarakat. Eg, föld, ember és állat örül a természet e magasztos napján, midőn egy évre szóló kenyeret ad a soha mostohává nem váló édes anyaföld.

Dél felé jár a nap. Még szellő sem rezdül, csak a pacsírták éneke, a levágtott buzakalászok suhogása és a messzi völgyben levő falu templomának harangja szól. Dél van. Asszonyok, lányok kihozta az ebédet, s az ebéd elfogyasztására s rövid pihenésre készül a mezők répe.

Ebbe a meghitt, kedves hangulatba valahonnan messziről tompa moraj hangját hozza egy furvállat. A még tiszta égbolt vizsgálása, gyors étkészés, kévék gyűjtése, kalangyák rakása versenyt halad a mind sürűbb égbolton. A láthatáron feltűnő fellegekkel. Megindult szél, sűrű gombolyagba bújta a vihar elől menekülő porfelleget.

A félelmetes szinjáték döbbenetes erővel fejlődik, melybe belevész a féltrevert harangszó. Sötétszürke felleg borítja el a vihar irányában a láthatárt, és a sűrű villámlás és mennydörgés közt jelentő zugás tölti be. Ilyenkor a falusi ember tudja, hogy jön az egyik legnagyobb veszedelem, a jég. Állatnak és magának lehetőleg védőhelyet keres. Hangosan imádkozik, sokszor már csak azért, hogy a Teremtő legyen nekik is abból, a mit oly bőséges igéretben mutatott meg. A vihar mindent elpusztító erővel vágat elő, s tombolásában még az emberi életet sem kíméli.

A további vonult vihar után az ember előjön védelmi helyéről, körülnéz a fethérré vált határon, ajkai fájó mozgásba indulnak, arcát előnti a könny és egy évi küzdelmes munkájának s egy következő év nélkülözésének nyomának elgondolása közben indul haza, a falu felé.

De sokszor elnéztem szülőfalum határából a Kisnyáradot fakasztó hegycsúcsról, ahonnan tiszta időben háromszáz kilométer távolságból mint óriási kökerítés látszanak a Bucegi, a Királykő és fagarasi havasok ormai) az előbbi sokszínű kedves képet, a vihar kifejlődését és sokszor a fehér tetetűvé változott mezőt.

Közel négy évvel előbb a világ is, ez a legnagyobb határ, olyan szép volt mint a fentemlített mező. Itt is békés tervek szerint és eszközökkel dolgozott a sokféle nép. Itt is elindult és kifejlődött a minden idők legnagyobb vihára, mely alatt a gyarló ember, kicsinységének a tudatában minden percen rá van készülő nemcsak a határ, a természet, de a maga élete pusztulására is, és itt is csak az a remény táplálja, hogy hát ha a vihar, a jégeső egy-egy sávot megkímél s hátha ő is egy ilyen megkímélt sávon maradhat viszonylagos biztonságban.

A háboru a közel négy év alatt sokszor érintett kisebb-nagyobb erővel minket is. De ne legyünk türelmetlenek, ne essünk kétségbe, mert eddig a háboru annak teljes romboló hatása, hála népeink önfeláldozó katonáinak, elkerült minket. A türelmetlenek, idegeskedők gondolják át jól azon vidékek népeinek

helyzetét, ahol a háboru romboló erő végigvonultak. Ahol milliók és milliók az éh- és fagyhalál áldozataivá váltak. Ahol egy-egy bombatámadás nyomán városrészek dőltek romba, maguk alá temetve százakat és ezreket.

Ha a Gondviselő ilyen veszedelmektől megóv, az ennél kisebbeket könnyen ki tudjuk heverni. Várjuk tehát türelemmel a vihar teljes elmúlását és igyekezzünk egymásnak segíteni vihar kivédésében. Vegyünk példát az oktalan állatoktól, melyek összebujnak és saját testikkel védik egymást a vihar ellen. A nyáj a viharban sose fut széjjel, ha-

nem mindig össze. Testükkel védik egymást a vihar ellen, szorosan összebujva. A vihar után megrázzák magukat s békésen legelnek tovább. Ez az egyszerű, ősi példa szolgáljon mai magatartásunkra.

Be sok ember tanulhatna a jámbor állatoktól, mennyivel könnyebben volna elviselhető a vihar terhe, pusztítása, ha a vihart nem nehezenének a gyűlölettel, melynek a viharral versenyző tombolása oly sok könnyet fakasztott már.

Magyar Testvéreim! Mig a világot átfogó vihar tart, mindenki húzódjék meg otthonában, mely még mindig a

Képzőművészetünk a közösségi gondolat után

Előjáró szó a pünkösdre tervezett braşovi-brassói gyűjteményes kiállításhoz

Irt: HAJÓS IMRE

A Romániában élő magyar képzőművészek sohasem voltak egy táborban. Az utóbbi két és féltized alatt egységes megmozdulásokra így nem is kerülhetett sor. Ma már céltalan volna a széjjeltagolódás okát keresni. Talán az elválasztó távolságokra, a háborút követő állapotokra és a művészi felfogás különféleségére gondolhatunk.

Egységes megmozdulásokról tehát nem lehetett szó. Egyéni, sőt csoportos kiállításokról gyakran halottunk. Ez utóbbiak egy-egy szízek kör megmozdulásai voltak, mint például az „Erdélyi Szépművészeti Céh” köré csoportosult képzőművészek tárlatai. Azonban az említett okok miatt közösségi mozgalomra sohasem fejlődhetett, mivel nem akadt olyan szerv vagy egyéniség, aki maga köré tudta volna gyűjteni a képzőművészeket. Pedig állandóan fel-feltűntek komoly tehetségek, biztató ígéretek, de ezek is csak elszigetelt jelenségek maradtak társalanságunknál fogva. Az erdélyiek között inkább megvolt a lelki kapcsolat, (mert kétségtelen, hogy volt, ha Nagy Istvánra és Nagy Imrere gondolunk, vagy a Kolozsvárt felöltöztetett ifjabb nemzedékekre és a nagybányai irányra) — de az erdélyiek és bánágiak mintha külön világban éltek volna. Legfeljebb olyan formán találkoztak, hogy a bánági festő erdélyi tájat festett vagy viszont, de ez sohasem volt a sajátos erdélyi szellem vagy a bánági lélek megnyilatkozása.

Itt-történtek mégis kezdeményezések, hiszen mindenki kereste az összefogást. A művészek azonban egymást nehezen akarták elismerni. Az „Erdélyi Szépművészeti Céh” kívül nem is akadt más társaság vagy egyesület, amely összekovácsolta volna őket, például egy Erdélyi Magyar Képzőművészeti Szalon köré. Pedig ezt meg lehetett volna valószínűsíteni. Így tehát a kezdeményezésekből komoly eredmények sohasem születtek.

A megváltozott körülmények nyomán kialakult bensőségebb közösségi élet az a mozgató erő most, amely évtizedes széthúzás és egyéni bolyongás helyett közös cél felé irányítja képzőművészeinket. Ennek az összefogásnak látható eredménye az eddig megrendezett aradi és timisoarai-temesvári kiállítás. E kiállítások olyan széles társadalmi rétegek figyelmét keltették fel, amilyenre nem igen találunk példát az utóbbi időkben. Az elért eredményekről és a kiállító művészekről annak idején részletesen beszámoltunk. A kiállítások nem várt erkölcsi és anyagi eredményt hoz-

tak és rendkívül meleg kapcsolatot teremtek a művészek és közösségünk többi tagjai között. Az eddigi két kiállítás forró sikere egyrészt buzdítólag hatott elkedvetlenedő képzőművészeinkre, másrészt közönségünket a régen nélkülözött műveltséghez juttatta. Mindennek szóban és írásban számos tanujelét adták. További kiállításainkat valószínűleg mind a művészek, mind a közönség örömmel és bizalommal várja.

Eddig elért eredményeink nyomán mozgalmunk célja határozott formát öltött: egyrészt közönségünk művelzői készségeinek ébresztése, másrészt művészeink erkölcsi és anyagi támogatása.

Kiállításaink tehát eloszlatják művészeink idegenkedését a gyűjteményes kiállítások iránt, amelyeknek sikerét kézzelfoghatóan tapasztalták.

Az egyéni kiállító aránylag ritkán, nem csak legválogatottabb műveivel, egyedül saját erejére támaszkodva építhet fel és rendezze csekély sikert remélhet, távolabbi kulturális központokat pedig anyagi nehézségek és az ismeretlenség kockázata miatt nem igen keres fel.

A gyűjteményes kiállítás gyakrabban megrendezhető, a közönség elé értékeiből nagyobb anyag kerül, jelentősebb siker, biztosít és távolabbi városok felkeresése is jóval kevesebb kockázattal jár.

Közönségünk képviselő rétege kiállítások hiányában gyakran lelkiismeretlen üzerek karmaiba kerül, egyéni kiállítások anyagát pedig sokszor nem találja annyira gazdagnak, hogy abból saját izlésének megfelelően válogathasson.

Gyűjteményes kiállításaink válogatott anyaga azonban alkalmas arra is, hogy műgyűjtőink és pártfogóink gyűjteményeiket megfelelő darabokkal gyarapítsák.

Erdekes párhuzamosságot mutat a Magyarországon élő román képzőművészek hasonló megmozdulása, amelynek keretében szintén két gyűjteményes kiállítás rendeztek. Magamra is vonatkoztathatjuk a második kiállításukról irt ismertetés szavait: „Sajátosságunk nem csak népieskedésben és néprajzi külsőségekben nyilvánul meg, hanem abban az érzésben, amely valamennyiünk vérében liktet, mely az alkotás útján színben és formában jut kifejezésre”.

Közönségünk meleg rokonérzését és művészeink el nem lankadó munkakedvét ismerve, várakozással nézünk a pünkösdre tervezett braşovi-brassói kiállításunk elé.

legtöbb védelmet nyújthatja. Maradjon mindenki munkakörében, azt lássa el hűséggel, odaadással. Mint jó állampolgár teljesítse mindenki a kötelességét minden irányban, a mai súlyos időkhez mért komolysággal. Minden kötelesség teljesítését jól végzett munka egy kis lánc, egy kicsi csavar abban a nagy gépezetben, mely hívatta van a háboru közvetlen pusztításainak otthonunktól való távol tartására. A gyűlölködés előtérjen ki mindenki, mert aki így tesz, nem gyáva, hanem bölcs. Az elárult, jégverte szeretetet ápoljuk minden eszközzel. Legyünk minden irányban megbecsültek. Gondoljunk arra, hogy az arasznyi földi élet elviselhetőbbé, széppé boldoggá tevése a legnagyobb emberi hivatás. Gondoljunk arra, hogy az istenember Jézus, harminc három éves küzdelmes földi élet után miérettünk halt keresztalált és a feltámadás nagy eszméjét harvta öröklül a föld sarából felemelkedett emberre.

A feltámadás magasztos ünnepére készül a keresztény világ. E bensőséges ünnep napján gondoljunk arra, hogy az emberi életnek az egész világra kiterjedő sin-hálózatán a gyűlölködés végányára állított váltót az emberek felett való erő, a szeretet, előbb-utóbb visszaváltja a békét megértést, megbecsülést jelentő végnélküli sinpárra, mindön majd ismét lehet tervszerűen élni, és alkotni!

Kacagásod fodrain

ILLYÉS GYULA verse

Kacagásod fodrain még megcsillant a hanyatló nap.
Pilláit megégyeser read nyitotta
Azután buzgó örömdőtől megittasulva elaludt
A puha dombok ölén

Milyen nyüzsgés támadt a szürkületben!
Aztán mely tehenbögések s kolompesörgés
között ömölni kezdett
Hegyeinkről az est
Szingy tölthette a völgyet
Pezsegő tavunkból a halak már az a' mafák
Ágai között kergetőztek

Azán elaludtam én is
Karjaid közt, a szénegység
Tápláló melegén, Annám!

NOVEMBER

KAKASSY ENDRE verse

Dereag gázol vöröskék ködökbe
a nap. Nézése kapzsi, kőkemény.
Keres, kutat, talán hogy megtalálja,
mit itt hagyott egy nyári költemény.
Nogatják álnok, karóvándó árnyak,
Hiába minden... Derré vált a lán.
Ugy ház előtt van, lombjavesztett nyárfa
soha jótök s a sztre felvíváz.

Nehéz kapuk lassan, félénken nyílnak,
hideg torlukon már lehel a fál.
Egy sárka házból agg anyó oson ki,
talán halott. Csak a lelke, lelke él.
Csöpp arc, mint a nagyapóteki gyertya,
spadát világot busan hinti szét.
Ugy indul most a templommelyi esőndbe
esokorba kötni kintó, nagy hitét.

Tipeg. Utána kőszá szél tilinkoz
s föltőte álmos rézesatorna bug.
A daltól révült ablakok riadnak
s halk fájdalommal nyögnek a zsaluk.
Füfel a nyárfa. Keserűn megrázza
gyér üstökét a málacs, vén belond.
Városvázen nyáját terel a pásztor
s kolompok ölén tómpán kong a gond.

PAPLANT ha rendel, vagy ha a
régieket felfrissíteni óhajtja úgy az!

HÄUBENREICH

cégnél tegye, Aradon, Horla-utca 3.

Joanov ciu & Hartmann

ékszerész

ARAD, Regina Maria-körút

Aradon, Horla-utca 3.

CORSO-MOZI, Arad

Előadások 11, 3, 5, 7 és 9 órakor

Ma bemutató

A legvidámabb, legszellemesebb, komikummal telített zenés vígjáték:

Szerelem lejáratra

Monika Ciu, Hanna Wender előadásával

Ha 2 óra után kerül megvásárolni és mulatni akar, lenélentül ezt a filmet nézze meg!

Örök arc a hegyormon

Alighogy elhagyjuk a portugál-spanyol határt, rezonál megváltozik a kép, amint Andaluza földjére lépünk. Mintha észszadokkal pergett volna vissza az idő: filmje, úgy hat e vidék, amelyen nem száguldanak át gyorsvonatok, vagy nemzetközi közönséget szállító fényes gépkocsik. Az utóbbi vállalkozás nem is volna lehetséges a márgás, anyagos östalon, ahol csak titokzatos próbálkozott meg gazdálkodni a naplopásban remélő, álmatag andaluziai nép. Pedig mégis végtelenül érdekes ám a Sierra kopár, kiellen vidék, mert itt zajlott le az a csodálatos utazás, amelyet Cervantes képzelete az ő hatálatlan hősnék sugalt. Aki látni akarja e csodák színhelyét, csak egy választása van, — némileg szintén hősiess vállalkozás, — ha hajlandó megtenni az utat a Badajoz—sevillai rozoga, helyi érdekű vasuton. A közönség már szép számban jömrül a pénztár előtt, holott odafönt a toronyszobában még az igazak álmát ablasza a badajozai állomásfőnök. Izgalomra semmi ok, még csak felőrája múlt, hogy indúlnia kellett volna a vonatnak. De a magános idegerem unatkozik ám, mert egyre mozgalmasabb az élet, a pályaudvar környékén.

Már magasan áll a nap, — mily különös, — a délszaki fényben kék árnyat vetitnek a vakító fehér épületek. S mily különös e színpadi megvilágításban a szimpompás-elevenen sürgő-forgó nép is. Valóban, színpad bomákozik ki a szeméink előtt, a Carmen előadása rég leltünk idők minden korszerű pompájában és kosztümjében. Ime, a sinek mentén ott sítál Carmen. Piros virág magásra tornyozott hajában, kecsesen borul rá a mantilla, fekete szemé romló bübájjal szikrázik... de máris nyomába lépked a kis katoná. Szerencsére a torroer nincs jelen, de bizony a teherszék mellett ott kószálnak holmi szegegyebb espadák, valószínűleg valamelyik szomszédvároska arenájában lesz viadal...

Nos, mégis csak előállott végre az ócska kávédaráló. Most hirtelen úgy meglevenedük a kép, miny egy felvonás vég. Hullámszik a tömeg, ime már előjött: a dalnok összes szereplői. Elő a csempészek kara festői öltönytökben. Nem az írói képzelet szüleményei ők, hanem husból és verből való eleven csempészek. Mint mondtuk, itt van a spangyol—porruál határ. De figyelj is ám őket a csendőrmester ur, akik nekem akár valami cifra mezők: generálisnak is... Mindenki ethelyezkedett már a vonatban... Most sító fütty: orsz és megindul a vonat Don Quijote országja felé.

Kiellen, sivár vidék. De mily csodákra képes a mindent megmászó, mindent megsejítő képzelet. Büvös világot varázsol elő a sivatagból, csodás kastély lesz számára a roskadozó koromsa, a maszatos eszedék, grófkisasszonyok és félelmetes óriások a fémber szelmal-mok, melyek vízorlái ott forognak a messi látóhatár peremén. Ne mondjuk, hogy bolondság, bohó ábránd midez. Mert bennünket is örök időkre rabul ejtett ez a minden vaksgában is nemes hittel teli, fenségesen szárnyaló képzelet. Háromszáz esztendő múltán a hajdani vért elmeháborodott a világbirodalom valhatatlanja lett; Shakespeara Hamletje mellett foglal helyet Don Quijote, akinek oly végtelenül nagy volt a szíve, lelke, igazságra vetett rajongó hite. Vagy volt-e valaha is oly pompás versenyló, mely úgy jutott be a dícsőséges célhoz, mint Rosinante, a szegény horpadi hátú, zörgő csónu-

Április 26, hétfő
R. kat.: Husv. hétfő
Prot.: Husvét hétfő
Ort.: Husvét hétfő

Hírek

Napkelte: 4 ó. 53 p.
Napny.: 19 ó. 4 p.
A nappal hossza:
14 óra és 11 perc

A Déli Hírlap megjelenik mindennap a vasárnapokat és ünnepeket követő napok kivételével. Timișoara-temesvári szerkesztőség és kiadóhivatal: L. Piata Brătianu 3. Telefon: szerkesztőség 50-78, kiadóhivatal 28-10. Aradon előfizetések, hirdetések és felszólamlások Reclama hirdető-irodában, Motianu-utca 6. Tel. fon: 17-11.

— **KELLEMESES HUSVÉTI ÜNNEPEKET** kívánunk a Déli Hírlap valamennyi olvasójának, előfizetőjének, hirdetőjének és tudósítójának. A Déli Hírlap legközelebbi száma a húsvéti ünnepek után szerdán, április 28-án reggel a rendes időben jelenik meg.

— Szigorú büntetések ártullopásért. (Saj. tud.) A brasovi-brassói törvényszék mellett működő külön bíróság Lulai Mihait és Căliman Elenat, az Astra-Barsa-szövetkezet alkalmazottait egyenként egy hónapra munkatáborba utalta és a szövetkezetet 10.000 lejre büntette a megsabott árak túllépése miatt.

— Háztulajdonosok közgyűlése. A timișoara-temesvári háztulajdonosok egyesülete április 28-án, szerdán, délelőtt fél tíz óra körül tartja meg rendes ülést a közgyűlést. A közgyűléssel kapcsolatban ismertetik az új lakbérleti törvény intézkedéseit.

— Jövahagyták Brasov-Brassó új községvetését. (Saj. tud.) Brasov-Brassó város együttműködési bizottsága Gologan dr. polgármester elnökletével ülést tartott. A polgármester bejelentette, hogy a városnak az 1943—1944. évre szóló községvetését a belügyminiszter jóváhagyta. Az elmúlt pénzügyi esztendőben a város bevételei 271.840.885, kiadásai pedig 208.660.913 lejt tettek ki. A pénztári maradvány 63.179.972 lej amelyet az új községvetési esztendőben közmunkákra fordítanak. Hadirokhtant sebesült katonák, bevezültek családjaik hadi övezgyek és árva, valamint szegények húsvéti segélyezésére a város 570.389 lejt fordít. Gologan polgármester közölte, hogy a város megtette az intézkedéseket hogy a lakosság tilizfászlúksége a 6 teli hónapra biztosítsák. Ugyancsak jelentette a polgármester, hogy a közvilágításra a szükséges kukorica szeptember 1-ig, a szükséges gabona pedig július 15-ig biztosítva van és az rendelkezésre áll.

— A tízfifa-szükséglet bejelentése. A timișoara-temesvári lakosság tízfifa szükségletének bejelentési határidejét meghosszabbították. A fakeskedők április 30-ig veszik át a bejelentéseket.

— Zsidók jelentkezése. A timiș-temestorontali hadkiegészítő parancsnokság közli, hogy április 28-án reggel 8 órakor jelentkezni tartoznak az 1915—1946. évfolyambeli zsidók közül mindazok, akiknek nincsen beosztásuk, azok kivül azok, akik a lipovai-lippai és pancotai-pankotai kirendeltséghez tartoznak és végül azok, akik az aradi különítménytől visszaérkeztek. A jelentkezési kötelezettség azokra is vonatkozik, akik az 1943. évre szóló munkafelmentési igazolványukat még nem kapták meg. Nem jelentkeznek az egyetemi végzettségűek s a volt tartalékos tisztek és azok, akiket a hadkiegészítő parancsnokság katonai egységektől, intézményektől és vállalatoktól elvont. Aki a felhívásnak nem tesz eleget, hadbírósg elé kerülnek.

konca, s elfeledhetnők-e a szellemi javakkal oly szükségösen ellátott Soncho Pansát?

A regény tehát öröklé el és vele együtt élni fog Cervantes Saavedra Miguel, Spanyolország legnagyobb írója, aki a lepantói ütközetben bénává nyomorodott, volt rabszolgája is és remek műveinek nagy részét a börtönben írta. Miért tettük azonban meg ezt a képzeletbeli utazást messze Andalusziában? Meri-

— Új helyiségben a brasovi-brassói III. kerületi rendőrség. (Saj. tud.) A brasovi-brassói III. kerületi rendőrség, amelynek Giurescu I. rendőrbiztos a vezetője, a Bisericii Romane-utca 7. szám alatti új helyiségbe költözött.

— Adományok. A Kakuk-gyermekotthon javára W. R. 500 és a Magyar Népközség hadiárvaínak 500 lejt adományozott a Déli Hírlap kiadóhivatalában.

(*) **Értesítés.** „Gallia” R. T. selyemáru fióküzlete, Timișoara, Mocioni-tér 2. szám, értesíti t. vevőit, hogy a mai naptól 46-71 számú telefonnal rendelkezik.

(*) **Eljegyzések.** Hollinek László és Margit Rozália Timișoara, jegyesek. (Mindenkülön értesítés helyett.) Unterweger József timișoara-i divatszalon tulajdonosa eljegyezte Schrister Evit.

(*) **Orvosi hír.** Dr. Sugár Tibor orv-fül-gégeorvos hazaérkezett, s újból rendel Timișoara I., Griselini-utca 1 szám alatt. Távbeszélő 29-52.

— **Ügyeletes gyógyszerárak a húsvéti ünnepek alatt.** Vasárnap, április 25: Timișoara-Temesvár: Belváros: Jahner Károly (Libertati-tér). Gyárvaros: Maszalts (Badea Cartan-tér 8). Erzsébetváros: Sárga (Porumbescu-utca 1), Józsefváros: Pildner-Steinburg (Dragalina-tér 15). — Arad: Földes (Eminescu-utca), Wotisch (az állomás mellett). — Hétfő, április 26: Timișoara-Temesvár: Belváros: Irgalmasok (Sf. Ioan utca 5), Gyárvaros: Sandovici (Dacilor-utca 10), Erzsébetváros: Roxin (Axente Sever-tér), Józsefváros: Diana (Brătianu-u. 29). — Arad: Angel (Miron Cristea-tér). Omeșca (Regina Maria-ut). — Kedd, április 27: Timișoara-Temesvár: Belváros: Salvator (Regele Ferdinand-ut 3), Gyárvaros: Kigyó (Traian-tér 7), Erzsébetváros: Bianu (Miron Costin-u. 1), Józsefváros: Neurohr (Preyer-utca 1). — Arad: Strelkovszky (Avram Iancu-tér), Dancin (a nagykórházzal szemben). — Mindhárom napon: Timișoara-Temesvár: Mehala: Chireanu, Fratelia-Ujkisoda: Panajoth, Freidorf-Szabadfalu: Eremic.

— **Mozik húsvéti műsora.** Vasárnap, április 25, hétfő, április 26 és kedd, április 27: Timișoara-Temesvár: Apolló: „A titokzatos Patrick ur” (Allan Böhm, Anna Ericsson), Capitol: „Mi muzikus lelkek” (Ilse Werner, Victor de Kowa), Corso: „A két árva” (Alida Valli), Thalia: „A nagyherceg szó-rakozik” (Paola Barbara, Otelo Toso), Atlantik: „A tréfamester” (Fritz Knäper). — Arad: Aro: „A kegyencső” (Alida Valli), Corso: „Szerelm lejáratra” (Monika Brüg, Hansi Wendler), Forum: „A nagy szám” (Leni Marenbach, Pau Kemp), Urania: „Az örültek lakomája” (Amadeo Nazari). — Fratelia-Ujkisoda vasárnap: „Sissy hercegnő” (Paul Hörbiger), hétfő és kedd: „Barbara udvarlóni” (Attila Hörbiger), Roxi: „Beata mézes hetel” (Paul Richter).

utunkat időszerűvé tette egy egészen rendkívüli gondolat. Valakinek eszébe jutott, hogy Don Quijotet emléik iletli meg a Sierrában. Egy hegy oldalra telt rá fogják vésni a busképi lovag arcát olyan méreben, hogy nagy távolságból is lehesen látni. Melységeen jelképes eszmé! Mert Don Quijote is olyan miny a hegyek. Kortársai az idő közelebségből nem láthatták meg igazi arányait. A múlt századok távolában



ÚJ HORVÁT KÜLÜGYMINISZTER. (Zágráb). Pavelich Ante dr. horvát államfő Lorkovics dr. külügyminisztert saját kérelmére állásáról felmentette és ez alkalommal a meghatalmazotti miniszteri rangot adományozta neki. Az államfő új külügyminiszterre Budak Mille dr. eddigi berlini horvát kövemet nevezte ki. Budak dr. egyik főszervezője volt az usztasa-mozgalomnak, amelynek célja volt Horvátországot elszakítani a jugoszláv államtól és önálló országgá tenni. Horvátország függetlenségének megteremtése óta Berlinben mint követ képviselte hazáját.

AZ EZREDIK FILMHIRADÓ. Most készül el az ezredik magyar filmhiradó, amelyet tegnap mutattak be a sajtó képviselőinek. Az első magyar filmhiradó 1924 februárjában került bemutatásra.

VANSITTARD HÁBORU UTANI TERVEI. (Berlin). Vansittard, az ismert német-ellenes angol politikus könyvet írt életépszafatáiról és ebben a kötetekben szerepel a háboru utáni terveit: 1. Németországot meg kell fosztani szárazföldi, tengeri és légi haderejétől, 2. A német katonai berendezéseket teljesen el kell pusztítani, 3. Az ifjúsági szervezetek feloszlatása, 4. A sportszervezetek feloszlatása, 5. A német hadfelszerelési ipar megszüntetése, 6. A német gazdasági fellendülés megakadályozása, 7. Az egész német birodalom megszállása angol-szász és szövetséges csapatok által.

ARO, Arad TELEFON 24-45

jelenteli
ALIDA VALLI

kellemes ünnepeket és jó szórakozást kíván

A kegyencső

című filmjében, amely a legjobb alakítása és Neufeld rendezőnek a diadala.
Egész nap jegyelővétel.

Húsvéti üdvözlés

A közkedvált aradi cég, Moju divat-áruház, az alábbi sorok közlésére kért fel bennünket:

Bővíd visszatérőkéntelve ögünk eddigi működésére, örömmel állapítjuk meg, hogy az a ragaszkodás és bizalom, amely a nagyközönség részéről irántunk megnyilvánult, ma is változatlanul fennáll.

Habár a mai kereskedelem lenyegesen eltolódott a békebeli időktől és az árú eladása nem kíván fokozott ütemet, egy pillanatra sem feledkezünk meg vevőinktől. Céltunk most is csak az volt: vevőinket jól, őszintén és becsületesen kiszolgálni!

Ha a sulyos időket ismét a béke nyugalma váltja fel, emelt fővel állhatunk továbbra is vevőink rendelkezésére. Ezeknek a gondolatoknak jegyében kellemes húsvéti ünnepeket kívánunk kedves vevőinknek.

VERES SANDOR

Húsvéti ünnepély

Timișoara-Temesvár II., Strada Tigrului 7 (volt Bontila-utca). Kezdeté d. u. 4 órakor.

Mindenki szívesen látunk.

Sinka István „Pásztorének”-éből

A tanyai cselédség életének megszólaltatója Sinka István. Több száz versszakos lírai költeményéből vásszük az alábbi csodálatosan egyszerű, szinte a népmesékre emlékeztető szerelmi dilt:

Most nekéd dalolok régi tavasz.
Van hozzád a lelkemnek jussa
— ó, nyugtalan életemnek
egykorú liszta májusa!
Milyen is volt az a tájék?
Nap lobogott,
futott az árnyék,
színek lengtek az ég hajzain,
pattant az árpa kalászai
s a Körös muzsikáló vizén
Papp Piroska hajladozott,
a haja dísz
volt, lehullt a vállán;
ruhát mosott, azt halászta,
szeme kék volt — s kék a víz;
a parton legélt vagy öven bárány
s ő őrizte őket, meg mosott is.

Es mind e májusi csudák közt,
mohos zsindeley tetővel,
pihent Horindzsa, a birkamajor.

Ma e régi találkozóra
emlékezek — s így emlékszem:
dél volt.

Juhász Papp Mihály hajóra
ült s ott a fekete Kerezszen
átvezetett egyenesen.

En közsömtem neki — Jó napot.
A két part elnyelte hangomat,
ő meg se fogta a kalapot,
csak intett bojjával: sietni kell;
tudta, hogy én pásztor vagyok,
hallotta hírem már ezelőtt,
a bojtárnak, ki a hulló napnak
jényes szájjal verset dadog.

... Papp Mihálynak menni kellett,
futott vele a puha
valami parancsot kapott,
üzent neki a kövér bérlő,
ki magyar földön is kazár maradt

S ott maradtam ... a déli ég
ugy uszatott át egy felhőt,
mint egy rózsaszín madarat.
Néztem utána: hova száll?
De jeltelen volt a felleg utja
s hangtalan, mint a léleké.

Csend volt — egy ideig.
A pásztorjány nézte a napot.
Ált. En meg a pásztorikalapot
megmeríttem és ittam.
— Hát, bizony, mikor a nyár hevit,
áldás egy ilyen nagy folyó!...

... Piroska egy falevél
szüldözött, hogy mint a szív,
a kis levél olyan alakú.
A bárányok legtek. A lapu
ingott ... Messze volt onnan a falu,
csak a sódródó,
halk dalu
folyó fecsegett szüntelen.

Tán sejtette, hogy a partjain
szomorú, nagy szörvetség készül.
Tudta tán a boldog folyó,
hogy az ember boldogtalan,
hogy cserép az élet — hamar török,
rohan a halál jele.
s hogy ifju? vagy vén? — olyan mindegy.
Csak az egyik zajtalan hull le,
a másik tüzesen, véresen ...

Áltunk a parton, dalolt a víz.
En nem siettem el a dolgot,
hiszen készült pár szavamban
egy hosszú nagy jövendő forgott:
olyan, min az apámé volt:
súlyos, tele kinnal, viharokkal
és tele örök lemondással.

Végre mégis megszólaltam.
Papp Piroska nagy szemekkel
a tájba nézett ...
mondtam neki: ha ősz lesz,
érte egyszer
vissza jövök
és szállunk a zajtalan síkon,
ez ő: körvény,
Jhyan, hogy csak a siron ér véget.

Legtöbb magyar faluhelyen máig is szokásban van a húsvéti napi öntözködés. Urfiak, kisasszonyok úgy szokták ezt, hogy finom rózsavizecskével kis üvegcskéből egymást meglocsolgatják s úgy tesznek mintha örülnének neki; hanem a parasztleányek erősebb szokást követnek, ők a lányokat egyenesen a kúthoz viszik s ott hevenyében egy pár veder vízzel becsületesen nyakon öntik s a leányok úgy tesznek, mintha haragudnának érte.

— Jaj, nemzetes uram! — sópánkodik egy húsvéti napon a jómódu gazdaszámos fehér cselédsége. — Dugjon e

Húsvéti öntözés

JOKAI MOR feljegyzése

bennünket valahová, az egész falu legényeisé mind bennünket készül megöntözni, ne találjanak ránk.

— Bujjajok hát ide az üres hombárba. — mondá nekik az öreg ur. — csakhogy aztán ne szóljatok, mikor jönnek.

Jötték a legények, keresik a lányokat, tüvé tették értük az egész külső házat, lesték az udvaron. de egy sem jött elő.

El is mentek volna már, ha a leány-nép meg tudta volna állni a halogatást a hombárban, de hát vihogni, nevetni kezdték a legények felett. erről reájuk ismertek; nosza megkapták a

hombárt, mindenestül felemelték egy hat-ökrös szekerre s végig menve vele a falun, minden házhoz bekiáltottak:

— Csikot vegyének kegyelmek!
Mely szóra minden házból előjött a férfifajzat s nem sajnált egy-egy kanta vizet tölteni a kérdéses „csikok” nyakába, kiköt csak a falu végén szabadtítottak ki a hombárból átázva a bőrig.

Kiállták ám ezt a tréfát a mi pozsgás falusi nimfáink s százszor visszadták ezt az alázatást azoknak a legényeknek, akik őket később feleségül vették.



Tavaszi szökés

A Déli Hírlap irodalmi pályázatán első díjat nyert novella

Írta: VIRÁGH MIKLOS (Timisoara-Temesvár)

Ez az az idő, amikor valami hasadozik a világban és az emberben. A folyók már szétvetették hátukon acélszürke páncéljukat, az erdők is lerázták pattanó dercku fáikról az odafagyott havat és bennünk, a városi emberben is megborzongott az évszak titka. Kifutunk az élet és a város permére és messzire kémlelünk, elérhetetlen tájak felé, oda, ahová csak gondolataink érnek el, képzeletünk és álmaink. A 'chom' fáradt cukrászinas, a kis cseléd, a fűszeresség, a tágszemű színész és a tárgyilagos bankigazgató, — a gyermekről a férjekről és a feleségekről nem is szólva, — mind egyaránt érzik ilyenkor: szólni kellene! Az agastyánok is ezt érzik, bár talán csak olyan módon, hogy a halálra gondolnak, fájdalommal és szenvedélyesebben mint máskor, fájdalommal és szenvedélyesebben, mint az elmulás hivatalos idején: ősszel ...

Itt a tavasz és ülünk ketten némán a napban arcunkat a sárga korong felé fordítva, hmyt szemekkel, nyitott kabátban.

— Micsoda tavasz! — Igy sóhajtok. de barátom csak nagy későre szól meg, hirtelenül és áradozva, mint amikor álmainkról vallomást kell tennünk, mert másképp nem találunk megnyugvást.

— De azért háboru van, — mondja barátom, — és a valóság az, hogy már arról nem ábrándozhatunk, miként szökhetnének titokban, kalandosan vasuti kocsi alatt kapaszkodva Párizsba, vagy a bank pénzével a Földközi-tenger két varázslatába. még tovább Csilébe, Peruba vagy egy vad festő példáját követve, csupán Tahiti szigetére. Mindezekre gondolni sem lehet már s látod barátom, mégis sikerül, mégis elszökünk néha, ha csak öt percre, nem is tudom honnan, a családtól, a társadalomból, a kalandokból. vagy az egész világból, de elszökünk és ez a mindennap tengeri rettenete közt, hidd el, kalandnak is kitűnő, sőt gyönyörű!

— Kérlek, most ne mosolyogj, — folytatja barátom, miközben a folyó felől a penészes, ódon városra a kitáruult rügyű füzek fűszeres illata kábító felhőként árad szerte. — ne mosolyogj, hogy szerelemről beszéllek, hiszen legtöbbször, valljuk be, a szerelem is csupán szökés, mégha oly öreg formája is a menekülésnek, mint maga az emberi faj, vagy a végtelen lendületű, kifürkészhetetlen tenger. Az ember, tudod, apró, és kicsinyek lehetőségei is. Egy nővel találkoztam, tetenem, milyen közönségesen, nevetségesen hangzik, „egy nővel”, mintha azt mondanám: egy felhővel, vagy egy modárral, vagy egy könyvvel, valamivel, amit mindenki láthat, amibe mindenki belenézhet. Igen, egyszerűen egy nővel és az egész tulajdonképp úgy kezdődött, hogy sötétzöld üvegű szemüveget viseltem. Talán azért, hogy néha, ha levelezem, ünnepélyesebbnek rendkívülibnek tűnjék a vigalom nélküli világ, mint amilyen egyáltalán lehetne. Szóval a szemüveg az orromon volt és a nő egyszer csak megkért, (tudnod kell, addig észre se

vettem, sose láttam, nem is létezett, noha esztendőnk óta egy a társaságunk), megkért, vegyem le a sötét szemüvegemet, olyan furcsa, hogy beszéltek és nem látja szememet. A nap hevült és vakítóan sütött. Levettem a szemüvegem, ő természetesen mozdulatlán kivette kezemből, megkérdezte hol vásároltam, óvatosan orrára helyezte és egy percig úgy nézett mögüle a világba, ahogyan én szoktam, kissé félrehajtott fejjel, ráncolt szemöldökkel. Nem is tudom barátom, miről beszélgettünk, de egyszerre csak, mint egy álomban, az óváros mély sikátorában jártunk, nem is jártunk, de lebegtünk, repültünk, usztunk, szálltunk ...

— Ő azt mondta, úgy érzi, valahol Olaszországban bolyongunk, más időben és egy másik városban, mely talán titkos. de bizonyosan sose látta még. Aztán minden átmenet nélküli fordulattal kérdezett: megszöktem-e már valaha s választomat be sem várva folytatta: „Mert én naponta megszököm, az erdőn járok, a beépítetlen nyílt mezőkön, a kültereki utakon, mindig más és más világban”.

— En azt választoltam, gondolataim egész seregét átugorva, hogy először érzem ebben a városban, melyben már harmincöt esztendeje pusztulok és állítlag élek, először érzem, hogy igazán élek. „De van most ebben az észlelésben mégis valami fanyar”, — mondottam — valami ünneprontó, valami kesernyős, talán az, hogy ez a pillanat itt az omlatag házak között a kettőnk szökése ünnep és beteljesülés, hogy gyönyörű az élet szemérmes meztelensége, csupán a kulcszák roszkak, kopottak, és tulságosan ismerjük őket és ez elront mindent ...

A nő egy szomorú pillantással megfeddett és én akkor már bántam a zord ünneprontást, hiszen ő nagyon szép mondatokat mondott és ötkétekte, ahogyan elszomorodott, egy percre elhomályosult a napfényben, mintha csillogó szemét hideg léhellel érte volna. „Ó, ne higye — mondta ő — hiszen akkor sose álmodhatna az ember, nem a kulcszák fontosak, hanem az, ahogyan közöttük a valóságot, vagy képzelmeinket eljuttasszuk. A világtól nem szabadulhatunk, de álmodni mindig fogunk”.

— Kábultva hallgattam a nőt és elragadt a játék és a valóság. Most már én vámadtam. Karját enyhén megszorítva felmutattam az egyik olaszos homlokzatu roskat házra, mintha valóban Itáliában eszavagoránk talár Flórencében: „Nézzé, ott fűt azt a borongó ablakot, — suttogtam — arról idegenvezetőnk hallgatott de nem is tudhatta, amit az én képzeletem rajzol most így ebben az ihletett, tovasuhanó percben. Ott, a mögött a fal mögött zajlott a legnagyobb szörvetség”. Danteről beszéltem és Beatrice-ről, a képzeletről és a rejtélyről a álomról, és a kábulatról, amelyben Dante szent halottja feltámadott. A szerelem, a szökés, az illúziók száz mámoros részletét idéztem.

— A nő lencsökre, de talán inkább sárgás, oldott, barna haját enyhe fuvalom bodrozta,

szemei újra és még tündöklőbbek lettek & apró kerülővel még magasabba hágott (szavak tornyozta meredélyen: „Máskor számomra olyanok ezek az irodalmi vonatkozású emlékek, — mondotta —, még ha meg is másulnak és meg is újulnak a rugalmas képzeletben, olyanok számomra, mint azok a könyvek, miket júliusban rejtélyes és kielemezhetetlen okból, szertartásból kiviszünk magunkkal a folyó partjára, vagy a tenger fővényére a hőségre és a merengésre, de csak a nap vad tekintete fakítja a borítékok parázsló színeit, hozzájuk se nyulunk, olvasatlan porosodnak. Máskor így érzek. De most, most Dantet hallom suttogni ...”

— „És én, — feleltem, — pihegni halom Beatriceét”.

— Remegve mondtam ezt barátom és szorongva, mintha félnék, hogy a következő pillanat megpronthatja a büvölést, melyben mind a ketten elmerültünk. A nő szeméből, kérlek ne haragudj a képért s azért, hogy ilyen érzelmes vagyok, (de ebben a retentő mai létben jogom van hozzá), a nő szeméből, mintha egészen puha szárnycsapású madarak röppentek volna fel ... Aztán hirtelen kezét nyújtott: „Var a férjem, — mondotta elpirulva, — így is már néhány perccel késtem”.

Barátom elnémult, merengve bámult bele a liget opálás tengerébe, de én nem zavartam, éreztem még moandania kell valamit.

— A következő szavakkal bucsuztam tőle: — folytatta barátom — „A következő kis szökésünkig”. Ő azt felelte, „igazán csak egyedül lehet megszökni, mint Dante tette”, de ez hamisan hangzott, mint amilyen hamis az a pillanat, amikor álmaink zürzavarából visszatérünk pőráink józan gyűrődésai, függő-eink redőnyei és a borongó falak közé haza. Őt azóta sem látam, de tegnap mondta el a látszerész, akihez zöld szemüvegemet javítani vittem, — azon a sarkon ejtettem a földre ahol egyetlen egyszer és utoljára bucsuztunk, — tegnap mondotta el a látszerész, hogy egy elég magas, csinos hölgy járt üzletében, holott azt kellett volna mondania. egy lészárású, finom arcú, különös nő téve a boltjába, tekintete szelid, mint a fiatal óz, — a haja puha, lencsinű, vagy inkább a barnánah egy különös világos árnyalatába fűrdőző ... Igen barátom, a nő járt ott, ugyanazt a zöld szemüvegét kereste, amit én viselek. De az ilyen jelekből olvasni kell tudni s gondolom nem tévedek, ha azt hiszem: tulajdonképpen engem keres. Nem tud, képtelen egyedül szökni ...

Még hosszasan és némán üldögtünk. Az este ott kerengett már a liget fölött. Barátom bizonyosan az ötkétektől nőre gondolt, a kis tavaszi szökésre. En jobb híján ámokfutókra, öngyilkosokra gondoltam és más menekülőkre. Azon vettem magam észre, hogy én is, bár egyedül és árván, de kísértő, vad képzelmelet követve, fájdalommal és szomoruan, én is szököm ...

A Bethlen-Kollégium városában

Irta: PUHALA SÁNDOR dr.

Csak hírből ismert tájon járva, a külső vonások gyors felszívása után a megfigyelő a táj, a város lelkét szeretné legálább megérezni.

Aiud-Nagyenyed mindenkor lényegesen járult hozzá műveltségbeli előrelépésünkhöz. A Bethlen-kollégium fényezésére sokszázados fennállása óta az egész nemzetre kiterjedő, országos jelentőségű volt és ma is a művelődés büszkehomlokzata, erős vára. Olyan tanult magyar nincsen, aki a Bethlen-kollégiumról ne hallott, ne olvasott volna. Bizonyos, hogy az aiudi-nagyenyei elkíség alapvető alkotásait a kollégium szolgáltatta. Ez a lelkiség természetesen nem a városhoz kötötten értendő, szellemét mindazok hordozzák, akik az alma materből kikerülve, országsszeretettel, cselekvő embereként sugározták tovább az egykor befogadott lelki elemek alapulajdonosságait.

Aiud-Nagyenyed ma a Hangya-Szövetkezetek központja is. Fiatal a kollégiumhoz képest. Afféle bátor és erős síheder, aki óriásnak készül. Erős hatása annak az 1898-ban ültetett fának, amely történeti képviselőjének áldozatkészségéből azért nyert életet, hogy az agrár-fogyasztás kivételesség keresztény erkölcsöt idegen kereskedelem kezéből és felemelje anyagi süllyedtségéből a gazdát, a magyar parasztot. A Hangya-szövetkezet a szövetkezeti gondolat hirdetője és megvalósítója.

Es itt van testvére, az EMGE, amely összefogja, vezeti és tanítja a gazdakat. Olyan feladatot vállal és végez, amelyet régebben a vezető társadalmi réteg a liberális-kapitalista világban észre sem vett. Súlyos mulasztásokat igyekszik pótolni az EMGE, egy a gazdát szakbeli ismeretekkel látja el és hogy ezzel anyagi helyzetén lényegesen javítson. Gondja van arra is, hogy a gazdát a népi öntudatosság részesevé tegye.

Ahol három, ennyire nagyjelentőségű intézmény működik, ott hozzá számítva három egyházunk működését, meg kell éreznünk azt az akaratot, amely népünk anyagi és szellemi felemelésén fáradoz. Es csakugyan, itt kényelmes és elhasznált jelszavak helyett a mindennapi kemény munka ritmusa mozdul és zeng. Ahol összezsufolódott a sok-sok történeti emlék, itt most új, korszerű élet utjai nyílnak. Nem előről, hanem alulról indult és folyik a munka és nem szigoruan elkülönítve, hanem összefonódva, egymást kiegészítve, kéz a kézben.

Minden szociális munka először is anyagi felemelést céloz. Így van ez rendszerint. Hiába minden erőfeszítés, ha az öntudatosítást nem előzi meg és nem alapozza meg az anyagi felemelés. Nehéz lenne megcáfolni azt az állítást, hogy népművelési eddigi tetteink eredményei azért csekélyek, mert az alapfeltételt, az anyagi sors biztosítását elhanyagoltuk. Hogyan is olvasson, rádiózzék például a kisember, ha a táplálékát, a ruháját sem tudja megszerezni? Hogyan vásároljon könyvet, menjen színházba, induljon távolabbi tájak műveltségi elemeinek befogadására, ha a lakberét, a téli fáját is csak koplalási művészettel tudja összekapargatni? Miképpen követelhetjük meg a nemzeti öntudatot és az ezzel együttjáró nemzeti vállalat és önfeladást azoktól, akik a mindennapi kenyérért kimerítik minden idejüket és erejüket és éppen csak tengetik életüket, proletárokká válva.

Az ilyen kérdéseket igazán nem kell halmozniuk, hogy megértsük a lényegét. A kisemberek felemelésének, vagyis anyagi megszilárdításának az útját nyitja meg és egyengeti a Hangya is, az EMGE is, tehát a legjobb a leghamarabb célravezető utat, a Bethlen-kollégium pedig, más, nagymultú középiskoláinkkal együtt, olyan későbbi vezetőket nevel, akik a helyesen értelmezett szociális gondolatnak lesznek a meggyőződéses hivatás és végrehajtói. Ez az aiudi-nagyenyei központ: nevel. Nem-

Ifjuság

Az ifjuság igazi utja

Utvesztőbe jutott ma az egész világ, de a jövőbe vezető irány legnagyobb kérdése az ifjuság számára, amelyik máskor is merő utkeresés volt.

Az ifjuság igazi útjáról akarok szólni s bár az ellentét jobban felmutatná az igazat, mint ahogy az árnyék élesebben emeli ki a fényt, mellőzöm ezúttal az ifjuság helytelen útjának rajzolását. Erre ugyanis elég fájdalommas példát szolgáltat az élet.

Az ifjuság igazi útjáról végeredményben mindenki tudja a leglényegesebbet: hogy az igazi út, az ifjuságnak is, Jézus Krisztus. Hiszen ő maga kijelentette: „En vagyok az út...” Mindnyájan tudjuk ezt a Bibliából.

De ez mégis igen kevesetmondó, illetve igen sokatmondó az ifju számára: ez a tökéletesség maga, meg se próbáljuk hát vállalni. Igen, ez az egész út, a maga végtelenségig távlatával, hiszen az örökkévalóságba, Isten színe elé kell hogy elvezessen. De nézd csak, Ifju Testvérem, milyen egyszerű ez a tökéletes út, mihelyt lépésekre bontjuk!

Ha Jézus Krisztus az utunk, ez a legmagasabb cél. De csak ezért érdemes élni, küzdeni. Ki fut ugy odaadással versenyt, ha nem az a célja, hogy első legyen? Akinek pedig célja, eszménye sincs, az az ember névre se méltó.

Mi megelégednénk az alacsonyabb, kisebb eszménnyel is. Könnyen megalkuszunk s leszállunk idealizmusunk felhős magasságából a földhöztapadó valóságba. Még ki se lépünk a diákkorból s már legvégig jut saját szárnyainkat. Ugy gondoljuk, hagyjuk a dolgot, ahogyan a „Ballag már a vén diák”-ban énekeljük: „Filiszter leszek magam is...” Filiszter, nyárspolgár — milyen könnyen beletörünk ebbe a szűk utba, ebbe a járombá!

Jézus emberfeletti és világfeletti utra irányít, de erőf is ad, hogy azt az ő akarat szerinti mértékben be is töltsük. A lehetetlent csak azért kívánja tőlünk, hogy a magunk erejében nem bízza, öhozza folyamodjunk. Nem emberi eszterteljesítémet, hanem gyermeki odaadást vár s a sikert nem a mi rátermettségünk, kitértásunk, vagy éppen szerencsénk, hanem ő biztosítja.

Azért nekem, mint akármely más szolgának, tulajdonképpen csak egyre van gondom: hogy hűségesen figyeljek az én Uramra és lépjek minden tettemmel az ő nyomdokába. Mert ahogy kis kavicsokból tevődik össze a sátn útja, ugy kicsi mindennapi tettekből alakul ki a Jézus követése. Kis dolgokban való hűségen épülnek fel a nagy életék.

A világ változik, ma megdöbbenő mértékben, mint valaha. Eppen ifjuságunk szempontjából is. Hiszen napról-napra fogy az ifjuság körülöttünk. Mégse kiáltunk fel kétségbeesetten: „Hol az ifjuság?”, hanem gyűjtjük össze, elsősorban imádságunkban, azokat, akikke még együtt vagyunk, akiknek lelki gondját még ránk bízza Isten. Az ilyen maradványgyűjtés mindig áldásos: megépre fogjuk látni, hogy van még, akiknek felvehetjük a gondját, akikért élnünk és szolgálnunk kell.

Az ifjuság: új életindulás, szent újakezdet. Csak a korlátot fu raskad le a toheretől, nekünk növekednünk kell alatta. Keressük meg és keressük meg ifjuságunkkal az örök növekedés forrását, az Istenrel való együttélés győzhetetlen életerejét s bizunk benne, hogy a mai csunya világban is eszélálatos élet az, amire elhivatottak, amit elérhetünk, természetesen nem saját erőfe-

csak a tanuló ifjuságot, a népet is nevelmunkára, takarékoságra. A vezetőknél akarja: hitének megtartására, becsületes munkára, takarékoságra. A vezetőket tisztán látják a célt és lélek van bennük. Megteszik a magukét, hogy a nemzeti népi egység kialakításának jövőt biztosító művét megalapozzák és ezzel megteremtésük azt az öntudatot, amely nélkül nagy viharban nincs kellő ellenállás. Az ősi városban korszerű eszmék ta-

szítésünkben. Az ifjuság a vetés és döntés ideje, Az életre való felkészülés minden lépésével (még azzal is, amit később semmivé szeretnénk tenni!) vetünk, melynek előbb-utóbb aratása lesz. Vajjon ezen a boldog reménységű uton járunk-e? Mit vetnek a szavaink, gondolataink, tetteink? Az ifjuság a döntés ideje — melyik irányban döntöttünk és döntünk újra naponta? Jézus hív és vár s mint az evangéliumi ifjakat, döntés elé állít”. Azért ma ha az ő szavát halljátok meg ne keményítsétek szíveteket!”

HORVATH JENŐ

Gyöngyösi István

1624-1704

Nemzedékek írói magasztalják, s ami ennél több, nemzedékek olvasói gyönyörködnek verseiben. Gvadányi József báró még azt írja róla, hogy „nála nagyobb poetát magyar anyja még nem szült”. Másfel évszázad ismeri el a legnagyobb költőnek, és csak Kazinczy Ferenc meri a költő babérjait kissé megfépázni. Az irodalmi bírálathoz értök egész sora foglalkozik költészetével, Kazinczy szerencsés verselőnek és szépnyelvű poetának itéli, de a művészi fajsúly szempontjából kicsinyli, művei szerkezetéről pedig azt állítja, hogy nincs is szerkezetük. Baecányi János, a könnyelműen elfeledett kiváló esztétikus és bíráló még Kazinczy ellenében védi Gyöngyösit. Ritka tehetségű, méltán nagyevű, jeles költőnek, a nemzeti jobb versszerző első kezdőjének s valóságos atyjának tartja. Toldy Ferenc, a magyar irodalomtörténet atyja, olyan véleményt ír róla, amely közel van Arany János értékeléséhez. Ma általában Arany János felfogását fogadja el az irodalomtörténeti bírálat.

Gyöngyösi fellépése (1664) arra az évre esik, amikor Zrínyi Miklós gróf élete váratlanul megszakad. Ettől kezdve élete végéig bearayozza életét a költői dicsőség fénye és tart halála után még egy évszázadig. Ügyvédség a foglalkozása. Felküzd magat a nagyhatalmu főrangnak bizalmába, de elnyeri a gómöri nemességet is, úgy is hal meg, mint Gómör-megye alispánja. Szolgálja a Wesselényi- és Andrassy-családokat, ügyvédé Koháry Istvánnak is. Zrínyi Ióna az ország leghíresebb törvénytudójának tekintli Nagy válsága csak egy van életében, amikor börtönbe kerül a Wesselényi-féle összeesküvés gyanúja miatt. Ebből ugy menekül, hogy protestáns hitét elhagyja, katolikus lesz s erre Szelepcsényi György esztergomi érsek kiszabadítja. Szorgalmas ügyvéd és jó gazda is. Vagyont gyűjt, ami kell is pontosan egy tucat gyermekének.

Költői hírért meg a is leginkább ismert első műve alapozza meg és terjeszti el, a „Marssal társalkodó murányi Venus”. Ez a hadi isten Wesselényi Ferenc nádor, akinek királyi parancsra el kell foglalnia a bevehetetlennek hitt Murány várát. Ezt a várat a szépséges Széchy Mária védelmezi, a murányi Venus. A szerencsés nádor meghódítja a szép várurnó szívet és a szerelmissé tett Széchy Mária segítségével a várat is. A „Porából megéledett Phoenix, avagy, Kemény János emlékezete” c. regényes elbeszélése is két főrangú szerelmét és házasságát tartalmazza és ilyen még a harmadik hosszabb munka is, amelyben Thököly Imre és Zrínyi Ióna házassága van meg költői felfogásban. Java mun-

kaiból való még a „Rózsakoszorú”. Ez irár a katolikus Gyöngyösi István megnyilatkozása. A rózsafüzért, a hittitkok keretében Szűz Mária és Jézus életét és megdicsőülését énekl meg áradó, benső íráisággal. Ez a műve a katolikusok egyik legkedvesebb könyve, sok kiadás, ért meg.

Legterjedelmesebb műve, a Chari-kleca, a Csalárd Cupidó tele van érzéki-séggel. Nem is jelenik meg ez az érzelmet csiklandozó műve. Koháry István gróf, korának legnagyobb katolikus hőse megtiltja megjelenését.

Gyöngyösi István messzire esik a XVII. század igazi barokk nagyságától, Zrínyi Miklóstól. Gyöngyösit nem fittik nagy érzések, szenvedélyek, alapeszméj forróság sohase heviti, annál inkább hajlékony ember, sőt hajladozó, megal-kuvó természet, aki nagy urak árnyékában ügyeskedik, szerző érdemeiket és vagyont. Csak későbbi katolicizmusa lendíti magasabb szférákba, hiszen benső vallásosságát már a protestáns hitben szerezte meg. A barokk szellemiségnek azt az árnyalatát tiltkrozi költészet, amelyet antikusnak, udvarinak nevezhetünk. Megelégszik azonban valóban udvart, azaz uralkodóházat magasztaló versek helyett nagyurak, az ország leggazdagabb és legtekinélyesebb urainak magasztalásával. Ezek házassági történetét dolgozza fel különösebb lelkesedés vagy lelki odakapcsolódás nélkül, olykor még a ledérség hangján is.

A lelki élet rajzában többször nyújt jeleset. A szerelmes, bizonytalanokó Wesselényi rajza igazán találó:

„Az mennyit ér, annyit óhajt bus szívében,
Pennája hol megáll, hol megy az kezében,
Eltörli, az mit jegyzett volt elsőben,
Mást ír, az sem teszlik, sokat szakaszt félben”.

Szerkezet helyett beéri azzal, hogy csak csoportosítja az eseményeket, jellemzés helyett égit dicsér. Versei azonban könnyen folynak, összecsengenek. A vagydó szerelem hangját kitünően üti meg s költői tájleírásai ma is gyönyörködtetők. Lényegében lírikus és költői leírás mestere. Nem esoda, hogy a XVIII. század legolvasottabb költője, a barokk műveltség elterjedése megnyitja versei számára a legtágasabb utat. Legnagyobb érdeme, hogy költői nyelvünk egyszerre nagyot lendült általa és Arany János szerint „valahányszor a költészet és a nyelv odaüt, hogy idegen befolyástól lesz szükség menekülnie, mindannyiszor nyereséggel fordulhat vissza a néphez s az irodalomban Gyöngyösihez. (—a)

gében csak egyetlen szellemiségünk van, vagy lesz. A népert való munka életöd akarata érzi meg itt a más tájról való, pillanatra sem idegenszerűség érzésével. A suum cuique gondolatának a kibontakozása és érvényesülése, és mindenféle szellemi áldott fáradozása megyen végbe itten a biztonságosabb jövő alá-zatos, de tudatos szolgálatában.

Az ősi városban eszmék sugárzását lehetett megérezni.



Lemhatár

"Szántó-vetők dalolnak"

(Bojhos Mihály és Galló Géza verseskötete)



Tetsző, izékos ruhában, ült ki a kirakatba Bojhos Mihály és Galló Géza verseskönyve s várja az olvasókat. Sajnos, csak verskötet, aligha akad sok vásárló.

Ki olvas ma verse-

ket? Még békés polgári levegőben is kevés a színes szárnyú gráciák kedvelője, hát még amikor siletű musae? S hát még, ha olyan soha nem látott idők vihará dul, mint amilyenekben ma borzadunk? De hát a költészet, költészet, akár nap süt az égen, akár a pokol alkalmazottjai okádják a tüzeket s az új vértakaraktakat. És olyan jó, hogy azért ilyenkor is nyílnak az ibolyák, trilánok a pacsírták, illatok szállnak és mézet hordoznak a méhek. Legalább egy-egy percere eszünkbe jut, hogy tulajdonképpen más világ is van, mint amelyet a hadijelentésekből ismerünk. Ezért aztán hálával vesszünk mindent, ami viszarongat a régi béke áldott hangulatába.

Ez a verskötet érdekes jelenség némi-lyen azért is, hogy kettlen irtak össze. Regényt, szindarabot irtak kettésben elegyet. Franciaországban éppen elég sürű, de a verseskönyv mindig egy név öböljegy mese alatt szokott a piacra menni. Valamikor Révai adta ki „Két nagyságos elémnek költeményeit”, azóta nem igen lemondottól a társzerűség ilyen formája. Bizonyosan a gazdasági viszonyok könnyösítették rá a szerzőket erre a szövetségre: egyszerre két verseskötettel ők is megijedtek.

A könyvre nem szabad túlságosan szigorú mértéket alkalmaznunk: kora tavaszi vetés, ami még csak ígéret, várjunk még egy kicsit, ne szabadítsák rá a magasabb esztétika jégverését. Hiszen sok mindent kell itt mérlegelni a leltározásnál. Mindenekelőtt azt, hogy ezek a verseskötetek még a hasznos évek boldog szappanbuborék világításában vonják a berázdákat. Ilyenkor még nagyon az epidermiszen peregnék le az élet benyomásai, nagy ellenhatásokat meg ne várjunk. Csak később érintődnek a belső idegek, amire aztán a poéták is másképpen hatnak vissza. Az is bizonyos, hogy sok minden lehet eufedve a levelek alatt, „napfényre törő sok kis forradalmár”, amit Galló nevezti őket egyik versében, de amelyik számára még nem hangzott el a lágyan hívó tavaszi melódia, a meteorológiai viszonyok még maradást parancsolnak. Farkasok rejtenek a bokrokban, szegény Piroskák, hogy is mertetek utnak indulni. Mindezt meg kell gondolni s ezért kell egy kissé lecsavarni az igényeket a két szántó-vető dalainak hallgatásánál.

Egyet-mást azonban mégis meg kell mondanunk éppen jövőjük érdekében. A könyv azt mutatja, hogy Galló inkább expresszionista, a tömegérzések tolmácsolója. Természetes, hogy így nem tudja elkerülni a Mészharibdist, néhol még szavai is Mész Lászlót juttatják eszünkbe. Sok erő van benne, de feltűnő a formahiány nála. Egyik-másik verse nem költemény, hanem csak szónoki próza (Mért örvendezünk.) Bojhos a lágy, eszöndes, halk, sejteleneszerű megrezdüléseket szereti átbocsátani felvevőkészülékén, csak hogy ezeknek visszaadására nagy gyakorlat kell. Különben a költemény nem lesz több emlékkönyv-diszitálás (Anyámnak, Magamnak.) Alkalmányszor jól elindul, de szárnyalása nem tart ki az utolsó litemig (Csak ennyi volt). De technikai készsége, ritmusérzéke jobb, mint a Gallóé. Galló műveiben jár, de formaérzéke tökéletlen. Különösen, ha rimes verset akar írni, összecsengései nagyon anarchisztikusak; he megszorítják, a repülőgépet rímelteti a

Arca kértelek csupán,
főzz egy kávét délután,
feketét, feketét —
Háborúról járt a szó,
vért bömbölt a rádió,
fájt a szívem, sajnált a tied.

FEKETE

SZEMLEK FERENC VERSE

Kávét nem főztél nekem,
fáradt voltál s idegen —
feketén, feketén
főtt bennem a fájdalom
s haragudtam rád nagyon
mert a háboruba megyek én.

Népmeséink hódító utja

Száz éve már annak, hogy Kriza János, a lelkes kolozsvári unitárius pap, meghirdette a Vadrózsa című székei népköltési gyűjteményét. A Kriza felhívására akkoriban hiába jelent meg az Erdélyi Híradóban, az olvasók nem mutattak érdeklődést és a gyűjtemény még két évtizeden át pihent a gyűjtő fiókjában. Nem a Kriza buzgó-ságában volt a hiba, hiszen ő az eredeti alkotásról lemondva, egészen a székei népdalok, népmesék, összegyűjtésnek szentelte fiatal erejét, talán még a magyar könyv írást egyre inkább érdeklődő közönségben sem egészen, hanem főképpen a könyvkiadás szervezeteiben.

Kriza megérezte a még alig nyiladozó népiség új szellemét, de azt szűkebb hazájában mégsem tudta diadalra vinni. Amikor a Kisfaludy Társaság megindítja a maga népköltési gyűjteményét, Kriza visszavonult a háza és hallgat. De a gondolat tovább érik, Krizát is kiragadja nyugalmából és új munkára serkenti. Krizának biztatásra volt szüksége és a patgató szavú kis Gyulai Pálnak és a muzeumalapító Mikó Imre grófnak kellett jönnie, hogy a Vadrózsa terve teljesen kinyíljon és napfényhez jusson. 1963-ban végre megjelent a Kriza gyűjteménye, amely a székei néprajznak és szellemi hagyományoknak máig páratlan kincsés bányája.

Kriza munkatársak seregével dolgozott, folytonosan oktatta, tanította őket, hogy mennél pontosabb munkát kapthasson tőlük. Ezek a munkatársak főleg az unitárius papok közül kerültek ki, kik maguk is a nép között éltek, könnyen kiegészíthették a hiányos lejegyzéseket. Ha a népmesék lejegyzésében Kriza nem is követhette a mai tudományos gyűjtési módszert, mert hiszen főnográf még nem állott rendelkezésére és a meséket helyenkint talán ki is kerekítették, mégis teljesen megőrizte bennük a székei nép szellemét és munkáját ezért hat ma is elevenen és frissen.

Krizának nemcsak tudományos céljai voltak gyűjtésével, mint kortársai, ő is

költészetünk szerves részének tekintette a népköltészetet és munkáját a szélesebb olvasóközönség számára is izlésnemesítő olvasmányoknak szánta. Kriza a magyar dal és mese a népköltészet ősi gyökerű és mégis mindig eleven, friss hangjával akarta beolantani, hogy a magyar dal és mese valóban összekapcsolja a nemzet különböző rétegeit. De a Vadrózsa és az azt követő népköltési gyűjtemények nem keltek vándorutra, hogy a tiszta magyar szó szeretetét, a magyar lélek igazi virágait minden társadalmi rétegünkhöz elvívják. A Vadrózsaikat is többen dicsérték, mint ahányan ténylegesen megismerték. És a Kisfaludy Társaság azután megjelenő népköltési gyűjteményeit is csak a szakörök méltányolták igazán, de az olvasó közönség szélesebb rétegei ezalatt népdalok helyett vízenyos műdalokat daloltak és német prófokrol olvastak meg-ható történeteket. A magyar folklorgyűjtés nem vált nemzeti ügyvé, mint ahogy ez a finneknél történt a Kalevala hatására, és a magyar néphagyományok a mai napig sem hatottak be a felsőbb osztályok tudatába.

A székei ballada és mese ma ismét feltámad és hódító utra kél. Kikél a nyelvészeti folyóiratok és szakkönyvek sírjából, áttör a tudósok gátjait, a szét-szörtán, csendben élő magyar szivekbe napsugárt visz és kinyitja a lélek virágait. A magyar nép mesemondója ma már nem átszűzött formában szól hallgatóhoz, mint régebben, hanem a maga egyszerű, de izes és az igazságra ráta-pintó nyelven. Orutay nyírségi népmese gyűjtési után most Ösz Jánosnak a székelység körében gyűjtött meséiről hallunk. A gazdag gyűjteményt Csudatáska címmel a tavalyi évben az olvasóhoz az Erdélyi olvasó így látja meg a székei népmese fátékos szépségeit és, talán lev foia a sajtó nagy írtit is jobban értékelni. De indúl az új mesegyűjtés rövidesen a mi népköltészhöz is, hogy legven majd ami a sziveket melegítse a fagyos időkben.

Vita Zsigmond

fakalánál. A kezdő poétákat megtéveszti a szabadvers elnevezés; azt hiszik, hogy ott minden meg van engedve; azt hiszik, hogy ott tulnetik magukat minden poétikai paragrafuson, hiszen szabad versek irtnak. Ez nem igaz. A szabadvers is vers, ott is vannak törvények, s az igazság az, hogy mennél inkább levetjük a technikai láncokat, annál nehezebb a versírás. Ez a hiányt kell tehát pótolnia. A mostani mutatóványok közül talán az Új naptár s a Sonnenscheini fohász a legjobbak. Bojhos fegyelmezet-tebb, szava is több, mint Gallónak, s ezért jó ha továbbra is a benső líra területén marad. Vihar járt a kert alatt. Krisztus-kenyérén, Isten egyszerű éneke vagyok — a jobb alkotásai.

Mindkettőjüknek szívére kötöm azonban a nyelvhelyességet; a költőknek nem szabad teljes önkényességgel át-törni a nyelvtörvények korlátait. A magyar ember nem a célnél áll meg, hanem a célnél; ez este németes, magyarul: ezen az estén; nem leírni a k, hanem leírni ő k a neved; azt nem mondjuk, hogy: mennyországot néz t e t, ha-

nem né z e t; s miért kell ilyen kifocami-tott igeragozást elkövetni: érke-z e n d s z? Istenem, hiszen Döbrentéiek már száz esztendő óta alusszák álmaikat!

Azt is ajánlom mindkettőjüknek, hogy jövőben sürűbb szűrőszítat alkalmazza-nak versesköteteik összeállításánál s ne gondolják, hogy amit megirtak, az mind érték s mind a nagyvilág elé való. Mostani kötetükben van néhány mutatóvány, ami nem mulja fölül az önképzőkör színvonalát. Minden kezdő költőnek azt szoktam tanácsolni, hogy túlságosan ne siessen a nyilvánosság elé s addig semmi esetre sem, amíg nincs néhány mutatóvány, amellyel bizalmat kelthet képes-segei iránt. Különben veszélyeztetni a köv-elkező kötetek sikerét.

Végül még csak annyit: akármennyi legyen is a reális értéke a vékony kötet-nek, jelentősé teszi az, hogy a Bánság is megszólalt. Örömmel vesszük tudomással s hiszük, hogy utána nem követ-kezik szomorú hallgatás, hanem meg-szólalnak a zengő társak.

RASS KÁROLY

Közvetben vala az Jge



Amikor Harald Kreutzberg, a világhírű művész táncestélyére megvettem a jegyemet, azt hittem, egy kellemes estét fogok eltölteni és gyönyörködni majd a tánc, e problémátlan művészet szépségében. Másképp esett. Kreutzberg káprázatos tánctechnikája, amellyel nem is táncolni, hanem szinte már repülni látszott, kezdetben valahogy nem érdekelt. Majd idegesen fészkelődni kezdtem, ami először nem tudtam magamnak megmagyarázni. Csak lassan eszedtam fel: itt másról is van szó, mint pusztán művészi mozdulatokról, itt valami titok lappang. Sőt később megfi-gyéltem, hogy a közönségen is átborzon-golt valami sejtés, hogy a tánc tulajdon-képpen csak elföd valamit. Nos, a mű-vész belső nyugtalansága ragadt át lassanként ránk is, itt vergődik előtünk tánc a kalitkabazárt, szárnyaszeget madár repülésére. A művész vívódik, hogy mozdulatokkal kifejezze azt, amit mozdulatokkal kifejezni nem is lehet, keresi művésze értelmét, perel önön művészetével, művésze kifejezési eszközeivel, s amikor már úgy tetszik, hogy eljutott, művésze legszélsőbb pallójára, ahonnan a nehézkes törvénye áthatat-lanul a mélybe rántja: megtorpan. A táncos elkor valami kezéigébe került szerszámából hangot próbál kicsi-holni, ez eldobja s ekkor rekedt, lepedékes hangon feltört benne a szó, a néma táncos beszélni kezd, mintha azt mondaná:

A tánc történetében volt már erre példa. Az itáliai pantonimus addig vágta a futorokat, csürje-csavarta testét, szalad göröcsbe keze-lába, még meg nem szólalt. Ez a commedia dell arte keleti-készésének a története, persze egy hosszú színháztörténelmi korszak fejlemé-meképp. A mi élményünk viszont azért oly felejthetetlen, mert egy estély pillan-tába sűrítve, tamiwá váltunk egy színe már új művészet születésének.

A napokban olvastam egy hasonló, csak éppen ellentétes irányú jelenségről, amikor a szó menekül a mozdulathoz. Rainer Maria Rilke eddig még soha szíve nem került két kis drámájának elő-adására készült egy bécsi színház. A rendező úgy véli, hogy a halk költői szó csak úgy borulhat virágba a színpadon, ha pihia mozdulatok, táncszerű taglejtések, eszönd és hallgatás új szimpadi stí-lusába öltözteti.

Persze nincs borzalmasabb, mint va-lamely felémás művészet. A művészetek ilyen egybeáramlása csak a csúszokon szép, s egy-egy pillanatra, új stílusok születésének előestéjén. Bizonyára ezt a időt éljük, hiszen az egyes művésze-ten belül is mindinkább elmosódik a műfajok köztüli határ. Költői regény, köl-tői ésszé ésatöbbi. És mégis vannak tör-vények, amelyeket nem hághat át senki. Móricz Zsigmond ma, nyelvre írta át Kemény Zsigmond Rajongók című regé-nyét. Úgy hallom, hogy az új írói nem-zedék rosszalotta Móricz é vállalkozá-sát. A mai magyar próza megalkotói és így Móricz is, elavultnak és nehézkesnek érzik a magyar irodalmi felmúlt e nyel-vét. Ez talán így van rendjén, bizo-nyára az a tudás is észlelte őket mun-kára, hogy egy avatag prózát kell me-nyitaniok. Mi viszont frissnek érezzük ezt a stílust. Ha talán tisztább, gazda-gobb és árnyaltabb nem is lehet a nyel-vünk, mint amilyenné fejlődött, mi mita-is kösölgetünk, vajjon hogyan imánk-e ma, ha más utat követett volna a nyel-vünk. Nem csoda, ha fiatal esszé-író nemzedékünk néha e fémült irány-ig

A magyar népdal

metstzi vissza a stílusát. Azonban minden nemzedéknek megvan a maga ízlése és mi nem is azért vitázzuk Móricz jogát a Rajongók átírására, mert másképp értékeljük Kemény irályát, hanem azért, mert egy mű stílusa szent, amelyen változtatni nem szabad.

És itt csempésem be ez írásba az én személyes ügyemet. A múltkor megírtam, hogy szinpadra írtam Kemény Rajongó-ját. Hát hogyan, nekem szabad az, amit nem szabad Móricz Zsigmondnak, az egyik legnagyobb magyar íróknak? Azt feleltem erre, amit egy íróbarátom kérdésére válaszoltam. — Hát a te drámai kísérleted hősei milyen nyelven beszélnek? — szölt a kérdés. Kemény Zsigmond nyelvén! — így feleltem.

ABAFAY GUSZTAV

SZÉLRÓZSA

HARMADPÉL ÉV ÓTA egyeilen magyar verseskötény jelent meg Romániában és szépprózai kötet is csak alig egy pár. A csendben dolgozó írók legfennebb a Déli Hírlap vagy az Erdélyi Gazda hasábjain jelentették meg egy-egy kis írásukat, vagy pedig csak önmaguk számára írogattak. Holott az íróknak szüksége van a nyilvánosságra, a közönség megértő, vagy elutasító válaszára; éreznie kell, hogy nem önmagába zárkózva él, hanem figyelmel a szavára. A fiatal, kezdő íróknak különösen szüksége van biztatásra, hogy önmagával tisztába jöhessen és megtalálja a maga útját. A romániai magyar írók most készülő antológiája íróink segítségére akar jönni és közönségünknek egységesen kívánja bemutatni íróink munkáját. Kísérelt ez még csak, amely nem a már elismert írók munkájának legjavát fogja össze, hanem alkalmat akar nyújtani tehetségek feltünésére. Kérjük ezért az írással is foglalkozó olvasóinkat, hogy verseiket, novelláikat, stb. Vita Zsigmond, Anid, Colegiul Bethlen címre, küldjék be lehetőleg május elsejéig.

A NAPOKBAN Jelen meg Zilahy Lajos „Halás tavasz” című regényének török fordítása Isztambulban „Öldürün Bahar” címmel, Özansoz Halit Fahri fordításában, a Halit Ahmed cég kiadásában. A könyv iránt élénk érdeklődés nyilvánul meg.

ELŐADÁS hangzott el Rómában az új magyar regényről. Az előadást Villani Lajos báró, az olaszországi magyar kulturális intézet igazgatója tartotta, aki sorrendben elsőnek Szabó Dezsőt emelte ki, az ő fellépésének jelentőségét. Szabó Dezső — mondotta — erdélyi író, mint ahogy Erdélyből indult ki a magyar regény újjászületése. A továbbiakban méltatta Tamási, Nyírő s az erdélyi regényírás többi kiválóságainak művészetét.

SOLOTHURNBAN muatták be Hans Haugnak, a kiváló svájci zeneszerzőnek „Michelangelo” című oratóriumát. Az egész művet három részre tervezi a szerző; most az eddig elkészült első két részt adták elő. A tritika dicséret oratórium nagy lendületét és szellemi elmélyedését, drámai és látomásos színeit. A szövegváltozat Michelangelo szonettjeit, régi életrajzi részleteket, bibliai elbeszéléseket, Goethe-, Hölderlin-, Rilke-kéltelményeket tartalmaz; minden színlárd kéret fogja egybe. Az oratórium előadásának igen nagy a közönségsiker.

ERNST HEFTERNEK most megjelent „Heilung durch Krankheit” (Gyógyítás betegséggel) című könyve az orvostudomány egyik legérdekesebb irányzatáról ad összefoglaló képet. Háromféleképpen próbál az orvos más betegséget keltetésevel gyógyítani: szérumkezeléssel; mesterségesen okozni; a beteg önkéntes bevitelével.

AZ ÖRÖK VÁROSBAN a Szent Cecilia-akadémia zene- és ének-kara nagy sikerű magyar zenei műsorral szerepelt Róma legelőkelőbb hangversenytermében, az Adriano-színházban. A műsoron modern zeneszerzők művei kerültek előadásra.

A nagy nyugati nemzeteknél már régóta híveszett a népdal, vagy legalább is csak nyomai találhatók meg egyes eldugottabb vidéki helyeken, hegyi falvakban, nálunk azonban általában az egész kelet európai térségben még él, virágzik teljes pompájában.

Annál különösebb, hogy ezt az ősi, egyszerű világot oly későn fedezték fel magunk számára. Itt virultak ki egészen közel nagy városainkhoz népi melódiáink és mi mégis sokáig, megdöbbentően sokáig észrevétlenül haladtunk el mellettük.

Mindnyájan tudjuk, hogy a dal szövegéből és melódiából áll. Amikor a múlt századbeli romantikának iránya a népfelé fordult Európaszerte nagy érdeklődéssel, akkor nálunk is megindult a népi szövegek összegyűjtése, de a melódiák feljegyzésére senki sem vállalkozott.

Az ősi dallamkincs megmentése

Kriza, Erdélyi és a többiek alapján a magyarság nagy lelkesültséggel vett tudomást a népi szövegekről, de senki sem kérdezte akkor: hol vannak ezekhez a gyönyörű verssorokhoz kapcsolódó melódiák? Mintha ugyan a magyar népzenekeket a balladákat, sirató énekeket, és szerelmi dalokat nem énekelte, hanem szavalta volna!

Sok-sok évtizednek kellett elteltéig, amíg Vilkár, Kodály és Bartók, — akikhez később tanítványai: Lajta László, Melnár Antal, Veress Sándor és mások csatlakoztak, — megtették a döntő lépést. Így 1907-ben megkezdődött nálunk is a szigorúan tudományos módszerű népzene-gyűjtés. Ami Kodály és Bartók szeme elé tárult, az merőben új világ volt: egy olyan dallamkincs, amelynek még nagy része az őshazából való örökség és a többi részében is sok száz esztendő.

Nem lehet csodálkozni, ha az időközben a városi kávéházakban teljesen tévutakra tévedt cigányzene hívei ezt az ősi muzsikát először értetlenséggel, sőt ellenszenvvel fogadták. Tragikomikus jelenség, hogy éppen azokra a melódiákra, amelyeknek testvérei még szintén élnek ma is, az ázsiai pusztákon cseremiszek, vogulok és krimi tatárok ajkain, ráfogták, hogy „idegenszerűek”, „tótosak”. Ilyen szomorú messze kerülünk tehát időközben a népi szellemtől a legsajátosabb faji művésztől.

A gyűjtések gramofon segítségével történtek. A modern technikának ez a pompás szerszáma meg tudta örökíteni az olyan sajátos ritmus és dallam-változásokat is, amikre a mai kotta-írást rendszer nem képes. Tökéletesen megbízható barátja minden gyűjtőnek, mert nemcsak a melódiát és a szöveget örökíti meg, de az előadásmódot is, ami szintén végtelenül fontos. Az egyes népek dalai ugyanis nemcsak abban különböznek, hogy a dallamok, a ritmus és a formaképzés belső törvényei mások, de más, még pedig igen jellegzetes más az előadói stílus is. De még ugyanazon nyelvben is — a különböző nyelvjárás-területeken — bizonyos különbségek figyelhetők meg az előadási modorban.

Tizenegyzec dallam...

A gyűjtők minden dallammal feljegyzik ezenkívül az énekes nevét, korát és a lejegyzés helyét és időpontját. Ezeket

az adatokat különben az előadók maguk is bemonadják a felvételnél. Mikor már egy bizonyos területről egy nagyobb anyag összegyűlt, megkezdődik a rendszerezés munkája, még pedig Ilmári Króhn finn zenetudósának nemzetközileg elfogadott módszere szerint. A feljegyző otthon a gramofonlemez addig játsza le magának, amíg a dallamot a lehető legnagyobb pontossággal kottapapírra nem rögzítette. Azután az egységes áttekintés érdekében a dallamokat mind „d” végzőhangra transzponálja. A több mint harminc évig folyó gyűjtés anyaga mind a Tudományos Akadémia számára került, ahol most állami meg-

bízásból Kodály végzi munkatársával a végső rendszerezés több évig tartó nagy munkáját.

A variánsaival együtt több mint 14.000 melódia, Bartók rendszerezése szerint, három főcsoportra osztható:

I.

Az első csoportba tartoznak a legősibb népdalaink, amelyek még az őtfoku (d-f-g-a-c) hangsor (skála) hatását mutatják. Természetesen ezekből a dallamokból siterült a legkevésbé lejegyezni, leginkább az eldugott székegy hegyi falvakban, pedig ezek a legértékesebbek. Például Kodály feljegyzésében:

Parlando, 3/4 - 10-72 (Erdély)

Aj, Sirassédesanyám, míg elől-ted járok.
Mer az-lán siralhatsz, ha föld el-va-lok.
Aj, A jó Isten tudja, hol földén halálom.
A jó Isten tudja, hol földén halálom

II.

A második csoportba tartoznak az újabb típusú népdalok, amelyek egyrészenél szintén megfigyelhető még az őtfoku hangsor, az ugynevezett pentatonika hatása, de nagy többségük az ugynevezett egyházi hangnemekben — dor, frig, lid, stb-in — épül fel. Ezek már

egész felépítésükben sokkal közelebb állnak középosztályunk általános zenei beidéződöttségéhez, de a cigány is vonó-jára vesz néha egyet-kettőt közülük. Igaz, hogy az eredeti dallamformát legtöbbször el is rontja a cigány, agyon-cifrázza és bővített másodlépéseket visz bele. Ilyen például Kodály gyűjtéséből:

Tempo giusto, 3/4 (Erdély)

Arról akit kéten be-bo-rult az ég.
Az én babám most írja bú s le ve lél.
Ir-jad babám, ird meg bú s so-ra-i dat.
Hadd tudjam meg, hogy megvársz-e en-ge-met.
Hadd tudjam meg mihez tartam ma-ga-mal,
Hogy örömmel töltsem le az i-dő-met.
Kilőttem három évet s hat napot,
Kapitány úr szalutálni nem fogok.
Szalutáljon az a bundás reptúra,
Kinek hátra harminchat kis hónapja.

III.

A harmadik csoportba tartoznak az ugynevezett vegyes melódiák, melyek a környező népek zenéjéből kerültek bele a magyar népi muzsikába, továbbá a városból alászálott népies műdalok és nemzetközi vándormelódiák. Meg kell itt jegyeznünk, hogy a magyar nép csodálatos életerővel asszimilálja az idegen hatásokat és az idegen típusú melódiákat, hamarosan saját ideáltípusához hasonlítja, megemesíti, leegyszerűsíti. Így hasonulnak át az ősi vágású népdalainkhoz a faluba lekerült cigányos műdalok is. A környező, szomszédos népek zenéjéből aránylag keveset vettünk át, de még többet adtunk mi. Még aránylag legerősebb a szlovák és rutén hatás, a némettől semmit, sem vettünk át, a délszlávoknak pedig in-

kább mi kölcsönöztünk dallamanyagot. Különösen a horvátoknak. Horvát gyűjtők tudományos tárgyilagosságu megállapítása szerint az újabban gyűjtött anyag 40-60 százaléka magyar származásra mutat.

A népgyűjtés munkája még egyáltalán nincsen befejezve. Egyes területek még fehér foltként szerepelnek a néprajzi térképen. De ami eddig is előkerült, csodálatos és felbecsülhetetlen értékű nemzeti kincs, amely közelebb vitt bennünket a magyar nép megismeréséhez és világosságát derített zenetörténelmünk sok homályos fejezetére. Legfőképpen azonban elindította volt annak az új magyar műzenének, amely azóta az egész világon ismertté vált.

Tóth Imre

Rádió labororium
javít
átalakít
karban tart
ARAD, V. Goldis-utca 5.

Látogassa meg Buzias-fürdőt!
Románia legdusabb szénsavas fürdőjét, vérkeringési, szív stb. bajok esetén. Fürdőidény május 29-től október 1-ig.
Fürdővezetőség, Baille-Buzias, Jud. Timiş Toronal.

Knapp Sándor

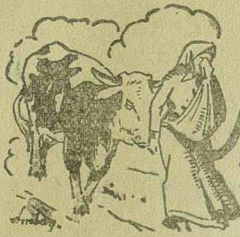
kelmefestő és vegytisztító vállalata, ARAD

Darvátai útlal, Str. Reatianu 2-4, üzem Str. Episc. Radu 10.

Tavaszi kabátokat, ruhákat

fest, tisztít

MARKOVITS K.
ARAD, Duca-utca 7.



Megszólal a Riska

Írta: Nikodemusz Károly

Kerekes Nagy János bíró uram legszörűbb arcát öltötte fel, mert hát olyan eset történt, ami még a híres, nevezetes Gánya Péter uram falmagysága idejében sem fordult elő: hogy a tilosban talált és annak rendje módja szerint befogott marhát a gazdája itélet nélkül és a bírság leróvása nélkül egyszerűen csak haza vigye a községi kertből, ahogyan azt Keserű Kis Istvánné asszonyomnak cselekedte.

A törvénnyel nem lehet kikezdeni senkinek sem. Ha meg valaki olyan ágról szakadt szegény, mint éppen Sára néni, akkor meg különösképpen huzza meg magát és vigyázzon jobban a marhájára. Azt meg még álmában sem merje megtenni, hogy a kertet ledöntse és úgy nyisson utat az oktanlatnak. Igaz, hogy a kert mindössze egy pár rég elkorhadt dorongfából állott, de ha nem lett volna más, csak egy bitvány cérmaszál vagy egy homokba írt vonal, akkor sem lett volna szabad a tilost átlépni, s a határt lerontani. Ami tilos, az tilos, és a törvény az törvény. Ezt még Sára néni is tudnia kell.

Szegény öreg asszonynak nem volt semmi ellenvétele. De hiszen nem is lett volna tanácsos. Kerekes Nagy János uram kemény szívű ember volt. Nagyra is volt vele. Azt hitte, hogy éppen ezért a tulajdonságáért tették meg a falu első emberének. Ha valaki ellene mondott, egy szempillantás alatt úgy összeteremtette, hogy alig találta meg az ajtót. De Sára néni nem szót egy árva szót sem. Csak szepegett, csak sírt, egyik lábáról a másikra állva. Bíró uram meg is sajnálta. Puhá, meleg szíve volt, a bíró uramnak. A rossz nyelvek azt mondták, hogy áldott jó szívéért — az asszonyok választották meg bírónak. A kemény, kimért szavak áttetsző takarója legfeljebb azok előtt rejtette el a mögöttük álló jó embert, akik először beszéltek vele. Pattogó beszéde most is ellágyult.

— Ne sirjon, édes néném, majd elintézzük a dolgot valahogy, hátha nem is lesz olyan nagy a büntetés. Mondja el, hogy történt az eset, hátha segíthetünk valamit. Aztán, hogy a respektusban hiba ne essék, keményebb hangon még hozzátette:

— De a sziniszat mondja ám, Sára néni!

Sára néni keszkenője sarkában megtörölte a szemét, aztán így kezdett beszélni:

— Megkövetem, tekintetes bíró ur, a Riska nem olyan állat, és én nem is tudom, hogy történt meg vele ez az eset. Én megmutattam neki a határt. És ő tudta is. Ha közel járt hozzá, csak egy szót szóltam, a Riska megfordult, odajött hozzám, magyaráta a kezemet, aztán legelt tovább. Nem tudom hogy történt, mert nem voltam ott.

Haza kellett szaladnom, hogy a kenyeret bevessem. Hiszen kisütöttem volna én azt a kenyeret éjszaka is, de a molnár későre hozta a lisztet s így a szomszéd Gyurikára bízam a jószágot. A Riskának pedig a lelkére kötöttem, hogy fogadjon szót. Mire visszamentem, a Riska nem volt ott, Gyurikát pedig sírva találtam. Azt mondta, hogy a határpásztor behajtotta a tehénkémet. Oh, hogy tettem ezt Riska, szegény Riska!

— És hangja zokogásba csuklott.

Kerekes Nagy János bíró uram szája körül mosoly játszadozott, szemének szögletébe pedig egy könnyesepp lepődött. Bizony, le kellett törölnie, ha azt akarta, hogy le ne essék. Meghatódottságát szavakkal takarta el.

— Hát jól van, Sára néni, nem olyan nagy baj. Rosszakaratról itt szó sem lehet. A kenyeret be kellett vetni. A jószágot sem hagyta őrizetlen. A vetésben sem esett valami nagy kár. De miért engedte ki a tehénét a kerítésből, ahová befogták?

A bíró szavai lassanként kiütették az asszonyból a törvény előtti köteles félelmet, bátrabban szólott.

— Én nem engedtem ki, bíró uram, a Riska magától jött ki.

A bíró kellemetlenül ütdödt meg.

— Sára néni, ha nem az igazat mondja, ne mondjon semmit! Különbö nem segíthetek a baján.

Azután, hogy az asszony jámbor szemébe nézett, megenyhült s biztatón tette hozzá:

— Azt beszélje el nekem, Sára néni, hogy szabadult ki a Riska a kerítésből?

Az asszony nagy lélekzetet vett, hogy egyszerű nagy nekifohászkozással tisztázza az egészet.

— Hát ahogy a Gyuritól hallottam a dolgot, majd hogy meg nem hasadt a szívem. Fuss, öreg Sára, fuss, ahogy csak bírsz. Ha repültem volna, sem találhattam volna rá

hamarabb szegény Riskára. Ott állott szomorúan a kerítés mellett. Kellelten kérőzött. Messziről észrevett. Azonnal megismert, mert elkezdett bögni s közeledett felém, ameddig csak bőrtöne engedte. Megvakartam a szarva tövét, ő pedig megnyalta kerges tenerével a kezemet. Ő is sírt, én is sírtam. Ő a kerítésen belül, én kívül. Aztán nekikeseredtem.

— Riska, Riska, milyen szerencsétlenné is tettél bennünket! Hogy vitt rá a lélek? Hát nem tudtat, hogy odahaza tele jászol vár, meg komlós korpa. Jaj, jaj, jaj, jaj!

A Riska tovább nyalagatta a kezemet, mintha bocsánatot akart volna kérni, úgy nézett rám blnbánó, könnyező szemmel. Én tovább beszéltem hozzá: Mi lesz mostan velünk? A kis Sárának nem lesz vacsorára frissen fejt meleg tej. Pedig az orvos is azt rendelte neki. A kis Bimbó is hiába várja haza az anyját, a gonosz Riska nem törődik a gyermekével. Szegény Bimbó, sírsz te is, ha megmondom, hogy az anyád hűtelen lett hozzád, nem jön meg estére. Vacsora nélkül kell lefeküdnöd, szegény kicsi Bimbó.

— Ahogy így sirdogáltam, egyszer csak megszólalt a Riska.

— Édes, jó gazdasszonyom, ne sirjon már annyit. Nem maradok én itt. Menjen haza szépen, készítse a sajárt, viszem a tejcséket a kis Sárának. Tudom, jut belőle az én Bimbómnak is.

— Ezt mondta a Riska s mielőtt megláttam, hogy csakugyan megyek: askidőt keményen a korhadt kerítésnek. Peccesen ropogant egyet s a Riska ott termett siető nyomomban. Így volt, bíró uram! Én nem engedtem el. Magától törte el a tilos korlátot. De azért ne büntesse meg szegény jószágot. Nem akart rosszat. Haza akart menni, mert tudta, hogy várja éhező kis borja, meg a kisleányom. S nem tudta a törvényt.

A bíró mosolygott, de szemé könnyes volt. Valami meleg ömlött el a lelkén, amelyet nem rontottak meg kárlehetetlen paragrafusok.

— Menjen haza, Sára néni, adjon enni, mert a jószágunk s mondja meg neki, hogy az egész vármegyében nincsen több olyan okos, hűséges állat, mint a kisgyelmed Riskája.

Megújodásunk záloga: a gyermek

Írta: FEKETE NAGY MIHÁLY

nak, aszerint, ahogyan az ifju nemzedéket neveljük.

Ezért kétségkívül jövőnkkel és gyermekünk jövőjével felelünk minden tévedésért és mulasztásért, amit a gyermek körül elkövetünk.

Ne igyekezzünk azonban a kérdések további általánosításával világmegváltó eszmék meddő utvesztőibe bonyolodni. Feljárnak ezáltal csupán arra a kérdésre: a délerdélyi magyar gyermek és ifju nevelésének érdekében mit teünk eddig, főként pedig mit nem tettünk, mit tevéntünk és mit mulasztottunk el a velük szemben való kötelességeink terén?

Első nagy tévedésünk, egyben mulasztásunk is, az, hogy nem foglalkozunk eléggé a mai délerdélyi mindkét neműbeli gyermek és ifju célirányos nevelésének kérdéseivel. Mintha minden a legteljesebb rendben volna e téren. Vagy mintha nem akadna körünkben, aki foglalkozzék ilyen kérdésekkel. Pedig éppen e lapban olvashattuk, főként étesanyák vidékről beküldött írásában, olyan érdekes megállapításokat, hasznos észrevételeket, gyakorlatilag megvalósítható terveket, javaslatokat, hogy egymagában már ennyi biztatásra is nyugodtan felvehetjük kérdéseinket.

A nevelés kérdését két főszempontból vizsgálhatjuk. Egyik az otthoni, a másik az iskolai nevelés szempontja. Az otthoni nevelés tévedéseit és mulasztásait a gyermekeknek a hivatásos nevelők vehetik leginkább észre, a tanítók és tanárok, akikhez a gyermekek az iskolában kerülnek. Az iskolai nevelés hiányait viszont a szülők, gyámok észlelhetik legelsőbbben gyermekeiken, ugyszólván napenként, így tehát e téren ők hivatottak leginkább az észrevételekre, megállapításokra.

A korszerű nevelés már régebben beiktatta és kiváló eredménnyel alkalmaz-

za is a szülők és oktatók bizalmas tanácskozásait a gyermekek és ifjak nevelése kérdéseiben, ha ezek a tanácskozások rendszeresek és kölcsönösen jószándékuak.

Itteni életünkben, amelynek egyik legfőbb jellemzője ma a szoros egymásrataltságról, a szülők és oktatók kölcsönös jóhiszeműsége körül általában nincs is hiba, leszámítva egyes, személyes természeti kivételeket, amint ez már elkerülhetetlenül lenni szokott. Az oktatók és szülők közti tanácskozások nálunk más okból nem, vagy nem eléggé hatásosak. Ez az ok pedig az, hogy tanáraink rendszerint csak mint oktatók és nem mint nevelők alkalmazták a korszerű nevelésnek ezt a kiváló, gyakorlati szempontból rendkívül hasznos módszerét.

Legfőbb bizonyítéka ennek az, hogy míg a szülők részéről eddig igen értékes megnyilatkozások történtek itteni sajtóunkban, hivatásos nevelőink, a tanítók, tanárok részéről csak utalás is alig történt a mai célirányos nevelés kérdéseire nézve. Mint említettük, a hivatásos nevelők leginkább az otthoni, szülői nevelés hiányosságaira tudnak legjobban rámutatni, ezért tanáraink és tanítónk megszólalása a sajtóban felbecsülhetetlenül hasznos lehetne, aminek elmaradását nem indokolhatja nagymérvű elfoglaltságuk, hiszen ennek a rendkívül fontos kérdésnek a tisztázása éppen az iskolai nevelő munká, tehát saját munkájuk megkönnyítését eredményezi.

Le kell itt szögezünk, hogy aligha nélkülözhetjük tovább gyermekeink nevelése, tehát jövőnk érdekében tanáraink és tanítónk sajtómunkáját. Megnyilatkozásuk bizonyára serkentő hatást gyakorolhat a szülőkre is, hogy fokozottabb mértékben forduljanak az érdekelt oktatókhoz gyermekeik nevelése dolgában. Ez eleven véráramot indíthat meg szülők és oktatók közt.

Ki kell itt emelnünk már most annak szükségét, hogy a testnevelés és ezzel kapcsolatos jellemfejlesztés ügyére is ki kell majd terjeszteni, továbbá az egészségügy kérdéseire is. Egészen hihetetlen példáit láthatjuk manapság is annak, hogy egyébként művelt emberek mennyire tanulatlanok ezekben a kérdésekben. Tíz közül nyolc bizonyára nem fogja tudni határozottan megmondani, hogy a mája jobb, vagy baloldalt fekszik-e? vagy pedig azt, hogy a helyes testnevelés milyen hatással van a jellemfejlesztésre.

Az ép testben ép lélek klasszikus tétele mellé hozzá kell itatnunk ezt a gyakorlati irányú korszerű tételünket is: Tisztaság és rend testben és lélekben. Neveljük rá a szülőket és gyermekeket, annak felismerésére, hogy jövőnk szempontjából mit jelent a test és lélek tisztasága és rendje.

Kenyecet és fedelet

SZEMLER FERENC verse

*Kenyecet és fedelet
én is ígertem néked,
de csak vátogor a ház
s mállélesztés a kalács.*

*Hogyha nem vagy nagysága,
majd leülsz a padlóra.
Hogyha nem vagy pákosztos,
a puliszka sem lesz rossz.*

*Nincs aranyam, palotám,
kincsem kocsiakomám,
többet háznál, kenyéremel
egy se adnék, ha kérnél.*

*Hogyha tetszél, elveszed,
ha nem tetszél, elmegyek.
Fuj a szellő, száll a por,
majd lehullok valahol.*

Elkészett havasi riport

András apó kincskereső, boszorkányűző és jövőbelátó tudományáról

Piatra-Mare-Nagykőhavas. Lenn már aszladozik a hó, itt fenn még fehér minden; kásásan kristályos, de azért hamisítatlan tél ez. A szem káprázik a sok fehérségtől, melyet csak itt-ott szakít meg a hóbundában alvó fenyők kikan-dikáló zöldje, no meg az a néhány, ge-rendából összerótt viskó ott a vereses sziklaomlás mellett, a hótakarta legelő szélén.

Pásztor-hunyhó

és a hozzája tartozó pajták. Itt él András apó, a messze földön híres pász-tor. A havasok népe fel a Csukásig és le a Prahova völgyéig ismeri nevét és tu-dományát. Egyedül él a havason vad komondorai társaságában, melyek iszo-nyu dühvel rotnának nekünk, mikor a kunyhó felé közeledünk. Úreszek a paj-ták is, a nyáj még mindig valahol lenn a faluban rágcsálja a kocsányt. Vajjon má tartotta itt fenn az öreg tetélre?

Különös, megmagyarázhatatlan ez szá-munkra. Fő azonban, hogy András apó jól érzi magát. Nem jár hozzá újság (ha jönne se tudná elolvasni), nincs rádiója, nem érdekli a harctéri helyzet. Van egy kis füstölt birka-husa, vagy két bödön túró is akad a ház körül, kicsi üsijében raponta megfőzi a maga puliszkáját s ha jóllakot, hosszú füstpántlikákat ere-get a télire beszerzett kapadományból. Hát így él, végtelen elmélkedések kö-repette.

De az is igaz, hogy szintiszta böl-cesség jön ki a száján, ha megnyitja.

Egy kicsit úgy félválról köszönti az ideget, de csakhamar megbarátkozik. Maroknyi városi cigaretta, két-három pohárka a kulacsban kolyogó szilvó-riumból s András apónak úgy megol-gódik a nyelve, hogy még a legvigyázot-tabb titkokat sem hallgatja el.

Például hogyan lehet szert tenni rém-éges gazdagságra? Nem is hinné az ember, milyen egyszerű. Hiszen sok kincs van élvsva szerte a rengetegben, csak hogy érteni kell a kincskereső módját. András apó a következő taná-csot adja:

A kincskereső Szentgyörgy-nap éjt-ezakáján másszon fel csupaszra hánlt fenyőfára, vígyen magával egy szitát és azon kémlelje kereken a vidéket. S ahol a szitán keresztül meglátja a ké-k-lángot, ott hever a sok kincs.

Szent György éjszakáján

még más nevezetességet is megláthat az ember. Összel, levélhullás előtt meg kell fogni egy kigyót és a fejét fanyelű bic-skával le kell vágni. Ezt a kigyófejet szil-veszterig egészbe kell megszártítani s akkor éjjelkor a bal szemgödren keresztül át kell szurni egy szálmászalat. Szent György éjszakáján éjjel és az első kakasszó közti időben ezzel az át-lyukasztott kigyófejjel kell figyelni az istálló egy sarkából a teheneket, mert ekkor veszik el a boszorkányok a tehe-nek tejét.

— De hát András bácsi, ha maga tudja, hogy lehet kincset találni, s azt is, hogyan lopták el a boszorkányok a tehenek tejét, miért nem akar ezzel a sok tudással meggazdagodni?

— Ugy hát! — mordul rám az öreg. — Sze nekem éppen akkor nincs időm, mert mindig ezen a napon veszem át a nyáját.

Ráadásul elmodja még, hogyan lesz a prikulics. (Vérszomjas, kegyetlen tör-pe.) A boszorkányok dedunokái kike-resnek husvétkor egy félig lefogott, kerek szénaboglyát s azon a következő vasárnap három keresztbuckencot vet-nek. Aztán balsarkukkal megakarják orrukat s azon nyomban prikulicsá válnak.

Más egyebet is tud ő. Például, hogy mi minden lehet látni a holdban. A

Nyolc esztendő koromban roppant komo-lyan készülődtem arra, hogy megházaso-dom. Bizonys Sobák Rozika melegített erre az elhatározásra. Ő maga is nyolc éves le-hetett, ott lakott a harmadik házban, volt legalább hat testvére s apja igáskocsin szol-gált a malomban.

Azt mondta egy szombati napon: — Te Rozika, én olyan érdekeset mondok neked egyszer, hogy no...

S hiába biztatott szóval, a csintalan szemével, célzásokkal, egyenes kérdésekkel, csak azt hajtogattam vörösen, hogy:

— Meglátod... igazán meglátod, ha aka-rad tudni...

Ahogy most visszagondok arra az időre, tudott már valamit akkor is a kis hun-cut. Micsoda finom ösztönökkel érzett meg mindent, ilyen suta legényke mellett, azt nem is hinnék a nagyok, ha elmondánám.

Egyszer például nekidőlt a vállamnak, felszakított egy hosszú fűszálat, beharapta egerfogai közé, ropogta a izgatottan, ned-veesség csillogott a homlokán, kicsi orrán, el-nézett a folyó felett s azt mondta, egyenes bele a zakatoló szivembe:

— Tudom én, mit akarsz te énnekem mondani, mert azt is tudom, hogy mindenki-nek köll feleség.

Hadarva folytatta: — Mer a mi Ferinknek is köllött egy jó feleség és azért elvette a Juliát, már eskü-vőjük is volt, mentek a templomba és most ott laknak a Vár-utcában, még nyári kony-hájuk is van, az ám!...

Hát ez nagyon megsédített. Figyeltem a fűszálat, amint táncolt Rozika fehér fogai között, majd félarasznyit elragott már be-lőle s egyre beszélt.

Akkor elfogott a bátorság. Felállottam,

MÉZESBÁBU

IRTA: ORMOS GERŐ

kihuztam magam, nekifordultam a vörös-fényű napnak s azt mondtam:

— Hát akkor jól van, Rozika... én nem bánom... de osztán nem köll így, meg úgy... kibeszélni...

Tudja Isten, hogy nem néhány nap mulva elfogott bennünket a nyugtalanság. Olyasfélélt éreztünk, hogy sietniünk kellene, nem szabad így vesztegetni az időt, fut a nyár s mi sehohse állunk meg.

Lakott az utca trilso oldalán egy öreg házaspár. Vásári bábosok voltak, ők maguk slütötték, festették a tükrös sziveket, huszá-rokat, orombá menyecskeket. Ezek nagyon szerettek bennünket s mi is őket.

Meleg öregek voltak, szívesen látták a kis fészükben, elbeszélgettek velünk, na-gyon értettek gyerekenyelvünkön.

Hogy hozzájuk fussunk a mi nagy dol-gunkkal, azt is Rozika 'alálta ki.

Hát egy estefelé, jó félórász bátorodás után beállítottunk nozzájuk. Miska bácsi fehér kötényesen piszmogott a füstös ke-mencéje körül, orra hegyén lógott a vas-szaru pápaszeme, Anna néni meg a konyhá-ban kevert valami hófehér tésztát.

Odaállottunk eléje, néztük a butykos kezét s ügyetlenül felegettünk a kérdéseire. Hogy jól vagyunk, játszottunk s odahaza is egészséges mindenki.

Akkor már erősen lökdöste az oldalamat Rozika. Hogy beszéljek. Végigkentem ve-rejtékemet a homlokomon s azt mondtam hebegve:

— Anna néni... mink... összebeszél-tünk a Rozikával...

Felnezt csodálkozva:

— Nos?

— Még tegnap... meg tegnapelőtt is ösz-

szebesztünk... mer a Rozika azt mondta... hogy meg kell nőstülni...

Erre még nagyobb nézett, tészta ökle ott lógott a levegőben s hirtet mosoly fut kosott a foghijas szája körül.

— Nöstülni?

Rozika szólt fulladozva:

— Igen... mer a mi Ferink is megnöstült és... köllött neki egy jó asszony... és var is neki... igen... a mi Ferinknek...

Akkor Anna néni lehírta kezéről a fehér-tészta, előtogyott az asztal mögüll.

— No... no... hát nőstülni... Te nő-stülni akarsz... Az más... Köll is... Benne vagy az időbe, annyit szent... Persze, per sze, nehogy lemaraggy... az hát...

S ment a kemence felé, beszélt Miska bá-csinak:

— Miska te! Gyere csak... Nézd ezeket a fiatalokat!

Miska bácsi előgörnyedt, úgy mustrált bennünket:

— No? Mi van velük?

— Hát nézd csak... Ez a legény háza-sodni készü... De sürgösen... Ez meg itt a párja... Az időbe nagyon benne van-nak... Igaz-e?

Miska bácsi feltolta pápaszemét a homlo-kára, rezgett a fehér bajszja s megkérdezte:

— Mennyi idős vagy te?

Felénken feleltünk:

— Nyolc. Már el is multam.

Bólogatott erre:

— Nyolc. No jó. Akkor sietni köll.

Erre összenézttünk Rozikával s úgy érez-tük, egyszerre lángot fog a füllünk. Hallgat-tunk. Nehéz füstszag uszott a kis fészükben s ömlött a meleg Miska bácsi kormos bíro-dalmából. Legjobb szeretttünk volna kifutni az utcára s meg sem állni hazáig.

De Miska bácsi fogta már a fületem. Nem huzta, csak megcsipte s rángatta játékosan.

Nevetés bugyogott a torkán, de meg-örizte komolyságát.

— Osztán mutasd csak, bajsz van e má?

S hol, mivel keresed a kenyeret, he?

Anna néni segített rajtunk:

— Lesz na, minden lesz, ne faggasd úgy.

Akkor az öreg visszatogyott a mihelyé-be s kiszólt velesz:

— Várjátok no... Iszen tudom én, hogy minden lesz... derék gyerekek vagytok ti... Az hát... Hanem én már most adok hozzá valamit...

S már jött is visszafelé, két jókora mézes

Azt mondta:

bábut hozott, úgy tartotta maga előtt, mint valami csodát.

— No, fogjátok szépen. De vigyázzatok ám rá! Osztán, ha ezek megállanak a ma-guk lábán, nem bánom eskügyyetek meg.

S rávergetett a vállunkra.

Kiszódtunk az utcára s magunk se tud-tuk, mi történt velünk. Nagyon szenved-kegunkban három pajtásunk.

tiünk. Egészen addig, amíg fel nem tñnt a

Akkor föleszmélt Rozika, megrántotta a karomat s azt mondta:

— Nézd, a Aniéki!

és se szó, se beszéd beharapott a mézea-bábut. Ette falta, csak úgy ropogott a szép fogai között.

Valóság, hogy magam is hozzáfogtam. Mire Aniéki odaérték hozzánk, megótték Miska bácsi nászajándékát, még a morzsáit is fölnyaltuk a tenyerünköröl.

Sülyesztető varfogóknak már 15 ezer leári kanhatók ugyszinté Sínge főle kanhatók Central Póbin is előnyös áron Villanyo oros 50-100 kw-ig

Raschkáná!
Timisoara, IV. Früh-utca 51-52. szám alai Arjegyvetek csak osztán kü d díjmentesen

KRATEYL-cirkusz
Timisoara II. Buleva Cartan-ter.

A nagy husvéti műsor.
április 25. 26. 27-én, mindennap 2 elő adás, délu án 4 és e 9 óraker.

Minden este új vigjáték.
Kedden délu án 4 óraker a nagy vigjáték.

A medve és az őrszem

HUSVÉT

HORVATH JENŐ verse

Táncos kedvvel, menekülve, vagy a vak mélységbe dülvé igézetten hogy iramlík, tántorog, hull, hull az ember a halálba, a pusztulás szörnyű fekete ölébe s akár tréfál, akár őrzjeng, tél-sikollyal, tavasz-názzsal mind azt hörgi vagy kacagja: vége, vége, vége!

Oh elátkozotj világ áll: nincs nagyvgy ur a halálnál és — ha vallja, ha tagadja — halál rabja minden ember... Csak Jézus mer kiáltani, csak Husvét diadalének, mélyebb szépnél, tudományál, magasabb a csillagoknál s végsőbb, mint a végítélet: élet, élet, élet!

A FÉRJ

Mindig együtt, mindenben, egy életen keresztül.

Egyszer a feleség, éppen mikor az öt-venedik évét taposta, megbetegedett. A gyomrát fájdította. Elveszett az évvágya. sápadni, fogyni kezdett. Az orvosok a műtét mellett határoztak s ezt rövidesen végre is hajtották rajta.

Előzőleg, amint szokás, azzal biztat-gatták, hogy nem lesz nagy műtét. De nagy műtét volt.

Sokáig feküdt nyílt hassal. Férje ön-feláldozóan ápolta. Egy egész évig lábba-dozott a beteg. Lépésről-lépésre lopódzott vissza az életbe. Esemény volt, hogy egy vékony pirított zösmlye-zeletet evett, hogy egy kortynyi lágytojást ivott, hogy felült az ágyban, hogy már ki is séfált az udvarra.

De végül — csodák csodája — mégis fölépült ez a törékeny, sovány asszony-ka, visszatért a sirból, sőt némi húst is szedett magára, nyilván onnan, a halál tőszomszédságából.

Lassanként mind a ketten elfelejtették a betegséget s a műtétet, amely annak idején annyi aggodalmukba s pénzükbe került. Az egész már egy mindig távo-labban derengő, mindig halaványabb li-dérces emlékké vált számukra.

Tíz év mult el.

Ekkor — télvizidő volt — a férj, aki se-hase betegeskedett, váratlanul meghült, ágyának esett, nagy lázat, tüdőgyulladást

kapott s állapota egyszerre reménytelenné vált. Az orvosok ezt közölték is az asz-szonnyal, aki ott virrasztott mellette, fogta a kezét s mindent elkövetett, hogy megmentse az életnek.

De hiába adogatták neki a különféle zsongitók oltásokat, szíve nem bírta a munkát. Ott lihegett párnán, fehéren, már haldoklott, amikor hirtelen intett feleségének, hogy beszélni kíván vele. Szaggatott mondatokkal, de világos ön-tudattal ezt közölte vele:

— Fiam... Ide figyelj... Tíz évvel ezelőtt... tudod, akkor, amikor azt a mű-tétet csináltattam... azt mondtam, hogy gyomorfekélyed van... Hát most beval-lom, hogy hazudtam neked... Nem gyomorfekélyed volt... Más bajod volt... Rákd volt...

Alig hogy ezt elfihagta a férj, lehunyta szemét s néhány perc mulva meghalt, ma-gára hagyva a szeretett hitvest, egy új, borzasztó tudás birtokában s egy kétség-gel, hogy miért tudatta mindezt vele a ha-lál küszöbén, hogy milyen féltékenysé-gből, bosszúból, gyűlöletből avatta bele őt egy titokba, melyből egyiküknek se lehet haszna.

Ezen a feleség sokáig töprengett. De mindössze csak másfél évig töprenghetett rajta, mert akkor rákja csakugyan ki-újult s ez hamarosan sirba is vitte.

KOSZTOLANYI DEZSŐ

vendő képét, ha valaki hossza és mere-ven nézi, de a multat is megláthatja, ha szitálóto szőrnnyát tartja a szeme elé. Aztán ért az állatok nyelvén s alig hallható neszéből is megmondja, milyen madár suhant el a fenyők felett.

Nincs nagy véleménye az alanti vi-

lágrol.
Mikor bucsuzunk, kissé sajnálkozva néz utánunk... Mi nem értjük, miért van it, ő pedig, hogy rohanunk vissza a mélybe és azt sem tudjuk, meddig és hová...

SZABÓ SAMUEL

„SIETNI, SIETNI, SIETNI!“

Kőrösi Csoma Sándor két ismeretlen levele

Szláv nyelveket tanul és anyagi gondokkal küzdi keleti útja előtt a nagy Azsia-kutató



Aud-Nagyenyed Nagymultu intézet, őszi skola... Hányszor halljuk e kifejezéseket. Idekerülésem első pillanattól kezdve izgatott a kérdés, milyen nyilatkozik meg a gazdag mult a Bethlen-kollégium életében. Láttam és megírtam néhány jellegzetes diákszókat, ami a multból vezethető le. Most más formában is találkoztam a multtal. Az itt élt nagy szellemek, nemzeti műveltségünk kis és különösen nagy munkásai éppen úgy hozzátartoznak és meghatározzák az iskola szellemét, mint azok, akik ma élnek és dolgoznak a falak között. A Kollégium a nagy nevelői körül talán a legelőbb és legtöbbet emlegetett Kőrösi Csoma Sándor alakja.

Két barna, vastag-papírosu levél

fekszik előttem. Tiszta és olvasható írás, széles margója kialakult egyéniségre, löfforgató kézre és rendszerető emberre vall. Kőrösi Csoma Sándornak, a Bethlen-kollégium legmesszelebbi diákjának, az Óshaza fanatikus kutatójának két ujjonnan felfedezett levele. Ezek az irások még egy másolatban lévő harmadik levéllel nemcsak Kőrösi Csoma timisoarai-temesvári tartózkodására, hanem az elindulás előtti hónapokra is vetnek fényt. Emberileg is közel hozzák a rejtélyes vándort, amennyiben egy nagyon mindennapi dolgról, pénzkérdésről van bennük szó.

Kőrösi 1818-ban tért haza a göttingai egyetemről. Még göttingai tartózkodása alatt, egy unitárius teológusnak, bizonyos Kanyarónak kölcsönadta majdnem minden vagyonát: 220 forintot, aminek a visszaadását az a közeljövőre ígérte. Azonban az adós késett, s Csoma már Göttingában nyomorgott pénz hiján. Itthon rövidebb vándorlás után Timisoara-Temesvárot köti ki, 1819 februárjában, hogy a szláv nyelveket tanulmányozza. A vissza nem térített kölcsön keseríti meg timisoarai-temesvári tartózkodását is. Szükséget lát, mert semmi munkát nem vállalt, hogy minél többet tanulhasson. A három-négy hónapra tervezett timisoarai-temesvári tartózkodás így megnyulik. Adósságai miatt nem tud tovább menni. Ebből a szorongatott helyzetből fordul leveleivel Csorja Ferenc aiudi-nagyenyedi filozófia-professzor barátjához. Arra kéri, hajtsa be Kanyarón az 3 220 forintját.

Első és legrövidebb levelét

Janus 29-én keltezte. Szigoru és haragos. Kanyaró, „azt az embertelen embert“ behajással fenyegeti. „Ha még össze nem tsinálta volna azt a nekem tartozó Summát, tehát azonnal mindgyárt, exequatitni kell rajta“. Bár négy éve kikerült a kollégiumból (1815-ben végzett), melegen érdeklődik a tanárok és iskolai ügyek iránt.

A következő sürgető levelét három hónappal később, szeptember 1-én írja. Keservesen panaszkodik, hogy megaláztatásnak van kitéve ebben az anyagi városhoz. „Itt a becsület tsupán csak a pénz után jár, én e nélkül szűkölködöm, tehát megvettetésben vagyok. Mennyit kelle nekem szenvednem és hányódnom egy nem eléggé megfontolt jó tőlemért“. „E miatt a semmirevaló Kanyaró“ miatt

kellet, „minden plánumomból egészen kifordulván“ kóborolni az országban. Az a szerencse, hogy olyan vas egészsége van, — írja — így bírta ki a megpróbáltatást. Legkésőbb szeptember 20-ig várja a pénzt. Megint kollégiumi ügyekkel fejezi be levelét.

Legértékesebb a még e hó 29 én kelt narmadik levél. Végre megkapta a Kanyarónak kölcsönadott pénzt. Itt értjük meg, hogy mi az igazi lelke gyökere a timisoarai-temesvári tartózkodással való elégedetlenségének és az itteni sora ellen való lázongásának. Nemcsak a nincstelenség megaláztatása fájt neki. Bár kölcsön kérni és ingyen vendégeskődni sohasem szeretett a büszke székegy fiú. „ezért kellett — mint egy eszeszettelnek hazámat befutkosnom!“ Nem tanulhatott kedvére, ezért fájt veszteség életéből ez a pár hónap. „En ugyan megalakam Temesvárt“ — kezdi a levelet — „négy hónap helyett hetet kellett itt elmulatnom... ennyi hónapot elvesztegettem.“

mer, az itt eltöltött időt illendőleg nem naszdálhatam.“ Ez az igazi és pótolhatatlan veszteség — az idő. A lángész türelmetlenségével érzi, hogy sietnie kell. Fűti a hivatás-tudat, egyetlen szenvedélye: a nagy terv, az ázsiai ut, az Óshaza felkutatása. Ezért fordul szenvedélye a „gazember“ Kanyaró ellen, bár ez csak három hónappal késleltette terveiben. Hisz ez csak előkészület, a Himálaja-nagyságu feladatok még előtte tornyosulnak. „Sietni, sietni, sietni“ — ez tüzel k: szenvedélyesen sorai közül.

Kőrösi Karlovitzra szeretett volna menni, mert, mint megadta „az ott való kényelműtlenséget“, ott olesőbb az élet, tisztább beszédek hallott volna és környékén „az olvasásra válogatva“ — azaz bőven kapott volna.

De mégsem volt mindez kiabapaló,

mert, mint írja a „Szláv nyelvben onnyi előmenetelt tettem, hogy az ugynevészett



Három fenyőtoboz

IRTA: DALLOS SÁNDOR

Barangolásaimból a tavaszon három fenyőtobozt hoztam haza. Három szép, érett toboz, magas szálfejek alól hoztam a multkor; barátságos diszkek, meleg tekintetük van, a fenyők lelke él bennük, s valahogy az emberé. Nagyon szép a lakásban, egész szabad-dó teszük, mintha szél járná folytonosan s emberi lehet. Mindez persze csak illúzió, képzelődik az ember, tulajdonképpen minden van a régiiben, lekötöttség, kenyérkereset, kötelességek, de azt hiszem, még édesapámtól tanulom azt, aki vándor természetű ember volt, vándorolt is rengeteget különböző alkalmatlanságokkal szerte Európán. — s később, hogy mi már megkövültük s a szeretet súlyával megfogtuk s megfojtottuk legszebb vágyaiban s hórman — anám, őcsém, meg én — mindennapi igába törő nagybembert csináltunk belőle s mélyesen minden szeretei ellenére is szomorú embert, azt hiszem, minden nővények közül leginkább a fenyőtoboz szerete.

Ez a három fenyőtoboz hosszú ideje néz bennünket mindennapi elfoglaltságunkban, tervezéseinkben, kuporgatásainkban, szerelmünkben; három vigyázó és átható szem itt a szelvény tetefén. Bizonyára mindent tudnak és mindenülnak: apám telintete az övék. Tannak vágnak, munkának és fogadásnak. Barátaim, három kis néma lányja a bennem levő meszeségek kialakuló őstőnének.

Most telket vetünk a napokban, hogy öreg napjainkat biztosítsuk. A feleségem, aki ért engem és felfogja legtitkosabb reményeimet is, hogy otkon legyen, hogy visszaadjon nekem a guőzelméből valamit s hogy a valóságban is a családásig ámihasam magamat, kinézet, nekem ezer négyyszögöl erőt, ezer négyyszögöl fiatal tölgyst, megvette az együtt kuporgatott pénzéből s azt mondta: ez legyen a tied. Itt majd ha lesz miből, házat építünk s kiköltözünk ide lakni. Itt a fiunk is szépen nevelődik majd, fát, füvet és hegyek közelségében, szép és nemes ember lesz majd.

A fiam!

Majd írtja innét az ég peremét és az esti irredilitásokat.

Megéri a meséket és hogy az anyagnak lelke van.

Szorongani fog és keresni fogja a szorongásokat.

Azt hiszi majd, hogy a hegyek mö-

gött tiok van és mindenféle meséket fog kitáálni a holdról, ha százzszor tudni fogja is, hogy nincsenek rajta mások, csak kialudt, hideg kráterek.

Majd magányos lesz és gyönyörű belül, lélekben folyton virágzó, társ nélküli és nyugtalan.

Megismeri a madarak fűlyét és a zizegés hangjáról tudni fogja, hogy most roszot fúj a szél, most buzát, most zabot.

En leszek majd odakint a fák között gyermeki formában a fiam életében, mint ahogy az apám élete én vagyok.

Ezeket gondoltam és tenapelőtt eszbevettem a három fenyőtobozt, kimentem az erdőnkbe, kissejttem a tobozokból valami tíz magot s elültettem a ház helye előtt, az els az ablak elé, amelynek szobáját neki szánom. Hogy mindig lássa, sohase legyen egyedül és egyszer menjen el. Menjen el, ahogy a szive vágya húzza és próbálja ki azt a titokzatos és elérhetetlen valamit, amit egészen sem apám, sem én nem tudunk megélni s amiről tulajdonképpen azt sem tudtuk, hogy mi az. Amely esik anumi, mint a felhőkben a szin, amely pillanatonként változik, mint az esősepp ize, mint a mélység, ahonnan a sírás elindul. Próbálja ki a titokzat, amely mindegyikünkben él. En majd dolozom addig itthon keményen és megartom ezt az erőt, az épült házat, meg, akármilyen őregem is és ha látom majd egyszer, hogy visszatért és jön az uon felfelé, élje megyek, megőletem, akármilyen kopott és furcsa lesz is és megkérdezem:

— No, fiam, há mi az, ami hívott bennünket.

Es ha semmire lesz is, ha nem is talált semmit, ha fáradt lesz és csalódott, és csak egy egyszerű, próbált, bölcs ember, nem baj az, mert végre valaki elment, közülünk és beteljesítette a parancsot, amely a vérünkben ő-öklődött, apáról jura, min a bibliában ahogy végbemeget a beteljesedés. Majd fogadom szeretettel, én őreg ember, meleg tejet tesztek elé és illatos husok: vacsorának s mondom:

— Egyél, fiam!

Nem lesz több szavam és nem kérlek semmit, mert egyszerű dolog lesz ez és szent, mint a primitív népek éneke. Egy ember közülünk megpróbálja az izeket, amelyeket az Isten írt beléje.

regi Sláv nyelven írott könyveket, amilyenek a templomi könyvek, mindazonkál a Sláv népeknél valamik a napkeleti Ekleziához tartoznak és amelylyen mind az Irók akármely materiájuk dolgokban írnak, minden Lexikon (szótár) segítségével nélkül báron olvashattam és érthettem.“ De megtanulta a köznépi tájnyelvet, a délszlávot is. Mint reméli, ezzel a tudással már mindenütt fog boldogulni, mert, mint olvasta, a különböző tartománybéli szlávok egymást megértik, lévén egy közös alapjuk: az Ó-szláv.

De nemcsak testileg ellenálló, lélekben is rugékonny. Már nem is haragszik Kanyaróra. „Bár nehezen esik, hogy egy rossz ember miatt másfél esztendő az életemben nem használhattam ugy, mint kívántam volna — de már megérett, nem lehet változtatni.“ Adósságát kifizelve, a megmaradt pénzen másnap Karlovitzra szándékszik indulni, onnan egy kö utat tervez Ujvidék-Zemlinen keresztül vissza Erdélybe. A tervezett balkáni ut valószínűleg erősen megrövidült, vagy tán el is maradt. Mint dr. Musnai, Kőrösi életének legrészletesebb ismerője állítja, Zágrábban sohasem volt. Leveleiben már az írja, hogy reméli ő feleségétől megkapja a „passust“, az utlevelet. Két hónap múlva 1819 november végén, a levél aláírója: „Professzor uram egyenes szívű baráttya Kőrösi Sándor“ már egy Bukarestig szülő pár hónapra jogosító kereskedelmi utlevéllel a zsebében, néhány kilos batyuval a hátán, megindul kelet felé azon az úton, amelyen nem tér vissza jöbbé a kollégium városába...

Körzagi Sándor

A lámpásos ember utó

IRTA: MECES LÁSZLO

Az Ur nem vízözönt boesáftott: konok vaksággal vette meg a föld fiát: a nagy sötét a földre ömött, maui vad átek s belepte mind a kerteket.

Ember helyett csak rémet látott az Ember s gyilkot forgatott. Farkast írta: nek farkasok. Már sem virágot, sem barátot nem látott it, csak ábatot...

Valahonnan vigasztalásnak egy embert káuttek szent kezek, Lámpásként vitte a szivét, amerre farkasgödrot ástak egymásnak s ember véreztet.

Kigyót termelt barázza, szántás s ó szót: „Vakságotv emberék, gyujtsátok meg a sziveteki napot pótol ezernyi lámpás: s hajnalá gyul az éj-keret!

Lámpást lengessen minden ember s ugy nézze meg, ki szembe jó: száz areredő rejt ki-magot és mennyi kincs a könnyes szemben! Mert ő is testvér, szenvedő...“

S mert vemhes volt az éj hívőkkel itt is, ott is kigyult a láng. Csak szikrát vártak a szivet s megtelt az éj lámpás vívőkkel, fénylett a sár s nedves palánk...

Az éjben hajnal-hadseregként mentek a lámpáslengetők. Remények, álmok, madarak, szívárványként jöttek s belepték a sok hités hajnal-lesőt...

Es szembe jöttek a garázda és vérre vágyó ordasok. Elő! járt éjben emberek: a kánpást a szemükbe rázta s szeliden rájuk olvasott...

De kigyót termelt a barázza s megmarta a lámpásvívőt. Nem látta, hogy sebes a teste: jövót vetett, a hajnal leste s követték a testvér-hívők...

Mindnyájunk gyermekei



Timisoara-Temesvár, Nenzerteti a maga népét az, aki a gyermeket nem szereti. A gyermek jelenti ugyanis a nép továbbélését, a folytonosságot, a megmaradást. Nemesak saját gyermekeinket kell szeretnünk, hanem a népünkbeli minden gyermeket. Sok — a szegény szülő szegény gyermeke. Ha ezeket nem támogatjuk, nem gondozzuk, akkor elszármaznak, elcsenevészednek, betegségekkel szemben nem lesznek ellenállóak és sokan közülük idő

Jelentős összegeket

áldoztak erre a célra. Rendszerint azonban ebbe a segítségbe elsősorban a Magyar Nőegylet, majd még ennél is tökéletesebben a Magyar Népközösség hozott. Most már nem történik a segélyezés sem álszerien, sem pedig alkalmoszerien. És nagyon ügyelnek arra, hogy a segítséget csak az kapja, aki arra valóban



rászorul. Azért minden egyes esetet előbb kivizsgálunk és a támogatást akár természetben, akár pénzben csak akkor adjuk meg, amikor a környezettanulmány a segítséget indokoltnak mutatja.

A segítségben felnőttek is részesülnek, de elsősorban a gyermekek, akik a jövődőt jelentik. Tanulókat kapnak ruhát, tandíjat, iskolaszereket.

Legszébb műve

azonban a Magyar Nőegyletnek a *Kakuk-csecsemőgondozó és gyermekotthon létesítése*, amely május 1-én tölti be áldásos működésének két esztendejét. A csecsemőgondozóban szegény munkás szülők gyermekei két éves korukig találhatnak elhelyezést. Avatott gondozónő ügyel rájuk és állandó orvosi kezelést alant állanak. Megfelelő táplálkozást kapnak abban az időben, amikor fejlődő, kicsi testük arra legjobban rászorul. Két esztendőskorukban az intézmény másik oszállyába kerülnek: a napközi gyermekotthonba. A gyermekotthonba reggelente a szülők hozzák a kisfiukat, kislányokat és este hazaviszik őket. Reggelit, ebédet és uzsonnát a gyermekek az otthonban kapnak, ahol rendre, versikére, apró munkára, énekre, játékokra tanítják őket. A csecsemőgondozóban állandóan harminc-negyven apróság van és a gyermekotthonban a létszám ugyanennyi.

A második gyermekotthon a magyar egyházak és a Magyar Népközösség anyagi eszközzeivel *Fratelia-Ujkirodán létesült*. Előbb csak szükséghelyiségben működött, tavaly ősz óta azonban saját otthona van. Ez az otthon nemcsak közadakozásból, hanem

Közérőből is épült

Az építésnél ugyanis szabad idejében ott dolgozott, nemesak a magyar munkás, hanem a magyar tisztviselő, orvos, mérnök, ügyvéd és más foglalkozásbeli is. Ebben a gyermekotthonban a gondozott apróságok száma hatvan-nyolcvan állományban. Szülők a szegények legszegényebbe, közül valók. Télviz-idején a hátukon viszik oda rongyokba burkolt gyermekeiket. Legtöbb gyermeknek

előtt a sirba kerülnek. De nemesak az egészségüké, és a testi erejüket kell mentenünk, hanem a lelküket is, vallásra, dolgozó, becsületes, takarékos, erkölcsös, jellemes emberekké kell őket nevelnünk, hogy majdan példásan megállják a helyüket.

Timisoaran-Temesvárot, a magyarság mindenkor felismerte a szegény gyermekek segélyezése körül kötelességét és intézmények meg magánosok,

ugyanis hiányos a ruházata, cipőjük egyáltalában nincsen.

Ugyancsak nagyon szegény vidéken, a *Kardos-telepen*, létesült a harmadik napközi gyermekotthon. Messze a strandfürdőtől, a Bega mentén van a Kardos-telep. Lakosai naponta a városba jönnek, hogy ott megkeressék kenyerüket. Nagy áldás ezeknek a gyermekotthon, mert az otthonban jó helyen tudják gyermekeiket. Gyermekeik télen meleg helyiségben vannak és jóllaknak. Huszonöt-harminc-negyven ott a napi létszám.

A negyedik gyermekotthon

a Józsefvárosban nyílt meg ez év januárjában. A józsefvárosi római katolikus elemi iskolában működik. Harmincöt kicsiny gyermek, fiú és lány, a lakója reggeltől estig, Erzsébet-otthon a neve.

A csecsemőgondozón és a napközi gyermekotthonokon kívül gyermeknépkonyhák is működnek. Ezekben szegény iskolás gyermekek vagy egészen ingyen, vagy pedig napi öt lejért kapnak izleles, tápláló és bőséges ebédet. A szülők egész nap gyárakban dolgoznak és így a gyermekek akik különben legtöbbször igen messze laktak, külterleken, meleg ebéd nélkül maradnának és a déli

időben az utcán ténferegének. Így azonban nemesak meleg ebédhez jutnak, hanem van hol tartózkodniuk a déli tanítási szünetben is. Ebédeltetési gyermeknépkonyhák működnek: a józsefvárosi római katolikus elemi népiskolában, ahol naponta 200—220 ebédet osztanak ki, a gyárvárosi Ifjúsági Egyesület épületében napi 120 ebédelő gyermekkel, az erzsébetvárosi Felsőóra-utca 17. szám alatt, ahol naponta 60 gyermekre főznek és Fratelia-Ujkirodán, ahol a napi ebédelők száma 120—140.

Ezeket a gyermekmentő intézményeket a Magyar Népközösség és a Magyar Nőegylet karöltve, a magyar egyházakkal és a női missziós szervezetekkel tartja fenn. Naponta olvashatjuk a Déli Hírlap adomány-rovatában az ezekre az intézményekre magánosok részéről származó összegek nyugtáztatását. A magyar-



ság áldozatkészsége gondoskodik róla, hogy naponta több száz szegény gyermek ápolást, nevelést és étellemezést kapjon. Száz meg száz gyermek fog felnőni korában hálásan gondolni a közösségre, amely őket kis korukban nem hagyta el, hanem gondjaiba fogadta. Áldottak azok, akik szeretik és gondozzák a gyermekeket, mert Krisztus szellemében cselekszenek.

Kubán Endre

Sport

Ritka ünnepi sportesemények Timisoara-Temesvárott

Az utóbbi években Timisoara-Temesvár sportszerető közönsége méltán panaszkodhatott, hogy az ünnepek eseménytelenül teltek el. Az idén már nincs ok panaszra, mert két nagy sportesemény is van.

Ma délelőtti féltnegy órakor a Kratyl-cirkuszban kerül lebonyolításra a *Chinezul-CAMT nagyszabású ökölvívóviadal*, amelyen két kiváló hívatásos ökölvívó, Tóth Géza és Isrute Ionel mérik össze nagy tudásukat 8x3 perces küzdelemben. Kifutó sportot ígér a kiegészítő műsor is melynek során az UDR és a Jiul legjobbjaival mérik össze erejüket a *Chinezul-CAMT amatőrijei*. Pénziárnyítás a nagy érdeklődésre való tekintettel már reggel nyolckor van.

Városiak a szabadban

Néhány jótanács a husvéti kirándulóknak

Mi városiak, ha olykor-olykor kikerülünk a szabadba és táguló tüdővel szívjuk magunkba a friss ozondu levegőt, tudjuk csak, hogy mit veszítünk a városok por- és füsttengerében tespedve. Ma az idegek háborújában, amely megfizetett munkát követel a városok dolgo-

a belgrádi német katonai válogatott labdarúgó csapat két husvéti mérkőzése. A belgrádiak ma, vasárnap a jubiláló Banatul megerősített együttesével, míg hétfőn a Ripensiaival játszanak. Mindkét mérkőzés a Banatul pályán kerül elődöntésre délután öt órai kezdettel. Az első napon az ifjúsági válogatott a Progressul, míg a második napon a Banatul a CFR együttesével játszik előmérkőzést. A belgrádi „Donauzeitung” jelentése szerint a német katonaválogatott összeállítás az: Neumann — Petzchen, Aegerter — Maier, Bex, Körfer — Penntart, Wagner Tunkel, Engelhard, Teichert. A két napos labdarúgóeseményen nézőcsúss mutatja majd azt, hogy mennyire kiéhezett a közönség ilyen jónak ígérkező mérkőzésekre.

munkájához.

Ime néhány jótanács az alkalmi kirándulóknak számára: 1. Egész napos kirándulás előtt ne egyél bőségesen. Üres gyomorral könnyebb a járás. 2. Az első kilométer végén ne kiáltd fel, hogy elfelejtettem lecsavarni a villanyt”. Ne rontsd magad és társaid napját a bosszankodással. 3. Ne kívánd, hogy azon az uton menjetek, amelyen talán tíz év előtt Kovácsékkal mentél. A változatosság üdítő. 4. Ne mondd, hogy: „En sohasem hülök meg, nekem sohasem fáj a fejem”. Ennél csak ez bosszantóbb: „En sohasem téveszttem el az utat. 5. Ne vígyél egyenlő csomagot kezben s főleg ne sózd a társadra. 6. Tura előtt ne főrdölj forró vízben. 7. Ne menj uj cipőben. 8. Ne rontsd mások örömét azzal, hogy más szebb kilátást dicsérsz. 9. Aki utközben adódó kellemetlenségknél azzal diésekszik, hogy ezt: „Előre tudtam”, az megérdemelné, hogy természetkövet cipeltesseken vele, hegynek fölfele. 10. Halálos veszedelem kivételével, ne mondd soha, hogy szeretnél már otthon lenni. Panasz nélkül vidd is végbe amire vállalkoztál. 11. Ha éjtszaka váratlanul kint rekedtek, egy megvert alma pótolja a fogkefét és krémet. 12. Ha nem lehet egyéb előkészítéshez jutni néhány kockacukor elosztatja az éhséget. 13. Pénztárcát, személyazonossági igazolványt okvetlen vigyél magaddal. 14. Kenyeret, sót, cukrot, evőeszközt, poharat tegyél a táskádba. 15. Mindenekelőtt azonban a jókedvedből vigyél nagy adagot!

A jókedvűről jut eszünkbe, a fentemlített Kovácsékkal történt tragikomikus eset: Kovácsék, mint nagy gyakorlatlalt rendelkező régi portyázók, mindig jóelőre felirtak minden szükséges elviesendő holmit, egy hosszú kutyanyelvre. A felkészüléskor azután mindazt, amit már becsomagoltak kipipálták. Egy alkalommal az induláskor azonban elfelejtették a mellékszoba ablakát becsukni. Ezen át egy besurruló tolvaj távolítotték ki a lakás értékesebb holmijait. A jóhumorú tolvaj „dolgaengezével” az asztalon talált kutyanyelven felsorolákhöz, utolsó pontnak még ezt írta: „Az ablakokat és ajtókat gondosan bezárni!”

Sport hírek mindenfelől

Ma folytatják a magyar labdarúgó bajnokságot a kilencedik tavaszi fordulóval. A sorsolás a következő, zárjelber az őszi eredmények: Ujpest—KOLA (2:0), SalBTC—Törekvés (2:1), Kispes—Elektromos (1:3), Gamma—Ferencváros (0:4), Vasas—Haladás (2:2), DiMÁVAG—Csepel (1:9), NAC—Szolnok (3:5), Ujvidék—Szeged (3:2). Több igen érdekesnek ígérkező mérkőzés van a mai műsoron.

Lanzi Veronában a 400 m-en indult és 50.3 mp-es idővel győzött. San Remóban a városkörüli futásban 21 km-es távon Constantino 1:13 idővel érkezett elsőnek a célba.

A horvát labdarúgó bajnokságban vasárnap nagy meglepetésre a bajnok Concordia vereséget szenvedett 1:2 arányban a Ferrariatól. A Gradjanski viszont győzött 4:0-ra a Licania ellen és 14 pontjával az első helyre került, míg a Concordiának 13 pontja van. Harmadik a HASK 11 ponttal.

Freihardt—Fényes, valamint Szöllösi és Kovács holnap husvét hétfőjén a magyar utánpótlás válogatottja ellen játszanak Pécsen.



Stojkovits József

fényképezeti műterem
ARAD, Regina Maria körút 10.
Művészeti gyermekfelvételek.

A SVENGALI-ESET

Irta: SERESTELY BELA

Az 1847-ben alapított s így négy esztendő óta fennállásának századik évfordulójához érkező, oraszie-szászvárosi régi Kollégium bejáró kapuja fölött, márványtáblára vésvé, aranybetűkkel ez a felirat áll: „Cunctis, qui se artibus et moribus bonis, amore patriae nobilitate student, patet.” — Ami magyarra fordítva annyit jelent: „Mindazoknak kitárul, kik magukat a művészetekben, a jó erkölcsökben és a hazaszeretetésben nemesíteni igyekeznek.”

E kedves hangzó szavak, amelyeket, — mint ahogy diákok voltak köbe vésvé, — meg sem érthettek, lévén a latin grammatika csak az odavaló belépés után megtanulandó feladatuk, — mégis sok derék és kevésbé derék nebulót csodítottak a kálvinistásan egyszerű, de mégis olyannyira vendégszerető „alma mater” fehérremszelt, ősi falai közé. Kerültek is ki onnan derék férfiak, igen szép számban, akik táboronki rangig, sőt miniszteri bársonyszélig is fölvtették: ámde ami a „mores” illeti, bizony gyakorta előfordult, hogy a jó erkölcsök helyett, inkább a kópéságokban és a humuszágok művészetében igyekeztek tüköletlenül magukat áldott, jó tanáraink legnagyobb gondjára.

Sok kedves, csintalan történet emlékeket őriztünk még ma vendiák fejfel is, lelkiünk iratlan „csitvári krónikájában” följegyezve, amelyek főságos tanárainknak sok bosszúságot, nekünk pedig kellemes perceket szereztek.

Igy többek között a „Fida amicitia” társaság, melynek magam voltam a keresztapja s amelynek ötven voltunk tagjai, harmadista kisdíjakot. Az oly korán tragikus életűt Vlad Viktor, egy jómódu kereskedő fia, volt a társaság megalapítója, aki tenyernyi ezüst Mária Terézia-tallérokat esent el hazuról s azokat csengő koronákra átválta, minden szombatban elvitt a Szolga-féle vendéglőbe, vagy a kaszárnyával szemben lévő „Ujvilág”-ba. Felédhettelen mulatózókat rendeztünk is helyeken!

De nem ezekről akarok beszélni most, hanem a Svengali-estéről. Ez egyike legfelédhettebb diákokori élményeimnek.

Ezernyolcszázkilenevenhetet irtunk akkor, Harmadista diákok voltunk. A városban szüntársulat időzött. Már nem emlékszem, Hevesi József vagy Monori Sándor társulata — mert ezek járták akkor városunkat. Ára azonban emlékszem teljes bizonyossággal, hogy a szőke primadonnába valamennyien „pisták” voltunk. A Gyurkovics lányok, Az örög pilulái, Gésák és egy japáni teaház története, Dreyfus kapitány, Domi, az amerikai majom s a Trilby volt többek között műsorán.

A Széchenyi-szálloda omeleti termében folyt az előadások. A szálloda kollégiumunk épületével átellenben volt. Mi, az „est” hősei, a kollégium második emeletének 13-as szobájában laktunk. Mint előbb említettem, harmadista diákok voltunk. Ma már akkor fellegelken járó „költő”, álmódzó, szépi, félték, képzeltő természet, Finger Árpád, vézna, sápadt, kismövési, gyengealkatú, vérszegény gyerek és Garzó Péter, a rendkívül józan eszjárású, izmos, keménykötésű fia, aki közbütnök rettenthetően bátor és akaratereje miatt igen nagy tekintélynek örvendett.

A történet könnyebb megérthetése érdekében be kell mutatnom a leíródo eset színléjét.

A kollégium egynevezett bennlakási része, az internátus nem volt külön épületben elhelyezve. Az épület jobbágyrnyán voltak a lakó-hálószobák, összesen tizenhárom. Balszárnyán pedig a tanterem, tanásterem, fizikai laboratórium és a természetrajzi muzeum. Ez utóbbi szomszédja volt a 13-as szobának, (ominózus szám!) aftaja a lépcsőfeljárattal éppen szemben volt s ha le- vagy fölmentünk a lépcsőn, a muzeum ajtaja előtt kellett elhaladnunk.

Ezzel átellenben volt az internátus padlás-feljárója, ahol óriás ládák voltak elraktározva. Ezekben az év elején ágyneműinket, könyveinket, ruháinkat hoztuk magunkkal hazuról.

A városban akkor még nem lévén villanyvilágítás, petróleummal világítottak és így az internátusi szobák s az ódon, üvegezetlen, nyitottablakú folyosók csak a petróleumlámpák pislogó világától kaptak némi misztikus fényhomályt. Ejjfutás ezeket is kioltották s holdvilág idején a jótékony égi vándor kandikált be a világatlan ablaknyílásokon.

Jobbról a padlás és a ládák mögötti settenkedő félelmetes árnyak kísértettek, balról pedig a természetrajzi muzeum titokzatos lakója, „Elek bácsi”-nak elnevezett csont-

Az első magyar szobrász találkozása a bánsági márvánnyal

Hogyan fedezte fel a ruszkai márványtelepet Ferenczy István, a lakatoslegényből lett szobrász? Vidám utasokat hoz egy zörgő szekér az Alduna felől

Amikor Vörösmarty Mihály is vendége volt a „tatárarcu” művészeknek...

Timisoara-Temesvár. A Ruszka-hegység keskeny völgyjáróján túl, ahol az erdőzugas, patakcsobogás és madárfluty andalító szinfóniája szól, mélyen a hegyek között rejtőzködik a Bánság egyik nevezetessége. Kupalaku hegy, amelynek tetején, hatalmas nyílás tátong. Ha repülőgépről nézhetünk, szabálytalan sokszög tálulna elénk, melynek oldalai vakítófényben csillognak a napfényben. A szokatlan alakú, mély „kráter” emberhez munkája s a fehér „láva” ott a hegyoldalon — csupa márvány. Milliárdnyi törmelék, amely a „kráterből”, a ruszkai-ruszkiatelepi márványbányákból került ki.

Természeti szépségek vadregényes vidéke övez, a nevezetes kupalaku hegyet. Es lépten-nyomon régi emlékek elevenednek fel... Valamikor, vagy másfél évszázaddal ezelőtt az erdős hegyek között rablóvilág burjánzott fel — és végeredményben ennek köszönhető a vesére felfedezése. Erre a vidékre hurocok a rablók egy Szájbely nevű vasvári fellegelőt és Caransebes-Karansebesről a határvidéki erdőnek kellett kivonulnia. A jábormokot a rablók golvóia ejtette el, de Szájbely vasércet látott...

Es nagy tragédiát is akadnak. A ruszka-román-ruszkabányai anyagi szűvű Madarapachné megversztoztetése Haynau parancsára és férje kétsérbeseti ügyilkossága a mozsárgyúval... Tregédia, amelynek híre innen az erdős hegyek közül szétfűtt az egész világon. Es még diplomáciai bonyodalomra is vezetett, amikor az átkosmélteki Haynaut az „osztárk hentest” londoni látogatása során megrohanta és hulladékokkal megdobálta a sörgyári munkáság.

„...Ez az a kő!”

Száz és néhány esztendővel ezelőtt, pünkösöd idején vidám utasokat vitt egy zörgő szekér az Alduna felől Caransebes-Karansebes irányába. Eredetileg Dognacea-Dognácskáról jöttek, ahol az egyik utas titokzatos munkálatokat végzett. Köveket vágott ki a hegyekből és emberi alakokat próbált faragni belőlük. Közbe-közbe nagy fejszoválassal kísérte munkáját, aztán egyszerre utrakelt. Es a jökdévi utazás alatti is szemmel tartotta a vidéket, majd minden kődarabot elnyelték „bodoros hajtól” környezett, csontos tatár arcából kivillgoló apró, vizsga szemek.” Caransebes-Karansebesben busnyit vetek egymástól az utasok. Ketten Timisoara-Temesvár felé folytatták útjukat, a vizsgaszemű, tatárarcu

férfi pedig nekivágott a Ruszka-hegység ösvényeinek. Es eljutott arra a kupalaku hegyre is, amelyen ma a mesterséges kráter tátong. Onnan aztán sebtében visszautazott Dognacea-Dognácskára, miden követ elhanyatta, szekerére rakta a szerszámait, maga mellé vette segédjét és újra Ruszka-Ruszkiatelepen termett. Aztán vágta a követ, vágta és vigan fűtyörészve emberi formákat esalt ki belőle. Majd hazautazott Budára. Onnan irta meg mindezt 1828 június 16-án, ujjongó irásában:

„Fordult a világ kereke, azzal együtt az én állapatom is... Ez az a kő, amely talán életembe kezembe sohasem volt. Fehér, egész tiszta, kellemes munkáju: csak az elefáncsonittal hasonlíthatnám... Az a csillag, amely Bécsbe, Rómába vezérelt, még mindenkor hű...”

A Ruszka-hegység vadregényes bércei és keskeny völgyjárói között ma már senksem emlékszik a bodroshajú, tatárarcu férfire, nem ismerik a nevét sem — pedig abból a lobogó lelkesedésből, ami idelejte, lett a bánya és a bányaadta kenyér.

„Négy esztendőig családja lidérce bányáról-bányára”

Országszerte ismert és ünnepelet ember vala akkoriban az a lobogóhajú és tízes tekintetű fáradhatatlan magyar: Ferenczy István, az első magyar szobrász, aki valamikor egyszerű lakatos-vándorlegényként indult ki szülővárosából, Rimaszombából, ahol ő előtte a „tudós professzor Hatvani”, utóbb pedig Tempa Mihály és Blaha Lujza is, a „nemzet csalóánya” születtek. Es Ferenczy tíz évi távollét után, hogy Bécsbe és Rómát megjárta s a világhírű Canova és Thorwaldsen tanítványa volt, innepelt szobrászművészként tért meg. Saját ereje, vasakaraja és tehetsége tette azzá. A debreceni kollégiumnak küldött Csokonai-szobra emelte országos híre s ő, hazatérve, meg akarta alapozni honában a szobrászatot. Iskólat tervezett és elsősorban használható márványra volt szíriksge. Négy esztendőig családja lidérce bányáról-bányára...

Minden megalkarított garaszt, keserves kesereményt a kutatásra költi... Kogonyájának macacsságában minden családával új elszámítás fogamalk... Majd itt, majd ott izzad kőfejtésben és végre a bánsági Ruszka-Ruszkiatelepen megtalálta, amit keresett. Az 1832-ben megjelent első magyar lexikonban — a Közhasznú Elismeretek Tárában, melynek maga is munkatársa s amely a timi-

soarai-temesvári Magyar Ház környvtárában is feljelhető” — eképpen szól a bánsági márvány felfedezéséről:

„A Sütőn, Csetneken, Tiszolozon (...va- iamint a Bánság több helyén) s Ruszka-közén fejtett maradványok közül, az utóbbi találtván, némelykori eressége mellett is, legjobbnak, parosíhos hasonlónál, abból állítva az esztergami templomba 1) „Szent István mártyr” 1831 Júniusban; abból készült 2) „az idvözült lélek” melyet Urményi József (utóbb miniszter) a váli templomba rendelt, s fiaai oda is vitettek 1832 Juliusban; ebből 3) egy márvány ravatal a névess atyja és anyja (Kálnai Mária) hamvainak, testvére nevében is, ki sárospataki ref. pap.”

A kifogyhatatlan bánya

Rimaszombat városa nagy fia iránti kegyeletéből 1912-ben terjedelmes könyvben adja ki Ferenczy István leveleit s azt főként kéziratos forrásunkának szánva, társulatoknak és könyvtáraknak küldte meg. Ez az igen érdekes mű szintén fellelhető a timisoarai-temesvári Magyar Ház Rt. könyvtárában. Érdekessző korrajz is. S a művész leveleiből nyomról-nyomra követhetjük Ferenczy bánsági működését. Néha heketet fölt, lázas munkában, a „Ferenczy-poli márványbányában.” Sokszor minnyi vesződség a szállítással! Az Esztergomnak szánt Szent István-vértanu szobor például sokáig Timisoara-Temesvártól hevert, a Bega partján, mivel vizitum kellett volna elszállítani. Az első kolera rémnappal elatt is az egészséges levegőjű Ruszka-Ruszkatelepen vonta meg magát a művész. 1834 nyarán nagy ünneplésben vett része Magyarváradon, a Rédegy-emlékmű felállításakor. Ezzel kapcsolatban két levélben is jelzi, hogy Vörösmarty, aki Váradra kísérte, vele megy a bánsági márványbánya megtekintésére.

Ez a bánya kifogyhatatlan. Eddig százíz méternyi mélységig jutottak. Akad fehér és tüdőszínű, rózsaszínű és más márvány. Sokat szállítanak belőle külföldre, különösen Németországba, a kieferfelden; márványipar részére. A Ferenczy István felfedezte bánsági márvány gyarant megkötötte a művészek és műtermek, csak a felfedező neve ment feledésbe, bolyt megérdemelt, hogy tehetsége és akaratereje előtt a nagy egyéniségeknek kijáró elismerések tisztelegjenek az utódo.

SCHIFF BELA

váz rémitette a gyöngébbidegzett nebulókat, mint amilyenek mi is voltunk.

Történelmi idején, 1897 őszének egyik estjén, a Széchenyi-szálloda, (később Ardeleana-takarékpenziár) emeleti termében a Trilby című francia színművet ádták vándorszínészeink. A darab története, amelynyre visszaléksztem, egy fiatal, gyengeidegzett, exaltált hölgy, bizonyos Trilby nevű kisasszony és Svengali ur körül forog. Ezt az uribembert alakítója sápadtarcu, halottfényű, s e felértséget még jobban kidomporító, fekete körzalkálás maszkkal személyesítette meg. Amint most negyvenöt év múltalából visszaléksztem, Svengali ur Trilby szerelmét mindénáron elnyerni akarván, hipnotizálja a leányt s lehetetlenül lehetetlenebb helyzetekben jelenve meg előtte, igykszik hatni rá, mgélemlíteni, jätékszerző, engedelmis bábjává tenni. Egyik alkalommal, amikor a leány magát biztonsághban, egyedül tudja, a szoba falán függő egyik képnél keretében jelenik meg előtte.

Szurba, fekete szemével, démoni tekintetével igézte a leányt, ejteteke szakállánal keretből kivillgoló vértelen, halászápadt, bratáfélér arcával. Kísérteties, háborzongató volt a jelenet.

Rémülten, minden idegszálunkban remegve siettünk haza előadás után, a husz lépésnyire fekvő kollégiumi internátus második emeletén lévő 13-as szobába. En es Finger Árpád „Elek bácsi” közeiségére való tekintettel már hetek óta közös ágyban aludtunk. En lábnál, ő fejtől. Illetve ő a lábától s én a fejtől. Most Svengali kísérteties arcát, fekete szakállát, pokoli, szúrós tekintetét látva lelki szemek előtt, egymás nyakát szorosan átölelve ballagtunk föl a homályos folyosón.

„Elek bácsi” előtt szerencsésen elhaladtunk. Már-már könnyebben lélekzettünk... Ámde meg vagon irva, hogy aki elkerülté Skylát, Kharybdisbe esik bele. Már a ládahalmoz közepe táján ballagtunk, amikor hirtelen, váratlanul fehérleplek „kísértet” ugrik elénk a ládák mögöl, félelmetes „Svengáli!” kiáltással.

Mi irfózatost ordítva, ugy amint összeölelkezve voltunk, hanyattvágódtunk s fejünk nagyot koppant az ódon folyosó kopott padlóján. A „kísértet” abban a pillanatban eltűnt, de rohanásban belelűközött egy másik „kísértetbe”. Bodor Aladár, a 13-as primárusa, a kétméteres óriás nyolcadista rohan ki éjjeli öltözékben, hosszú hálóingében, aki a retentenes síkoltásra álszóló föl-

riadva, oroszán ühvel rohant ránk.

„Mi történet itt, az ebaktát!...” süvöltötte magából kikelve és előbb Gavó barátunkról rántotta le a lepedőt és néhány jól irányított pofonnal törítette őt vissza a tulvilágról, szellemek honából e prózai földi létre, mert ő volt a „kísértet”, aki szintén velünk nézte végig Trilby-t, de 2-3 perccel megelőzve minket, — tudván, hogy milyen felős, gyáva fickók vagyunk, elgrogant, lerántotta ágylepedőjét és magarántva ugy rémitett halálra minket.

Miután az ál-Svengalit elintéztük, nekünk esett az óriás Bodor primárus és lécent mindkettőnknek néhány egészséges pofont, amiért meghaborgattuk éjszakai nyugalmában.

Tempi passati... Boldog szép diákvélek, ifjúságunk varázsos emlékei. Az eset szerleplői közül Finger Árpád, ki prózák lett, már rég alussza örök álmát, Bodor Aladár író és szerkesztő lett azóta külföldön. Garzó Péter, a „kísértet”, a miniszteri szögig jutott el. E sorok írója is „fölvív a közlegénységig” s megfűlölö lélekkel álmódja vissza és jegyzi föl a rég letűnt, „aranyjú szép napok” sola el nem évülő, kedves emlékeit.

ASSZONYAINKNAK

Szeretettel és türelemmel gyógyítsa az anya a csecsemő idegességét

A szakorvos kénytelen megállapítani, hogy az ideges gyermek ma már szinte tüneti jelenség. Arányszámuk évről-évre emelkedik. Ennek a tünetnek a megakadályozása vagy megállításja, esetleg csökkentése érdekében elsősorban a szülők, az anyák tehetnek valamit, akik éber órei csecsemőjük minden percének fejlődésének. Sajnos a legtöbb esetben, maguk az anyák sincesnek vele tisztában: mit tegyenek, hogy gyermekeik idegessége el ne fajuljon? Sőt, rossz szokásaikkal gyakran maguk az anyák teszik gyermekeiket idegesekké.

Ha egy gyermek nyugtalan, „szófogadatlán”, nyafogó, rendetlenkedő, akkor rendszerint azt mondják rá, hogy rossz nevelésű, „vásott kölyök”. Holott a racionálisan gondolkodó gyermek ideges s idegessége nyilatkozik meg a fenti tünetekben.

— Aludj, fiacskám, — kérleli édesanyja este a kisgyermekét, de a gyermek nem alszik, forgolódik, nyugtalan. Minden kis zörögésre felnyitja szemét, ami feltétlenül idegesség jele. Ilyen esetben leghelyesebb szabadjára engedni a gyermeket: nem kényszeríteni alváásra, sem rábeszéléssel, sem szigorral. Csináljon amit akar s ha egyáltalában nem alszik, az sem baj. Ha idegeit a körülmények megnyugtatták, majd elalszik. Ha a gyermeket becézéssel, simogatásokkal, ígértetésekkel altatjuk el, a becézés, simogatás, ígértetés az idegeire megy. Megszokja. S ha nem fokozzuk a becézési adagot, a gyermek még nyugtalanabb, még idegesebb lesz.

Nem helyes az sem, hogy a gyermeknek mesélnek altatókat. Rossz szokás az is, hogy csörgőkkel, dudákkal, sípokkal s mindenféle furcsa eszközzel próbálják elhallgattatni a síró csecsemőket. Az sem helyes, hogy a síró gyermeknek táplálékot adnak, hogy elhallgattassák. A gyermek nem azért sír sokat, mert éhes, hanem mert ideges.

A sokat síró csecsemő mind ideges, ezt soha nem szabad a szülőnek figyelmen kívül hagyni. Ha már most egy ilyen, ideges gyermekhez nem közelünk sem táplálékkal, sem játékszerrel, sem bölcsőringatással, sem énekkel, sem csörgővel, sem kutyussal, sem cicával és hasonlókkal, akkor a gyermek egy ideig még jobban fog sírni, de az nem baj. Inkább sírjon, minthogy számára érthetetlen, kiűző behatásokkal tovább rongáljuk idegeit.

Nézzük csak meg a bölcsődéket, a csecsemővédő-intézeteket, kórházakat, ahol a gyermekek szakszerű elbánásban

részesülnek: milyen „rendesek”, fegyelmeseztek! Hálójával elkerített ágycskáikban játszadoznak egyedül, vagy nagybölcsen szemlélődnek, de nem sírnak, nem nyugtalanok csak akkor, ha pontos időben nem kapják meg táplálékukat. A gyermek számára ez a legfontosabb! Pontos, szigorúan megszabott időközökben adjunk neki táplálékot. Ha ezt betartjuk s nyugalmát nem zavarjuk sippal-dobbal, soha nem fog sírni, feltéve, hogy egyébként egészséges.

Ne sietessük a gyermek szellemi fejlődését! Ne örüljünk annak, hogy apróságunk „korát meghaladóan” értelmes, mert ez már ideges tünet. A szellemi fejlődésnek éppúgy megvan a maga időrendje, mint a testi fejlődésnek.

A normális egészségi, nem ideges gyermek igen sokat alszik, az ideges gyermek keveset.

Pontos időszak a gyermek életében az elválasztás és fogzás. Sok esetben már a gyermek tejfogai megromlanak, ami, ha észre nem vesszük a legkülönbözőbb betegségeknek lehet okozója. A gondos anya vizsgálja meg naponta a gyermek fogazatát. Étkészés után tiszta vászonnal törölje meg a fogakat, mert a tejfo-

gak zománya még igen gyöngye, a szavak hamar megromlasztják.

Négy hónappal korábban semmiestére se válasszuk el a gyermeket.

Az idegesség egyik legszembetűnőbb jelensége a gyermeknél a hányás. Ha az ideges gyermek anyatejjel táplálkozik, a tej felbőffen s ez az állapot állandósul. Az is szembetűnő jele az idegességnek, ha a gyermek étvágytalan. Egyszerre abbahagyja a szopást, nyugtalanodik, sírni kezd s ilyenkor az anyák azt gondolják, hogy rossz a tejük. Ez tévedés, mert rossz anyatej nincs. Ilyenkor tartunk a táplálkozások között 4—5 órai szünetet. Az ideges gyermek sárga sem kielégítő.

Az ideges csecsemők korán ülnek, a tízéves hónapban már járni kezdenek, igen élénk, villogó szemű, „nagyon kedves” gyermekek érdeklődnek minden, okosak, játékosak s a szülők boldogok. Csak később, a kamaszkorban kezdenek jelentkezni az idegesség egyéb, súlyosabb tünetei.

A csecsemők idegességét türelemmel kell gyógyítani. Az ember sorsa a csecsemőkorból dől el. Ami azt is jelenti, hogy sorsunkra az anyai szeretetnek és türelemnek döntő a hatása.

Régi könyv, amelyet fiatal asszonyok ma is haszonnal forgathatnak

A könyvet, amelyről szólunk, nem klasszikus költő írta. Egy Müller Johanna nevű bécsi asszonyt oktatja ki benne olvasóit 1752-ben arról, hogy miként kell erkölcsösen, okosan viselkedni. Kerestény szívvél ajánlja tanácsait ifjú nőknek, akik, bár lelkükben a legjobban akarják, tapasztalatlanságukban nem mindig tudnak ohjtásukhoz illően cselekedni.

A fiatal asszony — írja — legyen mindig jólelkű, szorgoskodó és ragaszkodó férje urához.

Ha férje bosszus kedvvel, elborultán tér haza, a feleség igyekezzék rossz kedvét elűzni, de ha igyekezete meddő marad, ne erőszakoskodjék. Meg kell várni, míg magától szakadozni kezd a felhő.

Férje szülőivel a legjobb barátságban legyen, még ha azok nem is volnának mindig szívesek és nyájasak hozzá. Annál inkább megbecsülje férje ura az ő jámbor magaviseletét.

A jó viszonyhoz nem szükségeltetik a gyakori együttléte. A férj testvéreivel, sógorokkal, különösen sógorokkal, barátságos atyafiságos viszonyban kell lenni. De azért nem szükségeski túlságosan gyakran felkeresni őket. A szíves rokoni viszonyoknak nem használ a gyakori együttléte.

Ami magadban el tudsz határozni és intézni, azt ne tanácskodd meg az atyafisággal. Még a magadéval sem, annál kevésbé terheld ilyesmivel férjed rokonait. Ha tanácsot kérsz tőlük, el kell készülnöd arra, hogy kéretlenül is folyton adni fogják.

Ha szerencsésen elfoglaltad férjed szívében az első helyet, soha se élj vissza diadaloddal. Fiatal asszony vagy, téged is megáldhat az Ur kegyelme figyelmekkel; milyen szomorúság és keserűség lesz majd látnod, ha felnő és új családot alapít, hogy elpártol tőled. Különben is „a szeretet semmiképpen sem hasonlatos a pénzhez. Ha tíz garasból valakinek egyet adok, csak kilenc garasom marad. Ellenben a szeretetet bátran oszthatom többfelé. Sőt! Mentől többet osztok belőle. Isten kegyelméből annál gazdagabb lesz szívem-lelkem.”

Ezután gyakorlati tanácsok következnek az ebéd és vacsora neveléséről, merthogy a gyermeknek a férfiem-

követelőző és érzékeny. A férfiember — állapítja meg Johanna asszony — semmiért sem olyan böszült, mint ha hazakerülvén, nem adnak neki pontosan, rendesen enni.

Nem szabad túlfogalmazni a szigorú lenni — inti az iróni fiatal asszonytársait — ha a férfi néha elmegy barátjaival szórakozni. Nem kell faggatni, hogy mit ettek, mit ittak, hol voltak?

A férfiember olyan furcsa természetű, szereti ha szabadnak hiheti magát. Ha családjának nem okoz nagyobb gondot vele, hát csak higgye. Eppen azért ne beszéljünk rosszat legénykori pajtasairól. Akit veszedelmesnek látunk a régi címorák közül, azt lassan, óvatosan selejtezzük ki.

Minden apró cselekvéssel, összevesszel nem kell szülőinkhez, különösen kedves jó anyánkhoz hazafutni. Minek szomorítani, ha nincs reá komoly ok, jó anyánk szívét? Hiszen lehet, hogy a mi szívünkben már régen elmúlt a harag és kedves, jó szülőnk még mindig emésztí magát. A házastársak sok mindent megöccsátanak egymásnak a szeretet miatt, mely szívükben ég, de az anya nehezen bocsát meg annak, ki gyermekét megbántotta. Azért, mi csak bírjuk, hordozzuk bánatunkat, keservünket, magunkban egyedül.

A férj ártatlan szórakozásaitól, kedvteléseitől nem szabad sajnálni a pénzt. Még ha nehezen futná is, könnyen kell odaadni. Annál jobb kedvvel, frissebb örövel lát majd a férj munkához, amivel új pénzt szerez.

Az asszony magától se sajnáljon olyasmit, ami a ház táját csinosítja, kedvesíti, az ő megjelenését vonzóvá teszi. A férj nemcsak erkölcsösnek, szorgalmasnak akarja látni feleségét, hanem takarosnak, szemrevalónak is.

A férj figyelmességét, ajándékait, mindig hálás szívvel, örvendező lélekkel fogadjuk. Némelyik férj nagyon boldog, ha ajándékot hozhat. Ha felesége nem fogadja jószívvél költsékesét, nem fog leszokni róla, hanem máshoz viszi a feleségnek szánt ajándékot.

Igy szólott Müller Johanna asszony több, mint másfélszázaddal ezelőtt. Ma m hiábavaló időtöltés hallgatni számára.

D. I. L.

Az új kalap

Írta: D. Lénárt Ilona

Mikor feltették a fejére és a tükörbe nézett, mindjárt megtetszett Máriának. Csodálkozva nézte magát. Meglepte, hogy egy kalap, mely nem is felel meg az ízlésének, ilyen új és érdekes kifejezést ad az arcának. Az eszébe sem jutott, hogy most talán kalap nélkül is éppen ilyen érdekes volna az arca.

— Csodálatos jól áll... igaz, hogy a legszebb modellünk... olyan édesen fiatalos, ugyebár? — kérdezte a főnök.

Fiatalos? Mária töprengve nézett a tükörbe. Illik ez még az ő... az ő korához?

De jókedve volt és hangulatához nagyserüen illett a kalap. Engedett a rábeszélésnek és megvette.

Fellelegezve lépett ki a napsütötte utcára. Nem tudta, mitől van olyan jókedve és miért éri ma ily különösen szépnek az életet. A világot sem valótta volna be magának, hogy örömmel könyvel el az emberek rácsodálkozó pillantását, sőt, még figyeli is, hogy megfordulnak-e utána... még mindig? Még mindig! Érezte, látta hogy szép és ez ma szokatlanul nagy örömmel töltötte el. Talán azért, mert az elmúlt hónapokban már eszébe jutott néha, hogy elszaladt az idő és lassan szembe kell nézni a közeljövő fenyegető rémével.

Ment a ragyogó napfényben, nem nézett senkire, csak élvezte a tavaszt és a tavaszban önmagát.

— Kezeit csókolom!

Kolozs Béla állt előtte, híres szép ember, asszonykedvelő.

— Csodálatos — nézte Máriát a férfi — csodálatos, hogy én csak most fedezem fel magát! Nem értem. Hiszen jó ideje ismerjük már egymást...

— Bizony jó ideje — mosolygott Mária, — de, ha most évszámot akar mondani, akkor várjon egy kicsit, mert előbb itthagynom!

— Ugyan-ugyan... hiszen csak magára kell nézni, — simogatta meg puantásával a férfi.

Sétáltak. Egyszer csak megállt a férfi — Igaz! Ha jól emlékszem, egy kis-lánya van magának, ugy-e?

— Kislányom! nevetett fel az asszony. — Asszonylányom! Mit gondoltál az idő? Sőt... négy hónappal ezelőtt megszületett a kis unokám!

Kolozs hitetlenül nevetett. — Az lehetetlen! Ugy-e tréfál? Ugy-ugyugrátni akar? Csak nem akarja elhitetni velem, hogy maga... hogy maga nagy-mama!

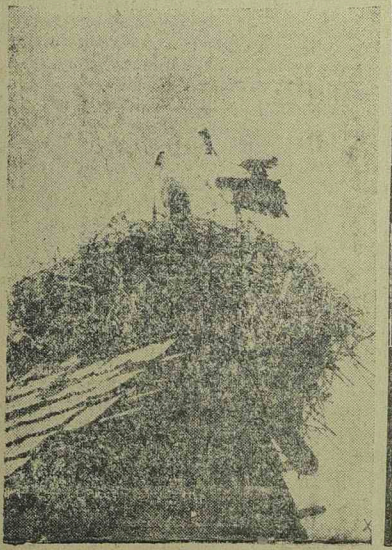
Mária is nevetett. Vasfegyelmű, uralkodott arczmain és egy szemvillanással sem árulta el, hogy mi megy végbe benne. Pedig tisztán érezte, hogy egyik percről a másikra, érthetetlen módon megszakad minden kapcsolata a hangulattal. Kolozsal és ezzel az egész friss, izgalmas tavasszal.

Megnézte kis karkötőóráját és vidám ijedséggel sietve elbucszott. Aztán beült az első gépkocsiba, mert tartott tőle, hogy az ura már várja otthon. Nem akart gondolkodni. Nem akarta elemelni, miért van olyan fanyar utóíze ennek a szép délelőttnek.

Egyszerre véletlenül belepillantott az ülésével szemben lévő kicsi tükörbe és meglátta fején az új kalapot. Csak nézte, nézte megdöbbenően s melege lett tőle. Ebben a kalapban sétált ő egész délelőt? És még azt képzelte, hogy azért nézik az emberek, mert szép? Azt hitte... elhitte, hogy Kolozsnak is... holott Kolozs biztosan tisztában van mindennel. Egy szépasszony korát mindenki tudja, kinyomozza azt az irigység. De Kolozs látta, hogy mennyire akar tetszeni, hiszen ez a kalap csak úgy kiabál.

Dehát mit is tegyen az, aki-nek a lelke fölött olyan nyomtalanul szállt el az idő, hogy képes megrészegedni egy kósza, tavaszi szellőtől?

TAVASZI IDIL A HÁZTETŐN



A finn nő helye a nemzet harcában

Sokszor olvassunk és hallunk a finn Lotta Svärd egyesületeiről, arról a női alakulatról, melynek tagjai éppen olyan hősiességgel küzdenek a háborúban a maguk helyén, mint a férfiak és éppen úgy vannak hősi halottaik, mint a rendes katonaságnak. A Lotta Svärd Egyesület az állandó nemzetvédelem önkéntes női honvédelmi alakulata s már a háború előtti időkben közel százezer tagja volt. Rendelése: a lották kiképzése a hadgyakorlatok és a háború alatt szükséges, majd nem minden, fegyvernélküli leendőre, hogy a háborúban montesítsék

a férfiak nagy részét az élelmezési, egészségügyi, irodai szolgálatól. Lotta Svärd egy finn elbeszélő költemény hősnője, aki élelmiszert a kosarában elviselte férjét a harctérre és férje halála után is élelmezte, gondozta a katonákat.

A finn közvélemény új alkotmányra teljes egyenjogúságot biztosított a nőknek, de elrendelte hogy minden állampolgár, nemre való tekintet nélkül, köteles résztvenni a haza védelmében. A lották szervezetének tagja lehet minden tizenhét éven felüli kőfogástalan, hazájához hű nő. A szervezetnek rendes, vagyis működő és pártoló tagjai vannak. Működő

tagok: a tábori lották és a tartalék lották. Ezek a mozgósítás óta bevonultak oda, ahova a központi vezetőség rendelte őket, a pártoló tagok pedig lakóhelyeiken végzik kötelességeiket. A lották hozzátartozói, gyermekeikről szükség esetén intézményesen gondoskodnak.

A Lotta Svärd kiépítése Finnország történelmének, gazdasági és földrajzi helyzetének eredménye, a finn nép magasfokú nemzeti öntudatának és közmondásos hazaszeretetének bizonyítéka. Az északi testvérnép acélos jelleme és magasabbrendű életfelfogása él benne.

Üdvözet a finn Lottának

Keitunen Laura verse

Gyönyörű hazánk, hős harcok csodaföldje,
melyet a dicső múlt szent kiirtszava ölt be,
fraidat mindig munkára nevel-ed,
boldog békére . . . de másra is, ha kellett;
fegyverre, — hazánk, most megint csatázajjal
zenének erdőid, hangos diadalal:
ámul a múlt is a mai dolákon,
fiad hírneve szélesap a világon.

De, anyánk, Suomi, azt már te tudod csak,
mennyivel tartozunk dolgos lányaidnak,
mennyivel a csöndes szorgalmas kezűeknek,
melyeket a béke sokszor észre sem vett,
pedig évre-év hogy küzdödtél valahány,
épvire az otthont a férfi oldalán:
lélekben-anyagban mináig nemesebbet,
a nő szíve hozza a jobbat, a szebbet.

S ha vihar zug s félni kell, hogy minden ott vész,
százszoros erővel feszül az a sok kéz,
s mit a férfi, letett, egyszerre ezerszám
gyújt új dalra bennük a munka, a szerszám,
sőt — mese, nem mese? — a legenda tudja:
csalatláron is járt egykor. Ki? Svärd Lotta!
neve örök emlék, maga büszke jelkép,
áldozat, kitartás, türe hősiesség.

Nem mese, valóság: harcol a finn lotta,
ma is, és fegyverben, ha úgy hozza sorsa,
tüzesöben is helyül áll az igazsáért,
ha kell, hát haláláig a szabad hazáért:
mint a férfiakra, úgy ragyog a nőre
a dicsőség arany pálmalevegyezője:
ahol jártak, minden név. Kolla, Tajnáló,
Munusz s Viena: mind egy-egy diadal!
S nem csak a harc fontos, nem csak az ütközet,
felleléstőlünk volna, lották, nélkülük?
A lotta, a hős finn lotta gondos keze
éppoly fegyverünk, min a lelke s az esze.

Mi lehet? — a lotta nem kérdez. Mit kell? —
ez a jelszava, és félelmei nem ismer,
ha ágyúkkal perel a szenvedő ország,
szenved némán ő is, vállalja a sorsát,
a közös munkában keresi az üdvét,
nem azért üdvököl, ami csak kívül szép,
helyét büszkén állja és nem veszi kedvét,
ha odaadja is a legkevesebbet,
férfi benne a hit és férfi a lélek,
lották csak erősíti a veszélyes élet:

Örtornyában vigyáz, csupa szem s fül, éber,
telefonál, virraszt, együtt küzd a géppel
rengők körül: e ég s föld, soha semmi —
az iszonyu halál, még az sem ijeszti:
fenséges tanu rá a haza sok lánya,
aki elment, hogy más lépjen a nyomába

Suomi, szent hazánk, bölcsönek, ősi földünk
végső nyugvóhelyet töled örököltünk?
egyszer ugyanis zárul ez a földi pálya,
nem fontos, védelmed ki meddig szolgálja,
meddig élt; emberi tavaszig vagy télig:
te egykép fogadod a nőt, meg a férfit,
és a parancsod betöltve csatázott,
azt édes szívednek legmélyébe zárod,
mint hősi halottját a finn becsületnek . . .

Ez a jutalom a legnagyobb, a legszebb,
ez arany, ez gyémánt: gyönyörű emléked
előtt, lotta ezzel tisztelge a népd.
Te tudod a jelszó: az örök szeretet
melege tölti be sugaras lelkedet,
azt szeretted, amit a sors csak hősnak ad:
otthonod, hitedet és a szabad hazát!

Fordította: SZABÓ LŐRINC

következménye. A magas vérnyomás általában annál veszélyesebb, minél fiatalabb korban jelentkezik. Magas vérnyomásnál aggasztó tünetek: alvási zavarok, lidérenyomás, ijesztő álmok, szívdobogás ébredés.

Kerülni kell a túlerőtétést és a lelti izgalmat — tanácsolja Reichel a szív-bajosoknak és magas vérnyomásuaknak. Az étrendet és a megengedett folyadék-mennyiséget mindenkor az orvosnak kell meghatározni. Tanácsos a gyakori étkezés a jóllakás kikerülésével. Az evést akkor kell abbahagyni, amikor legjobban ízlik. Nem szabad a gyomrot sohasem túlterhelni. Nem árt az erőszak-nélküli fogyás sem.

A szív szempontjából nagyon vigyázni kell a szívet körülölelő koszorúérre. A koszorúér könnyen meszesedik és keményedik. A koszorúérbetegségben szenvedők legnagyobb mérge a dohány. Sőr vagy bor nem tehet kárt ezeknek, de annál inkább egyetlen cigarettát.

Mit kell csinálni könnyebb sebesüléseknél?

Minden kis sebzést alkohollal kell lemosni vagy jódtinktúrával bedörzsölni. Valamivel erősebb sebzésnél kötést kell tenni rá, ha gyulladáshoz vezet, a sebet feltétlenül nedves kötéssel. Ha idegen test van a seben, akkor ne próbálkozzunk hosszasan annak kivételével, mert ezzel rendszeren még rontunk a seb helyzetén. Ilyen esetben legokosabb, ha orvoshoz fordulunk. Ha a sebzés rozsdás fémrel történt, vagy pedig föld, vagy piszok ment a sebbe, akkor gyorsan kell orvoshoz fordulni, hogy az megtehesse a szükséges intézkedéseket az esetleges nagyobb bafok ellen. Földdel beszenyvezett sebzéseknél merevgörös elleni injekcióra lesz szükség, ami idejében beadva még eljéti veszi ennek a rettenetes betegségnek.

Hogyan vonultak be a méhek a modern gyógyászatba?



A történetírók szerint az ókor gyógyítói, Hippokratész és Galenus bizonyos esetekben méhekkel szuratták meg betegeiket. Később feloldasba került ez a gyógymód és csak néhány évvel ezelőtt kezdtek a német kutatók

a'aposabban a méhszurás a rheuma közötti összefüggéssel rendszeresen foglalkozni. Megfigyelték ugyanis, hogy a méhszúrás körében vagy egyáltalán nem fordul elő rheuma megbetegedés, vagy ha volt is azelőtt ilyen panaszuk, a méhszúrás közben lenyegesen megjavult állapotuk. 658 német rheumabeteget vállalkozott a kísérleti nyulnak — valljuk be őszintén, bizony nem éppen kellemes szerepére — és Tertach utasítása szerint hajlandó volt magát sorozatosan megmészesíteni. Az orvosok és vegyészek ezek után persze nem nyugodtak bele, hogy ilyen kezdetleges módon történjen a méhek mérgeinek gyógyászati alkalmazása. Megindult a lázas kutatómunka, melynek során a méhmérgek igen sok alkotórészét megismerték, egészen pontos összetételét azonban eddig még nem sikerült földeríteni. Nem maradt más hátra, magukból a szegény méhekkel kell kivenni az értékes nedűt. Hosszas próbakísérlet után kiderült, hogy a legalkalmasabb módszer a következő: cserzett juhbőrnek vagy kecskebőrnek az érdes oldalát szuratták meg a méhekkel, a vékony bőrnek másik oldalán pedig légritkítással szívóhatást fejtenek ki, hogy a natóanyag könnyebben átjusson. Mindez kezdemények és a méhek egyenkénti megfogását igényli s ha meg gondoljuk hogy ezer méhből csupán 0.67 grammnyi száraz méhmérget tudnak összegyűjteni, megérthetjük, milyen fáradságos munka ez a gyűjtés. A kész mérget azután különleges eljárással kenőcs alakjában hozzák forgalomba. Így a méhszurás kellemetlenségei nélkül, tetszés szerinti erősségben alkalmazhatják az orvosok ezt a moderatív, biotermészetes gyógyszert. DR. E. I.

Könnyes sóhaj szakadt fel ajkáról. Mit tudják azt az emberek mit jelent a megöregedés annak, aki úgy hozzászokott az ünnepléshez, mint a dohányos ember a nikotinhoz? Mit tudják azt, hogy ilyenkor egy egész világ omlik össze és időbe telik, míg felépíti az utat, amelyben, mint nagymama jól érzi magát.

Sírás szorongatta a torkát. Könnyfátyolos szemmel szállt ki a kocsiból. Az előszobában ott találta az ura kalapját. Sietve be akart surrani a hálószobába, de nyílt az ajtó s kilépett rajta az ura.

— No, csakhogy végre hazakerült, asszonyom! — mondta tréfásan és megcsókolta. — Teljes tíz perce, hogy itthon vagyok és már éppen a rendőrségre akartam telefonálni. — Hirtelen elakadt s vizsgáló szemmel nézette Mária kalapját. — Ejha! Új kalap! Hm . . .

— Nem jó . . . nem szép . . . tudom . . . — mondta kicsit rekedten Mária.

— Azt éppen nem mondhatnám, de azért . . . ne haragudj . . . nem áll a legjobban . . . Öregit is!

— Mit csinál? — nyílt fel ámultan Mária szeme.

— Öregit, drágám! Sürgősen ki kell cserélni. Ilyet rásrünk hordani majd tíz-husz év múlva!

Mária halkán felnevetett. Meglepett öröm, hála és forró könny bugott ebben a nevetésben.

— Oh te . . . te kedves . . . te . . . — még egy szót keresett, valami nagyon puhát, nagyon simogatót — te . . . nagy-apa!

Az utóbbi években igen nagy mértékben megsaporodott a szívbetegség száma. Szívbeteg manapság többen halnak meg, mint tüdővészben és rákban együttvéve. Ez a betegség a legtöbb esetben életük virágjában levő férfiakat ragad el, teljesítő képességük legszebb idején.

Reichel dr. orvos, hírneves német szívgyógyász, a Münchener Medizinische Wochenschrift egyik utóbbi számában figyelemre érdemes cikket közöl a szívbajról és a vele összefüggésben álló magas vérnyomásról. Ez a cikk intés: ne siessünk, mert a túlosigázott, agyonhajszolt szervezet legfontosabb központja, az élet motorja nem bírja a természetellenes iramot és többet használunk a közneki is, ha kényelmesebb munkakörülményben igyekszünk dolgozni. Reichel kikelt a mai gépkultúra ellen, mert ez szaporítja a szívbajokat. Igyekeznünk kell a bajokat megelőzni, mert az orvosi rendelkezésekre a legtöbb esetben azok járnak el, akiknek betegsége már előrehaladott állapotban van. Ha az orvos idejekorán észreveszi a bajt, a mai tudás alapján ezeket évekre, sőt évtizedekre is visszadhhatja az életnek és hivatásának.

A szívbajok megelőzése és intézményes ellenőrzése — állapítja meg Reichel — még mindig nem folyik kielégítő

mértékben. Szerinte szükség volna a munkabírás felülvizsgálására, kellő felváltás, kiterjedtebb pihenési idő, az ünnepek teljes megtartása és a szabadságidő megnyújtása. A mai megváltozott világban, átalakult társadalmi körülmények és életviszonyok közepette még mindig a régi szabadságidők a mérvadók és az üdülési mértéket a régi nyugalmasabb élet szerint alkalmazzuk.

Ma, amikor a nemzetek háborúban állanak és a polgárság teljes munkaerejére van szükség, nem lehet száz százalékosan végrehajtani Reichel kívánásait, éppen ezért fokozott mértékben teljesíteni kell orvosi tanácsait. Az ember mindenképpel nagyon vigyázzon a szívére. A hivatásos foglalkozásbeli munka elvégzése után tanácsos a teljes test-lelki kikapcsolódás. Egy kis mozgás sem árt. A hivatásból hazatérő ember végessen egy kis kert munkát, vagy induljon a hegyek közé kirándulásra.

Szívbajoknál a jelenségek: fejfájások, nyomások a gyomorban, puffadt belek, fáradtságérzet, vonszoló járás, étvágytalanság, álmatlanság, éjjeli izzadás, nyugtalanság, kedélyi nyomottság. Aki ezeket érzi, menjen orvoshoz, mert az orvos ilyen esetekben még segíteni tud.

Reichel cikke foglalkozik a szintén elszaporodott magas vérnyomással. Ez a rendszerint az agyonhajszolt életmód

Apróhirdetések

FIATAL urileány, aki németet és angolt is tud, elmenne délelőttre gyermek meibe. Cim Reclama, Arad, Eminescu 4. (688)

5-SZOBA, fürdő-, elő- és cselédszobával, belvárosban kiadó. Haász-ügynökség, Arad, Eminescu 30. (689)

HATSCHÉK-ügynökség, Arad, Carol-körút 17, telefon 16-95, házájánlati. Összegek ezekben. — 20.000: korszerű sarokvilla. — 10.000: belvárosi ingatlanomb. — 3800: belvárosi négylakásos, 300-öles telek. — 2800: jó jövedelmű, többlakásos, fürdőszobákkal. — 2200: Carol-körút mellett 3-szobás, nagy telekkel, 1500: állomásnál 4 lakás. — 800: Astra-gyárnál magasföldszintes, kétlakásos új épület. (690)

ELLOPTÁK udvaromban lévő vizkámból a vizórát, hozzátartozó csapoklat. Nyomra-vezetőnek 1000 lej jutalom. Gedeon, Arad, 1 Decembrie-utca 13. (691)

SZOBAFESTŐ- és mázólo-mester, Lipitan Moise, a legszebb és korszerű szobákat készíti mérsékelt árakban. Arad, Regele Ferdinand-körút 5. (692)

A jegellátás bizalmi kérdés!

Eppen ezért rendelését Aradon a

FLORA jéggyárnál

intézte el, mely a város szívében van és ont a nap minden órájában, késő estig ellátatja. Csak s így biztosítja a jégüzletiségét. ARAD, Bulev. Regele Ferdinand 33 sz. Telefon 1141-1142 sz.

SZÁRAZ maltertermék és tiszta föld ingyen elhordható. Arad, Episcopiei-utca 22. (693)

TRAKTORT, 25—30 lóerőset, üzemekest, vennék. Lascu Gavril, Arad, Abatorului 44. (694)

VENNEK kifogástalan ballon-selymet, nyugágyat, fürdőszoba-méretűt és uti dobozt. Cimeket Reclama-hoz, Arad, Eminescu 4. (695)

MOISE NICOARA-ban leteendő kísérletszere komoly előkészítőt keresek. Cim Reclama-nál, Arad, Eminescu 4. (696)

KÜLÖNBEJÁRATU butorozott szoba, ágyemű nélkül, azonnal kiadó. Cim Reclama-nál, Arad, Eminescu 4. (696)

MINDENES bejárónőt alkalmazok. Arad, Take Ionescu 1 szám, 6. ajtó. (698)

ELVESZETT ócska szerb ábécés tankönyv, füzetekkel együtt. Becsületes megtaláló jutalom ellenében adja át Reclama-nál, Arad, Eminescu 4. (699)

6-SZEMÉLYES kelin-gyapjú kézimunkai asztalterítő eladó. Arad, Numa Pompiliu-utca 72/a. (700)

BELVAROSBAN egy- vagy kétszobás lakást keresek azonnalra. Cim Reclama-nál, Arad, Eminescu 4. (700)

50 DARAB öthetes fajtszita angóra-nyul eladó. Arad-Mossótyi-telep, Petru Rareș 109. (701)

GAZDALKODÁSRA való erős ház, szép lakás, istálló, ólak, nagy kert, Cap. Ignatnál 900.000, kétlakásos nagy kertes ház. Saguna-hoz közel, 650.000, háromszobás, fürdőszobás, nagy kertes ház 1.400.000 lej. Rapid-iroda, Arad, Eminescu 3. (702)

SZOBÁT, fürdőszobával, májusra keresek. háromajtós ruhaszokrény eladó. Guttmann, Arad, Bariții 39. (703)

BUTORFÉNYEZŐ- és mázólo-műhelyemet áthelyeztem. Minden e szakmába vágó munkát jutányosan vállalok. Lendák Imre, Cadralei-tér, templomépület, cukrászda mellett, Arad. (704)

3-LAMPÁS jó rádió eladó. Arad, Lea Barna utca 52. (705)

6-NÉMET ebédli márványtalppal, jó állapotban, Jókai. Mikszáth. Fényes-sorozat és egyéb holmik eladók. Érdeklődni: Arad, Eminescu-utca 6, trafikban. (705)

BECSÜLTETES szakácsnőt alkalmaz azonnal dr. Aldesiu kapitány, Regina Maria-körút 18, Arad. (706)

HÁZ, két szoba, előszoba, konyha, kamara, 2 telekkel, pécskai uthoz közel, gazdálkodásra kiválóan alkalmas, eladó. Arad-Buzsák, Coroiannu-utca 5. (709)

Timisoarai Filmcsarnok CURSO-MOZI

Előadások: 3, 5, 7, 9-kor TELEFON: 38-93
Husvét vasárnapján mutatja be és egész husvét hetében vetíti a legszebb, legmeghatóbb filmcsarnokot:

A két árva

Alida Valli, Maria Denis és Osvaldo
Husvét vasárnap és hétfőn d. e. 11-kor matiné. (2951)

KIS keresztúros zongrát vennék. Cimeket Reclama-hoz, Arad, Eminescu 4. (677)

ÁTVEVŐT keresek sovány sajtra, heti termelés 400—500 kgr. Laptaria Raab Stefan, Chişineu-Criş, Arad-megye. (678)

TISZTIVISELŐNÖT azonnali belépésre alkalmazok. Cim Reclama-nál, Arad, Eminescu 4. (680)

VENNEK két 6-os cseplőszekrényt, ugyanott eladó egy Höflinger-féle szabadalmazott kalapácsos daráló. Ajánlatokat kér Schulz Ferenc, Neudorf, 94 szám, Timiş-megye. (681)

VESZÜNK megbízásból: pénztári szekrényeket, szőnyegeket, ezüstöt, alpakka-éveszközt, biedermaier és korszerű butorokat, étkező készleteket. Comisio-üzlet, Arad, Dacia kávéház mellett. (682)

KERTI LAKÁSBAN 4-heti üdülésre, teljes ellátással keres elhelyezkedést urinő. Cimeket Reclama-hoz, Arad, Eminescu 4 alá kér. (683)

VILLAMOS-állomáshoz közel 12-lakásos bérháznak a fele, vízvezetékekkel, nagy jövedelemmel, eladó. Palmái ingatlaniroda, Arad, Regele Ferdinand-körút 58. (684)

ELADÓ két pár 37-es elsőrangú női cipő és Burbary-felöltő 12—14-éves fiú részére. Arad, Carol-körút 27. I. em., 6. (685)

KÜLÖNBEJÁRATU, egyszerűes butorozott szoba, fürdőszobahaszállalattal, kizárólag komoly hölgy vagy ur részére kiadó. Cim Reclama-nál, Arad, Eminescu 4. (686)

FORUM-MOZI. ARAD

Mától kezdődőleg nagy husvét. műsor. Az év legkiemelkedőbb slágerfilmje. Gyönyörű felvételek a cirkusz világrából.

A nagy szám

A főszerepben: Leni Maremont, Rudolf Prack, Charlotte Danier, Paul Kemp

HAASZ-ügynökség, Arad, Eminescu 30. Telefon 22-24. — 2-emeletes villabérház 18 millió; 4 lakás, fürdőszobás 3.600.000; új ház, 2-lakásos 2.500.000; új magánház 2.000.000; 6-lakásos 1.800.000 lej; nagy tejjel 100.000-tól 1.000.000 lejig magánlakások tisztviselő-telepen 350.000. Ezenkívül és bérházakat, foglalkozunk lakások és butorozott szobák kiadásával. (687)

CSERELEK 1200-as, golyóscsapágyas, vaskeretes MAV. cseplőgépet, 930-al vagy 1070-el. Cim Gheorghe Fogorasz, Campia-Turdei. (688)

KÉREKESMESTER, jó munkaező (szerzővel vagy enélkül) állást keres június 1-re; földbirtokra vagy magánosan dolgozó mesterhez (városban lévőhöz vagy vidékre) elmenne. Szíves megkereséseket a következő címre kér: Csordás József, Deva, D. Sturdza-utca 12 (tizenkettő). (4105)

BÁDOGOS-segédet. önállóan dolgozót, vegyes munkára, azonnalra alkalmaz: Florvath, Alba-Iulia, 5 Venatori-utca. (4106)

URANIA-MOZI, Arad TELEFON 12-32

Ma, demutáló izgalomokkal teltet filmcsarnok, melyben a szerencsés, a szerencsés és a titokzatoság fogja lekötöni a néző figyelmét. Mind nekinek látnia kell a XX. század legnagyobb színesfilmjének Amadeo Nazzari, Luisa Ferida, Clara Calamai, Osvaldo Valenti filmjét

Az örültek lakomája

10 óráig tartó lakomák a grett kérjük jegyét idejében felvételni

BORBÉLYSEGÉDET alkalmaz, Nézó Ferenc, Moşnita-Noua 175. (2988)

MINDENEST keresek május elsejére. Forgács, Timişoara IV., Vacarescu-utca 36. (2946)

HASZNALT ajtók, ablakok tokral, vaslályhák, ládák eladók. Timişoara, Domnita Galasa-utca 37 szám. (2985)

CSECSEMŐGONDOZÁSBAN, valamint háztartásban jártas nő, vidéki, református papi háznál elhelyezkedhetik. Ajánlatokat következő címre kérjük, az igények megjelölésével: Tócsk Béla, Tormac, Timiş-megye. (2982)

SZERÉNY, keresztény család keres egyedülálló, középkorú, gyermekszerető nőt: segítségnek kis háztartásba. Jelentkezni lehet: 1—1/23 között, Timişoara I., Olimp-utca 13, 2-es ajtó cím alatt. (8547)

KERTRENYILÓ, csinosan butorozott szoba (nem különbejáratu) komoly nő részére, május 1-re kiadó. Megtekinthető 2—4-ig, Timişoara, II., Moise Nicola-utca 8. szám alatt. (2951)

TAVASZIKABÁT, valamint uszónadrág 11—14 éves fiú részére, karcsú, közepesméretű való fekete kosztim, 37 1/2 fekete és fehér női antilopcipő, 37-es barna fiucipő, valamint 65 kgr.-os termetre való „princess” fűző eladó. Timişoara, III., Carol-körút 25, 3-as ajtó ajtó (2952)

KÉT KERTI padot keresünk. Távbeszélő: 11-09 Timişoara. (2953)

GYERMEKKOCSI, sötétkék, korszerű, jó állapotban levő eladó. Deutsch Timişoara, IV., Vlaşu-utca 14. szám alatt. (2954)

KEMÉNY FÁBÓL készült háló, sötétkék, eladó. Timişoara, III, Ion Vasiu-utca 61. szám. (2955)

MINDENES bejárónőt, megbízható, iratokkal rendelkezőt, keresünk egész napra, két személyhez. Timişoara III. Rădulescu-utca 4. szám. (2980)

TELEFON 20-10

Előadások 3, 5, 7 és 9-kor

MINDENES szakácsnőt felfogadunk azonnalra. Kiszling Timişoara, Asăneşti-tér 4. (2975)

FERFIKEREKPAR, ballonkerékű, jó állapotban levő, eladó. Érdeklődni 5—7 óra között a következő cím alatt: Timişoara, Regina Maria-körút, 11. II. 19. (2950)

JÓL FŐZŐ mindenest keresek május elsejére. Ugyanott fából készült, korszerű gyermekágy, matraccal, eladó. Timişoara, Moşilor-utca 6, a földszinten. (2949)

BUTOROZOTT SZOBA kiadó megbízható uriembernek. Timişoara, III, C. Porumbescu-utca 23. (2948)

TAVASZI kosztim, világos, tiszta gyapjuból készült, közepesméretű való, jó állapotban levő, eladó. Timişoara I., Regina Maria 7. III. em., 7-es ajtó. Udvari bejárta. (2933)

3 MÉAER sötétszürke, gyapjuszövet eladó. (Közvetítők kizárva). Timişoara II., Epurelui-utca 14. I. em. 9 Délután 2—1/23 közt. (2979)

ELADÓ jó állapotban levő drapp, jó minőségű szövet, valamint mosható, nyári öltöny 12—13 éves fiú részére. Cim: Timişoara I., Alexandri-utca 9, a dohánytözsében. (2947)

MŰTERMET, 1—2 világos (manzard) szobát bérelnék. Nagy bért fizetnek. Ajánlatokat „Festőművész”-jeligére a timişoara-i kiadóba kérek. (2931)

RÉGI művi (antik) butorok, valódi szőnyegek, ezüst készlet, jeles képek, nemes porcelán, valamint készletek nagy választékban, jutányosan kaphatók „Interior”-nál, Timişoara, Regele Ferdinand-körút 8 szám alatt, az udvarban. (2984)

BUTOR- és áruberaktározást vállal timişoara-i, központi fekvésű raktárban „Komco” A. Kommer-cég, Timişoara I., Soldener-utca 6. Távbeszélő 17-68. (2878)

SCOTCH-TERRIER kutyaakölyköt vesznek Aradról vagy Temesvárról. W. Burada, Timişoara, Lenau-utca 8. szám. (2901)

NÉMET ÉS ANGOL órákat ad külföldi egyetemi képzettséggel rendelkező hölgy. Cim: Timişoara I., Regina Maria-körút 5. III. em. 11. (2909)

NŐI CIPŐK, 37-esek, jó állapotban levők, valamint női ruhák, kosztimök eladók. Timişoara IV., Mirela Voda-utca 11, a ház-mesternél. (2963)

Egyedülálló hölgy keres uri helyen levő butorozott szobát. Ajánlatokat „Csendes lakó” jeligére a timişoara-i kiadóba kérünk. (2964)

SZÜRKE FERFIÖLTÖNY, jó szövetből készült, közepesméretű való, eladó. Cim: Timişoara, Mihai Viteazul-körút 12 szám. Megtekinthető délelben, 1—3 óra között a ház-mesternél. (2928)

OKLEVELES jegyző, 55-éves, több nyelvet beszél, állást keres. Cim: Demeter Ludovic, Timişoara-Ronat, Barierel-utca 1. (2940)

TISZJES (komplett) háló, konyhabutor, dísztárgyak, csesebecsék s egyéb háztartási cikkek eladók. Timişoara, Verde-utca 37, 3—5-ig. (2939)

PIANINÓ, patefon s lemezek eladók. Timişoara, Mitropolitul Variaam-utca 8, 3-as csengő. (2938)

VARROLEANYOKAT, önálló munkaezőket, valamint közfényeket felfogadnak azonnal, jó fizetéssel. Schlesinger-szalon, Timişoara II., 3 August-utca 8 sz. (2937)

BÉCSI gyártmányú, teljes (komplett) női-szoba, kitűnő állapotban levő, ágybetéttel, márványlapokkal, metszett tükörrel, helyszöke miatt jutányosan eladó. Timişoara, Petre Carp-utca 6, 6-os ajtó. (2936)

BARNA díszkötésű, kifogástalan állapotban levő 70 kötet Jókai Mór-regény olcsón eladó. Beretka, Timişoara IV., Dimitrie Sturdza-utca 4. szám. (2845)

ANGORA-NYUL 80 darab, korszerű ketrecel, elköltés miatt olcsón eladó. Vörös Mátyás, Sannicolaul-Mare, Crucii-utca 741. Timiş-megye. (4107)

NAGYOBB gyárhelyiséget vagy telket keresünk sürgösen. Ajánlatokat „Vasuti si mellett előnyben” jeligére a timişoara-i kiadóba kérünk. (2950)

KERESEK egy-szoba-konyhás, esetleg fürdőszobás lakást Timişoarán, a József- vagy Erzsébetvárosban, vagy elcserelelném Timişoarán, a Belvárosban levő egy-szoba-konyhás lakásomat. Cim: Barbuş, Timişoara I., Soldener-utca 4. szám. (2944)

KERESEK régi művi (antik) butort és szőnyeget. Timişoara, Carol-körút, 7. szám, II. emelet 9. (2883)

REJAPÓNÓT keresünk minden napra vagy minden második napra. Timişoara IV., Pop de Basesti-utca 35 sz. (2935)

MINDENES szakácsnő állást keres. Cim: Timişoara, Preldorf, XV-utca 25 szám. (2934)

ELADÓ négy evező, kétkerekű kézikocsi, két ebédlőszőnyeg. Timişoara III., Buzdugan-körút 1. (2932)

KOMBINÁLT szoba eladó. Cim: Timişoara, Odobescu-utca 16, 4-es ajtó. (2945)

NAGY JÖVEDELEM! Behozatali engedéllyel rendelkező üzlet keres esendes pénzestársat. Ajánlatokat „200.000” jeligére a timişoara-i kiadóba kérek. (4104)

2500 DARAB téglá, 650 darab tetőcserep, valamint deszkák eladók. Timişoara II., Hőnig-utca 28. (2961)

VADONATUJ, fekete zakó-kabát, mel-lérv, angol szövetből való nadrággal 17.000 lej, freskó zakó-kabát 6000 lej, zakó-kabát 3000 lej. Timişoara III., Pusu Şirianu-utca 2. szám. (5257)